

“PETRE ANDREI” UNIVERSITY FROM IAȘI
The Faculty of Psychology, Education Science and Social Work

CONFERENCE WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION

Social Work in the Context of Accelerated Social Changes

Iași, 20-21 November 2025

3rd Edition

Partners:

Free International University of Moldova; "Alec Russo" State University of Balti; Odessa National Economic University Ukraine; State University of Moldova; University of European Studies of Moldova; Faculty of Orthodox Theology „Sfântul Dumitru Stănileae”; Inforelea Academy - Business School, Italy; Canasu Dream Foundation, Bengaluru, India; Conservatoire national des arts et métiers - Travail social et Intervention sociale, Paris, France; L'Institut Social de Lille (Université Catholique de Lille), France; Università Degli Studi di Palermo Italia; Istituto Teseo SSML Salerno Italia; L'Institut International de Gestion des Conflits (IIGC), Togo; Università Pontificia Salesiana, Rome; Centre for Social Development; National College of Social Workers of Romania - Territorial Branch Iași; Directorate General for Social Work and Protection of Children's Rights Iași; Târgu Mureș County Penitentiary, Clinical Psychiatric Hospital Socola Iași, Non-Governmental Professional Association of Social Assistance ASSOC Baia Mare; National Red Cross Society of Romania - Iasi Branch; Federation of Non-Governmental Organizations for Children; Prodestine Association; Technical College “Ion Holban” Iași; Save the Children Association, Iași Branch; Social Investigation Centre; Asociația pentru dezvoltare PROedukativ; "Ion Holban" Educational Counselling and Creative Training Centre, Human Resources Centre, Students' Club of the Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, Association for Socio-Emotional Education Combat Stress RO, The National Defense College Foundation – Moldova Branch; Counseling Center for Students with Disabilities and Vulnerabilities; The Social-Philanthropic Institution: Holy Parents Joachim and Anna. Day center for youth and the elderly; Integrated Community Association for the Prevention and Treatment of Addictions, Constanța (ACIPTA), IAȘI TV LIFE.

Coordonator:

Cristina Maria STOICA, University Professor, Ph. D., Dean of the Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Doru TOMPEA, University Professor, Ph.D., President of the Board of Directors, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Teodora-Liliana PRELIPCEAN, Associate Professor, Ph.D., Rector “Petre Andrei” University from Iași
- Sorin BOCANCEA, ViceRector, University Professor, Ph.D., “Petre Andrei” University from Iași
- Cristina Maria STOICA, University Professor, Ph.D., Dean of the Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Tudor PITULAC, University Professor, Ph.D., Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Univ. Prof. PhD. Victor Nicolăescu, The Faculty of Psychology, Education Science and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi
- Shoaib MOHAMMED, founder of CEO of CANASU, Bengaluru, India
- Yuliia ASIEIEVA, Doctor of Psychological Sciences (MD), Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine. Head of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training. Odessa National Economic University, Ukraine
- Mușata BOCOȘ, University Professor, Ph.D., Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Cluj-Napoca, Romania
- Iulia RACU, Professor, Habilitated Doctor, "Ion Creangă" State Pedagogical University of Chișinău
- Olena PASKAL, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the State Institution «South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine
- Constantin DUVAC, Academy of Economic Studies, Bucharest, Romania
- Gheorghița NISTOR, University Professor, Ph.D. habilitated, Faculty of Sociology and Social Work, University of Bucharest, Faculty of Sociology and Social Work, Romania
- Mihaela Alida TOMIȚĂ, University Professor, Ph.D., Faculty of Sociology and Psychology, West University of Timișoara, Romania
- Silvia BRICEAG, Associate Professor, Ph.D., Faculty of Educational Sciences, Psychology and Arts, “Alec Russo” State University from Bălți, Republic of Moldova
- Anastasia OCERETNIL, Associate Professor, Ph.D., Department of Sociology and Social Work, State University of Moldova
- Vadim MOLDOVAN, Professor, Social Work Department, York College, CUNY, USA
- Nina MIHALACHE, Associate Professor, Ph.D., “Alexandru Ioan Cuza” University, Iași, Romania
- Nicoleta NEAMȚU, Associate Professor, Ph.D., Babeș-Bolyai University from Cluj-Napoca, Romania
- Valentina OLĂRESCU, PhD prof univ, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" Chișinău
- Lucia SAVCA, Associate Professor, Ph.D., Institute of Criminal Sciences and Applied Criminology, Chișinău
- Ciprian IFTIMOAEI, "Petre Andrei" University from Iasi, Iași County Directorate of Statistics
- Svetlana RUSNAC, Associate Professor, Ph.D., Dean of the Faculty of Social Sciences and Education, International Free University of Moldova, Republic of Moldova
- Aurelia GLAVAN, neurolog, dr. hab. în psihologie, prof. univ. Institutul de Medicină Urgentă din Chișinău
- Svetlana HARAZ, Ph.D., Department of Social Work, Social and Educational Sciences, International Free University of Moldova, Republic of Moldova
- Gabriela NEAGU, Senior scientific researcher, Ph.D., Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy, Romania
- Georgiana CORCACI, Associate Professor, Ph.D., “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Volodymyr PUNDIEV, Univ. Associate Professor., PhD. Odessa National Economic University, Ukraine
- Ana Maria LĂZĂRESCU, Lecturer, Ph.D., Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Marta Iuliana VICOL, Lecturer, Ph.D., Faculty of Psychology, Educational Sciences and Social Work, “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
- Roxana NECULA, Associate Lecturer, Ph.D., “Al. I. Cuza” University from Iași, President of the National College of Social Workers from Romania - Iași Territorial Branch
- Petronela Polixenia NISTOR, Univ. Lect. PhD. Faculty of Orthodox Theology "Sântul Dumitru Stăniloae", "Alexandru Ioan Cuza" University, Iași

20 November 2025
10.00. – 12.00: Plenary Lectures

Link conectare:

<https://us06web.zoom.us/j/88356614650?pwd=6xm2M0RXrkMiCKzlCcuDcbYcTeyYaL.1>

Meeting ID: 883 5661 4650

Passcode: 995976

10.00 – 10.30

Personalitate și valoare în concepția Savantului Petre Andrei

Doru TOMPEA, profesor universitar doctor, Președintele Consiliului de administrație al
Universității „Petre Andrei” din Iași

10.30 – 11.00

***Ordinul de protecție ca mecanism de protecție socială a copilului și familiei în
situații de violență domestică***

Cristi DANILEȚ, lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” Iași

Rezumat: Lucrarea examinează funcția dublă a ordinului de protecție – cel provizoriu emis de poliție și cel judiciar dispus de instanță – în arhitectura actuală a protecției sociale destinată copilului și familiei. Pornind de la conceptul de intervenție timpurie în cazurile de violență domestică, studiul evidențiază modul în care ordinul provizoriu răspunde nevoii de siguranță imediată, prin perturbarea rapidă a situațiilor de risc, iar ordinul de protecție judiciar consolidează o soluție pe termen mediu, fundamentată pe evaluarea probelor și pe principiul interesului superior al copilului. Analiza include evoluțiile normative recente, obstacolele întâlnite în practică – variația standardelor de evaluare a riscului, capacitatea redusă de coordonare interinstituțională, insuficiența serviciilor de suport post-intervenție – precum și implicațiile sociale ale utilizării acestor instrumente. Concluzia subliniază că eficiența ordinului de protecție depinde de integrarea lui într-un sistem coerent de prevenție, asistență socială și colaborare instituțională, orientat spre reziliența familială și siguranța copilului.

Cuvinte chei: *ordin de protecție; protecția copilului; violență domestică; intervenție timpurie; poliție; instanță; interesul superior al copilului; protecție socială.*

11.00 – 11.30

***Regional disparities of poverty in Romania: towards a recalibration of social
inclusion policies***

Ciprian IFTIMOAEI, "Petre Andrei" University from Iasi, Iași County Directorate of Statistics,
Ionuț-Cristian BACIU, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iași, Iași County Directorate of Statistics,
Manuela IFTIMOAEI, Research Institute for Quality of Life, "Alături de Voi" Foundation Romania,
Vicențiu-Robert GABOR, "Al. I. Cuza" University from Iasi, "Gh. Zane" Institute of Economic and Social
Research in Iași

Rezumat: Lucrarea abordează fenomenul sărăciei în România în perioada 2015–2024, din perspectivă sociologică, statistică și de politici publice. Studiul utilizează indicatorii furnizați de Eurostat și Institutul Național de Statistică (sărăcia relativă, AROPE, deprivare materială și socială severă, raportul S80/S20, intensitatea muncii în gospodărie), pentru a surprinde dimensiunea, structura și dinamica sărăciei la nivel național, în profil regional și în context european. Rezultatele evidențiază un model dual de dezvoltare: regiunile vestice și București–Ilfov prezintă valori scăzute ale sărăciei sau excluderii sociale, în timp ce regiunile Nord-

Est, Sud-Est și Sud-Vest Oltenia înregistrează niveluri ridicate ale vulnerabilității economice și sociale. Analiza statistică (indicatorii tendinței centrale și variația) confirmă persistența unui gradient est-vest al sărăciei, explicat prin diferențe de infrastructură, capital uman, diversificare economică, investiții publice, investiții străine directe, acces la servicii publice de calitate. Lucrarea propune recalibrarea politicilor de incluziune socială pe baza unei abordări diferențiate teritorial, care să coreleze intervențiile de reducere a sărăciei cu dezvoltarea regională sustenabilă, ocuparea formală și educația. Este susținută necesitatea consolidării mecanismelor de guvernare bazate pe dovezi, a cooperării interinstituționale și a direcționării fondurilor europene către regiunile cu risc social structural. Concluzia generală subliniază faptul că România, deși a înregistrat o scădere a sărăciei, rămâne o societate polarizată, în care coeziunea socială și echilibrul teritorial depind de eficiența și coerența politicilor de dezvoltare regională.

Abstract: The paper examines the phenomenon of poverty in Romania during the period 2015–2024 from a sociological, statistical, and public policy perspective. The study employs Eurostat and National Institute of Statistics (INS) indicators (relative poverty, AROPE, severe material and social deprivation, S80/S20 income ratio, and household work intensity) to capture the size, structure, and dynamics of poverty at European, national and regional levels. The results reveal a dual development model: the western regions and Bucharest–Ilfov display low levels of poverty and social exclusion, while the North-East, South-East, and South-West Oltenia regions record high levels of economic and social vulnerability. The descriptive statistical analysis (central tendency and variation) confirms the persistence of an east–west poverty gradient, explained by differences in infrastructure, human capital, economic diversification, public and foreign direct investments, and access to quality public services. The paper advocates for the recalibration of social inclusion policies based on a territorially differentiated approach that links poverty reduction measures with sustainable regional development, formal employment, and education. It highlights the need to strengthen evidence-based governance mechanisms, inter-institutional cooperation, and the targeting of European funds toward regions facing structural social risks. The general conclusion highlights that Romania, although it has recorded a decline in poverty, remains a socioeconomically polarized society in which social cohesion and territorial balance depend on the efficiency and coherence of public policies aimed at reducing regional disparities, promoting social inclusion, and fostering economic growth.

11.30 – 12.00

Personalitățile anormale și devianța

Comisar șef **Alin POP** – Director Adjunct Reintegrare Socială, Penitenciarul Târgu Mureș
Inspector principal **Marius Daniel HAJA**, Șef Serviciu Asistență Psihosocială, Penitenciarul Târgu Mureș

Rezumat: Evaluarea personalității este esențială pentru descrierea, dar și pentru explicarea sau predicția comportamentelor umane. Mai mult, starea de sănătate mintală a unui individ (presupus bolnav) este analizată în cadrul expertizei medico-legale psihiatrice, în scopul aprecierii discernământului - apreciere stabilită prin actul emis de comisia de medici experți desemnați.

În cadrul acestei lucrări se arată că formele majore de comportament deviant au implicații grave pe plan social. În aceste cazuri, defectele de structurare a personalității apar datorită unor factori care susțin motivația patologică a conduitelor deviante, dar și din factori de microclimat social negativ. Inventarul trăsăturilor de personalitate care se evidențiază în cazul fenomenelor de inadaptare și care conduc la manifestarea conduitelor antisociale este folosit atât în cadrul științelor medico-legale și social juridice, cât și în practica de expertiză medico-legală psihiatrică - care apreciază gradul de discernământ al infractorului prin raportarea la tipul și nivelul de personalitate și prin coroborarea trăsăturilor de bază ale personalității cu elemente constitutive ale actului antisocial.

DETAILED PROGRAM

20 November 2025

13.00-19.00

Link conectare:

<https://us06web.zoom.us/j/88356614650?pwd=6xm2M0RXrkMiCKzlCcuDcbYcTeyYaL.1>

Meeting ID: 883 5661 4650

Passcode: 995976

PRESENTATIONS SESSION I

Sustainable interventions through social and educational services for people with special needs / Inclusive education and psychosocial communication

Sesion Chair:

Andrei Bogdan MOCANU, Lecturer, Ph.D. "Petre Andrei" University from Iasi

Gabriela VRABIE, Psycho-pedagogist Technical College "Ion Holban" Iasi

Impactul stilurilor parentale asupra educației copiilor cu cerințe educaționale speciale

Silvia BRICEAG, conf. univ., dr., Șefa Catedrei de Psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Alexandra HRIȚCU, master în științe sociale, psiholog

Rezumat: Stilurile parentale influențează semnificativ dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a copiilor, iar în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale precum sindromul Down, tulburarea de spectru autist (TSA) sau tulburarea de deficit de atenție și hiperactivitate rolul părinților devine esențial în procesul de adaptare și învățare. Particularitățile acestor copii, cum ar fi dificultățile de comunicare, atenție, reglare emoțională și interacțiune socială, necesită o abordare educațională diferențiată și un stil parental adecvat. Scopul studiului a fost de a investiga modul în care stilurile parentale (democratic, autoritar, permisiv și neglijent) influențează adaptarea școlară și bunăstarea emoțională a copiilor cu CES. Cercetarea a fost realizată pe un eșantion de 30 de familii care au copii diagnosticați cu CES (12 cu ADHD, 10 cu TSA, 8 cu sindrom Down), cu vârste între 7 și 14 ani. Au fost utilizate chestionare de evaluare a stilului parental (adaptate după tipologia lui Baumrind), fișe de observare a comportamentului școlar și interviuri semi-structurate cu părinți și cadre didactice. Analiza datelor a urmărit corelația dintre tipul de stil parental și gradul de implicare școlară, autoreglarea emoțională și integrarea socială a copiilor.

Rezultatele indică faptul că stilul parental democratic este asociat cu o mai bună cooperare între copil, familie și școală, favorizând dezvoltarea autonomiei și a motivației pentru învățare. Copiii cu CES proveniți din familii democratice

manifestă comportamente prosociale, toleranță mai mare la frustrare și o adaptare emoțională superioară. În schimb, stilurile autoritar și neglijent se corelează cu comportamente de opoziție, anxietate și performanțe școlare mai scăzute. În cazul copiilor cu ADHD, controlul rigid al părinților accentuează impulsivitatea, iar în autism, lipsa de empatie parentală limitează progresul în comunicare și integrare socială.

Rezultatele susțin importanța unui stil parental democratic–suportiv, bazat pe empatie, consistență și colaborare cu profesioniștii din educație și psihologie. Programele de consiliere parentală și intervențiile sistemice familie–școală pot îmbunătăți semnificativ rezultatele educaționale și adaptarea emoțională a copiilor cu CES. Studiul atrage atenția asupra nevoii de formare continuă a părinților și cadrelor didactice pentru a promova incluziunea și bunăstarea acestor copii.

Cuvinte-cheie: *stiluri parentale, cerințe educaționale speciale, autism, ADHD, sindrom Down, educație incluzivă, adaptare școlară.*

Abstract: Parenting styles significantly influence children's cognitive, emotional, and social development. In the case of children with special educational needs (SEN), such as Down syndrome, autism spectrum disorder (ASD), or attention deficit hyperactivity disorder (ADHD), the parents' role becomes essential in the processes of adaptation and learning. The particular characteristics of these children — including difficulties in communication, attention, emotional regulation, and social interaction — require a differentiated educational approach and an appropriate parenting style. The aim of this study is to investigate how different parenting styles (authoritative, authoritarian, permissive, and neglectful) affect school adjustment and emotional well-being among children with SEN.

The research was conducted on a sample of 30 families with children diagnosed with SEN (12 with ADHD, 10 with ASD, and 8 with Down syndrome), aged between 7 and 14 years. Data were collected using parenting style evaluation questionnaires (adapted from Baumrind's typology), school behavior observation sheets, and semi-structured interviews with parents and teachers. Data analysis focused on the correlation between parenting style, school involvement, emotional self-regulation, and children's social integration.

The results indicate that the authoritative parenting style is associated with better cooperation between child, family, and school, supporting the development of autonomy and motivation for learning. Children with SEN raised in authoritative families exhibit more prosocial behaviors, greater frustration tolerance, and superior emotional adjustment. Conversely, authoritarian and neglectful styles correlate with oppositional behaviors, increased anxiety, and lower academic performance. For children with ADHD, rigid parental control intensifies impulsivity, while in autism, the lack of parental empathy limits progress in communication and social integration.

These findings emphasize the importance of a supportive, authoritative parenting style based on empathy, consistency, and collaboration with education and psychology professionals. Parental counseling programs and systemic family–school interventions can significantly improve the educational outcomes and emotional adaptation of children with SEN. The study highlights the need for continuous training for both parents and teachers to promote inclusion and well-being among children with special educational needs.

Keywords: *parenting styles, special educational needs, autism, ADHD, Down syndrome, inclusive education, school adjustment.*

Dimensiunea rezilienței și a sprijinului social în recuperarea post-AVC prin terapie ocupațională

Aurelia GLAVAN, neurolog, dr. hab. în psihologie, prof. univ.,

Institutul de Medicină Urgentă din Chișinău

Maria DIȚĂ, dr. în psihologie, conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău

Rezumat: În contextul societății contemporane, marcată de schimbări accelerate și presiuni asupra mecanismelor de adaptare umană, recuperarea post-accident vascular cerebral (AVC) presupune o abordare complexă, care depășește dimensiunea medicală și include aspecte psihosociale esențiale. Lucrarea de față explorează dimensiunea rezilienței și a sprijinului social în procesul de recuperare post-AVC, prin intermediul terapiei ocupaționale, ca mijloc de reintegrare și reconfigurare a identității personale. Cercetarea empirică s-a desfășurat pe un eșantion de persoane aflate în diferite etape ale reabilitării post AVC, utilizând metode de evaluare funcțională, observație ocupațională și interviuri semistructurate. Rezultatele relevă o legătură semnificativă între nivelul de sprijin social perceput, gradul de implicare în activitățile ocupaționale și dezvoltarea rezilienței personale. Terapia ocupațională se conturează astfel ca un cadru de intervenție care favorizează nu doar recuperarea funcțională, ci și adaptarea psihosocială, autonomia și incluziunea. Concluziile subliniază

importanța unei abordări integrate, în care sprijinul social și reziliența devin piloni fundamentali ai reabilitării și ai reconstrucției identității după AVC.

Cuvinte cheie: *reziliență, sprijin social, terapie ocupațională, recuperare post-AVC, adaptare, incluziune socială.*

The dimension of resilience and social support in post-stroke recovery through occupational therapy

Abstract: In the context of contemporary society, marked by accelerated social change and increasing pressure on individual adaptation mechanisms, post-stroke recovery requires a comprehensive approach that transcends the strictly medical dimension and integrates essential psychosocial aspects. This paper explores the dimension of resilience and social support in post-stroke rehabilitation through occupational therapy, viewed as a means of reintegration and personal identity reconstruction. The empirical research was conducted on a sample of individuals at different stages of recovery, using functional assessments, occupational observation, and semi-structured interviews. The findings highlight a significant relationship between the perceived level of social support, engagement in occupational activities, and the development of personal resilience. Occupational therapy thus emerges as an intervention framework that fosters not only functional recovery but also psychosocial adaptation, autonomy, and social inclusion. The conclusions emphasize the need for an integrated approach in which social support and resilience become fundamental pillars of rehabilitation and post-stroke identity reconstruction.

Keywords: *resilience, social support, occupational therapy, post-stroke recovery, adaptation, social inclusion.*

Starea de bine a părinților copiilor cu cerințe educative speciale - CES

Julia RACU, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Alina ADĂSCĂLIȚĂ, magistru în psihologie

Rezumat: O temă actuală și captivantă a psihologiei contemporane este starea de bine. Cercetări relevante a acestui construct au fost întreprinse de M. Seligman, M. Argyle, C. Ryff, E. Diener, C. Dweck, D. Goleman, S. Lyubomirsky și B. Fredrickson. Pe parcursul evoluției conceptului de „stare de bine” a fost abordat prin prisma a următoarelor accepțiuni: abordarea hedonică (bunăstarea presupune maximizarea plăcerii și minimizarea durerii) și cea eudaimonică (starea de bine este un rezultat al funcționării psihologice optime, dezvoltarea potențialului propriu și trăirea unei vieți în concordanță cu propriile valori). În ultimii ani se atestă o extindere semnificativă a domeniilor în care starea de bine este investigată: psihologia dezvoltării, psihologia pozitivă, psihologia organizațională, managementul resurselor umane, psihologia clinică, educație, psihopedagogie, neuroștiințe, economie. Pornind de la cele expuse pentru a înțelege modul de funcționare a familiei cât și pentru dezvoltarea unor intervenții eficiente în domeniul psihologiei și educației speciale, am realizat demersul stării de bine la părinții copiilor cu CES. Eșantionul a fost constituit din 80 de adulți, părinți ai copiilor cu CES între 21 și 48 de ani, din cadrul a două centre de dezvoltare destinate copiilor cu CES, din municipiul Chișinău. Starea de bine a fost investigată prin administrarea a următoarelor chestionare: Chestionarul OMS al celor 5 criterii de apreciere a stării de bine (WHO 5 ROMANIAN, versiunea 1998) și Chestionarul de evaluare a stării de bine Oxford de M. Argyle și P. Hills. Conform Chestionarul OMS al celor 5 criterii de apreciere a stării de bine am stabilit că părinții copiilor cu CES prezintă doar nivel redus (30%) și moderat al stării de bine (70%). Totodată am evidențiat și modul de manifestare al stării de bine la părinți conform dimensiunii de gen. Astfel un număr mai mare de femei se caracterizează prin nivel reus al stării de bine (34,10%), iar nivelul moderat al stării de bine prevalează la bărbați (75%). Potrivit celui alt test, Chestionarul de evaluare a stării de bine Oxford de M. Argyle și P. Hills rezultatele iau forma următoarei distribuții: 16% din părinți au nivel scăzut al stării de bine, 65% din părinți manifestă nivel moderat al stării de bine și 19% din părinți demonstrează nivel ridicat al stării de bine. Referitor la variabila gen vom menționa că: nivelul moderat al stării de bine se atestă mai frecvent la femei (79,64%), iar cel ridicat la bărbați (27,70%). Rezultatele înregistrate impun necesitatea elaborării și implementării unor programe psihologice complexe orientate la dezvoltarea și consolidarea stării de bine la părinții copiilor cu CES în vederea sporirii calității vieții și a sentimentului de fericire.

Cuvinte cheie: *starea de bine, părinți, copii cu CES, diferențe de gen*

Incluziunea copiilor cu tulburare din spectrul autist în școală

Adriana CIOBANU, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Incluziunea școlară reprezintă procesul de includere în școlile de masă sau în clasele obișnuite, la activitățile educative formale și non formale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale. Dacă percepem școala ca principala instanță de socializare a copilului, integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a acestei categorii de copii, proces care are o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și capacități favorabile acestui proces. O situație mai specială este generată de incluziunea elevilor cu tulburări din spectrul autist. Tulburările din spectrul autist reprezintă o categorie generică folosită pentru a descrie persoanele care au o serie comună de dificultăți care afectează comunicarea, relațiile și imaginația. Un diagnostic de autism va fi pus numai dacă există dovezi clare ale unei dificultăți mai mici sau mai mari într-unul din cele trei sectoare.

Mai mulți cercetători din România și Republica Moldova, A.Gherguț, N.Bucun, E.Verza, D.V.Popovici, V.Hîncu, C.Mureșan, S.Vrabie etc., dar și din cadrul internațional: J.S.Bruner, C. Feldman, M.C. Coleman, L. Wing, T.Peeters au indicat faptul că tulburarea din spectrul autist are o serie de efecte negative asupra integrării sociale a copilului, provocând probleme de adaptare socială și școlară, de ordin cognitiv, afectiv și comportamental, de comunicare și interacțiune cu mediul.

Din punct de vedere al procesului de învățare, elevul cu tulburări din spectrul autist nu va reacționa ca și ceilalți elevi (nu va căuta să intre în contact sau să ia parte la activități, așa cum fac majoritatea elevilor), va deveni anxios când nu se respect rutina (rutina și abordările organizate ale procesului de învățare sunt caracteristice pentru un astfel de elev); chiar dacă este dificil de perceput cât de mult înțelege elevul, se recomandă activități care să reducă anxietatea, să aibă sprijin în comunicare, sarcini care să include o anumită rutină și organizare a secvențelor, calm și consecință din partea educatorului, precum și spontanietate, imaginație și creativitate pentru a fi în măsură să valorifice rapid, în context instructiv-educative variate, elementele sau stimuli uneori bizari de care este atras copilul autist.

Cuvinte cheie: *tulburare din spectrul autist, incluziune școlară, școală incluzivă, integrare socială.*

Eficiența intervențiilor sandplay în contextul educației incluzive

Elena CREANGĂ, conferențiar univ., dr.

Universitatea de Studii Europene, Facultatea de Psihologie și Asistență socială, Republica Moldova

Rezumat: Educația incluzivă presupune crearea unor contexte de învățare accesibile și echitabile, în care fiecare copil, indiferent de particularitățile sale, beneficiază de sprijin personalizat pentru dezvoltare. În acest cadru, Terapia jocului cu nisip (Sandplay) se conturează ca o metodă complementară valoroasă, capabilă să faciliteze reglarea emoțională, exprimarea nonverbală și procesarea simbolică a experiențelor personale. Analiza teoretică și observațiile practice evidențiază faptul că lucrul în tavă oferă un spațiu sigur și proiectiv, în care elevii cu CE pot reprezenta conflicte interne, teme anxioase sau dificultăți de adaptare, facilitând astfel reducerea comportamentelor disruptive, creșterea atenției și dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Astfel, articolul respectiv subliniază relevanța utilizării Sandplay ca instrument psihopedagogic integrat în intervențiile individualizate și în strategiile educaționale incluzive, evidențiind beneficiile sale atât pentru progresul emoțional și comportamental al copilului, cât și pentru optimizarea practicilor educaționale centrate pe diversitate.

Cuvinte-cheie: *educație incluzivă, terapia jocului cu nisip (Sandplay), cerințe individualizate (CE), exprimare simbolică, reglare emoțională, intervenții psihopedagogice, mediu securizant.*

The effectiveness of sandplay interventions in the context of inclusive education

Abstract: Inclusive education involves creating accessible and equitable learning environments in which every child, regardless of individual characteristics, benefits from personalized developmental support. Within this framework, Sandplay Therapy emerges as a valuable complementary method, capable of facilitating emotional regulation, nonverbal expression, and the symbolic processing of personal experiences. Theoretical analysis and practical observations highlight that work in the sand tray provides a safe and projective space in which pupils with special educational needs can represent internal conflicts, anxiety-related themes, or adaptation difficulties. This process contributes to reducing disruptive behaviors, improving attention, and enhancing socio-emotional competencies. Thus, the article underscores the relevance of Sandplay as a psychopedagogical tool integrated into individualized interventions and inclusive educational strategies, emphasizing its benefits for children's emotional and behavioral progress as well as for optimizing educational practices centered on diversity.

Keywords: *inclusive education, Sandplay therapy, individualized educational needs (IEN), symbolic expression, emotional regulation, psychopedagogical interventions, safe and supportive environment.*

Dimensiunea și evoluția sectorului economiei sociale în Republica Moldova

Tatiana GRIBINCEA, doctor, conferențiar universitar

USPEE „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-0460-3146>

Rezumat: Economia socială este definită ca un sector economic distinct, care îmbină mecanismele de piață cu obiectivele sociale, plasând omul și comunitatea în centrul activității economice. În cadrul său, întreprinderile sociale reprezintă forme inovatoare de afaceri care reinvestesc profitul în misiunea socială, contribuind la reducerea sărăciei, ocuparea persoanelor defavorizate și dezvoltarea comunităților locale.

În Republica Moldova, dezvoltarea antreprenoriatului social a devenit o prioritate în ultimii ani, în special în contextul nevoii de incluziune socială și de creare a unor mecanisme inovatoare de combatere a excluziunii și sărăciei. Prin urmare, autoritățile publice au început să elaboreze un cadru legislativ și instituțional care să reglementeze și să sprijine funcționarea întreprinderilor sociale. Acest cadru urmărește nu doar recunoașterea legală a acestor entități, ci și stimularea implicării mediului de afaceri și a organizațiilor societății civile în activități cu impact social.

Antreprenoriul social reprezintă un concept inovator aflat la intersecția dintre sectorul economic și cel social, având ca obiectiv principal generarea unui impact pozitiv asupra comunității. În ultimele două decenii, Republica Moldova a traversat un proces complex de tranziție economică și socială, marcat de reforme structurale, migrație accentuată și inegalități persistente între mediul urban și rural. În acest context, economia socială a devenit o dimensiune tot mai relevantă a politicilor publice orientate spre coeziune socială, incluziune economică și dezvoltare durabilă. Analiza tipurilor de antreprenorat social și a cadrului legislativ din Republica Moldova este esențială pentru înțelegerea mecanismelor prin care acest sector poate contribui la dezvoltarea socio-economică durabilă.

Cuvinte-cheie: *asistența socială, documentația electronică, digitalizarea sistemului, servicii sociale, registre electronice, management a proceselor.*

Abstract: At the end of 2023, the “Restart” social assistance system reform was launched, which provides for the streamlining of social policies promoted by the Ministry of Labor and Social Protection and implemented by the National Social Assistance Agency and territorial social assistance structures. The “Restart” social assistance system reform, which aims to ensure more equitable access of the vulnerable population to social benefits and services and to increase the quality of the services provided. To achieve these results, a series of complex actions are planned, which will be implemented over three years. The reform aims to ensure decent living conditions in all centers where vulnerable people are received, regardless of whether they are the elderly, children or people with disabilities, as well as to improve the legislative framework regulating the social assistance system. Many of the procedures have been simplified, the stages have been debureaucratized and the effective field control function of social inspectors has been strengthened. The entire social assistance system will be digitized and registers with all beneficiaries and providers will be established so that data is available in real time. The information in the electronic documentation will be able to be compared operatively with the situation on the ground during controls: the number of beneficiaries, their origin, the conditions for which social assistance was granted, etc.

Keywords: *social assistance, electronic documentation, system digitization, social services, electronic registers, process management.*

Evaluarea competențelor de comunicare și a nivelului de reziliență la preșcolari cu dizabilități auditive în contextul educației incluzive

Natalia CIUBOTARU, lector universitar, doctor în psihologie

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Studiul abordează provocarea integrării copiilor cu dizabilități auditive de vârstă preșcolară (hipoacuzie) în sistemul educațional incluziv. Succesul incluziunii depinde nu doar de dotările fizice, ci și de competențele comunicative ale copiilor și de capacitatea lor de reziliență în fața barierelor socio-educative. O socializare de succes, care garantează participarea autentică și dezvoltarea integrală a preșcolarului cu dizabilități auditive, este rezultatul unui proces complex.

Acesta implică atât intervenția specializată, cât și o interacțiune bogată și echilibrată cu mediul incluziv: adulții (părinți și educatori), semenii săi și factorii de mediu natural și social.

Cercetarea are ca scop evaluarea comprehensivă a nivelului actual al competențelor comunicative (limbaj receptiv și impresiv) și a gradului de reziliență psihosocială la preșcolarii cu dizabilități auditive care frecventează grădinițele incluzive. Obiectivul secundar este identificarea unor eventuale corelații între cele două variabile și determinarea factorilor de mediu incluziv care le influențează pozitiv.

Semnificația empirică a cercetării constă în utilizarea unor instrumente standardizate pentru a evalua direct nivelul de reziliență și competențele de limbaj la preșcolarii cu dizabilități auditive. Prin includerea copiilor cu diverse grade de hipoacuzie și diferite tipuri de protezare, toți integrați în mediul preșcolar incluziv, studiul oferă o viziune cuprinzătoare și bazată pe date a succesului real al procesului de incluziune. Rezultatele analizei vor oferi o imagine diagnostică clară a profilului de dezvoltare al acestui grup de copii. Datele obținute vor evidenția imperativul dezvoltării unor strategii de intervenție individualizate (logopedice și psihologice) orientate spre consolidarea rezilienței ca mecanism activ de adaptare, asigurând astfel o bază solidă pentru integrarea educațională și socială de succes.

Cuvinte cheie: *preșcolari cu dizabilități auditive, educație incluzivă, competențe comunicative, reziliență psihosocială, evaluare standardizată, intervenție diferențiată.*

Practici narative aplicate în cercetarea calitativă și formarea profesională a asistenților sociali

Alina-Mery HURUBEAN, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Drept, Economie, Științe Politice și Administrative, Departamentul Științe Politice

Rezumat: În această lucrare propun un demers autoetnografic cu scopul de a sintetiza utilizarea practicilor narative în propriile cercetări și în cursurile de formare inițială și continuă pentru profesioniștii din domeniul sociouman. Structura argumentației are în atenție câteva obiective: a) evidențierea diversității de abordări a practicilor narative utilizate în cercetarea socială și în arii profesionale specifice; b) punerea în valoare a beneficiilor proceselor de generare, împărtășire, scriere și schimbare a poveștilor de carieră-viață la nivel personal și organizațional, pentru profesioniștii din domeniul socioumanului; c) relevanța utilizării practicilor narative în zonele de activitate ale asistentului social: formare și dezvoltare profesională inițială și continuă (exercițiul autobiografic; autoetnografia; terapii narative etc.); intervenția socială (practici narative de împuternicire a sistemului client); cercetarea de teren (interviul de tip povestea vieții; autoetnografia).

Cuvinte cheie: *practici narative; exercițiu autobiografic; autoetnografia; gerontologie narativă.*

Inteligența artificială în serviciile sociale: Oportunități, riscuri și dileme etice

Ana Maria LĂZĂRESCU, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Pe fondul digitalizării accelerate, inteligența artificială devine tot mai prezentă în procesul de furnizare a serviciilor sociale, deschide perspective inovatoare pentru eficientizarea proceselor de intervenție, identificarea timpurie a riscurilor și personalizarea sprijinului oferit beneficiarilor. Deși promite o mai bună distribuire a resurselor și o intervenție mai rapidă, există riscul ca AI să acționeze, în mod paradoxal, ca o barieră în calea accesului pentru grupurile cele mai vulnerabile – cum ar fi persoanele fără adăpost, migranții, persoanele cu dizabilități sau cele cu un nivel scăzut de alfabetizare digitală. Totodată, această tranziție tehnologică aduce în prim-plan o serie de provocări etice și juridice semnificative, precum riscul de discriminare algoritmică, opacitatea deciziilor automatizate sau diminuarea autonomiei profesionale a asistentului social. Studiul propus investighează în ce măsură instrumentele bazate pe AI contribuie la reducerea sau perpetuarea inegalităților în accesul la servicii sociale. Printr-o analiză critică a aplicațiilor utilizate în screening-ul automatizat, alocarea resurselor și comunicarea digitală cu beneficiarii, se subliniază importanța unei guvernante incluzive și centrate

pe echitate. Lucrarea aduce în discuție dilemele juridice și etice legate de designul sistemelor de AI și sugerează direcții de intervenție pentru ca tehnologia să devină un aliat real al justiției sociale.

Cuvinte cheie: *inteligență artificială, servicii sociale, tranziție tehnologică, comunicare digitală.*

Strategii andragogice pentru optimizarea procesului de învățare la adulți

Marta-Iuliana VICOL, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Studiul abordează dimensiunea psihologică a procesului de învățare la adulți, având ca punct central identificarea și analiza strategiilor andragogice care pot optimiza achizițiile cognitive, motivaționale și afective implicate. Pornind de la teoria andragogiei formulată de Malcolm Knowles, cercetarea explorează principiile fundamentale ale învățării autodirijate, relevantă experienței anterioare și importanța motivației interne în configurarea comportamentului de învățare. Se evidențiază faptul că strategiile centrate pe autonomie, reflecție și colaborare stimulează procesele de autoreglare, autoeficacitate și transferul cunoștințelor în contexte profesionale și personale. Printr-o abordare integrativă, lucrarea își propune să demonstreze că optimizarea învățării adulților nu depinde exclusiv de conținutul educațional, ci mai ales de aplicarea unor strategii psihopedagogice care activează resursele interne ale persoanei și favorizează dezvoltarea continuă.

Cuvinte cheie: *andragogie, învățare autodirijată, motivație intrinsecă, autoreglare, strategie educațională, psihologia învățării adulte, optimizare, experiența de învățare, dezvoltare.*

Rolul tehnologiilor digitale și al inteligenței artificiale în susținerea educației incluzive și a comunicării psihosociale

Liviu CIOBANU, lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Lucrarea investighează modul în care tehnologiile digitale și inteligența artificială pot fi integrate în procesul educațional incluziv, având ca scop susținerea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățare și comunicare psihosocială. Studiul evidențiază contribuția acestor tehnologii în asigurarea unui acces echitabil la educație, adaptarea conținuturilor și a metodelor didactice în funcție de nevoile specifice ale elevilor, precum și în promovarea incluziunii sociale și participării active. Sunt discutate exemple concrete de aplicații și platforme educaționale interactive care sprijină elevii cu nevoi diverse, evidențiind potențialul tehnologiei digitale de a crea medii educaționale flexibile, personalizate și centrate pe elev.

Lucrarea analizează, totodată, provocările implementării acestor tehnologii, inclusiv necesitatea dezvoltării competențelor digitale atât în rândul cadrelor didactice, cât și al elevilor, dificultățile legate de accesibilitate și infrastructură, precum și importanța unei abordări interdisciplinare care să integreze dimensiunile educaționale, tehnologice și psihosociale.

În concluzie, se subliniază importanța unei viziuni coerente și strategice pentru a crea un sistem educațional modern, flexibil și incluziv, capabil să răspundă dinamicii societății actuale și să sprijine reziliența și adaptabilitatea elevilor.

Cuvinte cheie: *educație incluzivă, tehnologii digitale, inteligență artificială, competențe digitale, comunicare psihosocială.*

Petre Andrei - viziuni pentru o societate sigură

Marius-Florin MIHĂILĂ, chestor de poliție, lector univ. dr., Academia de Poliție.

Rezumat: Opera lui Petre Andrei se constituie într-un reper fundamental al gândirii sociologice românești, cu relevanță ce depășește cadrul strict teoretic și se extinde către dimensiuni practice ale vieții sociale. Conceptele sale sociologice nu se limitează la valoarea doctrinară, ci oferă fundamente aplicabile în domeniul ordinii și siguranței publice, constituind un suport teoretic pentru consolidarea instituțiilor responsabile de protecția colectivă. Analiza evidențiază faptul că Andrei a surprins, în lucrările sale, vulnerabilitățile și inechitățile generate de statul burghez, orientat preponderent către apărarea

intereselor clasei dominante, în detrimentul celor defavorizați. Din perspectiva psihologiei aplicate și a științelor sociale, studiul demonstrează actualitatea gândirii lui Petre Andrei, relevând modul în care principiile sale pot fi valorificate în arhitectura contemporană a siguranței publice.

Cuvinte cheie: *Petre Andrei, societate sigură, sociologie*

Abstract: The work of Petre Andrei represents a cornerstone of Romanian sociological thought, with significance that transcends theoretical boundaries and extends into practical applications within social life. His sociological concepts are not confined to abstract value but provide a foundation for public order and safety, offering theoretical support for the strengthening of institutions responsible for collective protection. Andrei's writings highlight the weaknesses and injustices of the bourgeois state, primarily oriented toward safeguarding the interests of the dominant class while neglecting the lower strata of society. From the perspective of applied psychology and social sciences, this study demonstrates the enduring relevance of Petre Andrei's ideas, showing how his principles can be integrated into the contemporary framework of public safety.

Keywords: *Petre Andrei, Safe society, sociology.*

Dimensiunea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe: Studiu de caz asupra Așezământului social din Parohia Cucuteni-Lețcani

Bogdan Andrei MOCANU, lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic

Rezumat. Lucrarea evidențiază rolul social-filantropic al Bisericii Ortodoxe Române în contextul actual al schimbărilor accelerate, printr-un studiu de caz asupra Așezământului social-filantropic din Parohia Cucuteni-Lețcani (jud. Iași). Pornind de la premisele teologice și morale ale filantropiei creștine, se analizează modul în care parohia, ca nucleu de solidaritate, sprijină persoane vârstnice, copii și familii aflate în dificultate, prin activități constante de sprijin material, emoțional și spiritual. Prin implicarea voluntarilor și a comunității locale, Așezământul devine un model de incluziune socială, educație morală și comunicare psihosocială, favorizând dezvoltarea rezilienței comunitare și redescoperirea valorilor creștine autentice.

Cuvinte cheie: *filantropie, incluziune socială, comunicare psihosocială, Biserica Ortodoxă, comunitate rurală.*

Noua decizie în educație: rolul profesorului între mesaje injoncționale și permisiuni

Mihai ROCA, Lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: Conceptul „Noua decizie” formulat în Analiza Tranzacțională descrie procesul prin care individul poate rescrie scenariile de viață prin accesul la un cadru relațional sigur, ce oferă permisiuni clare care contrazic mesaje injoncționale internalizate. John McNeel subliniază că această dinamică devine posibilă doar în prezența unui mediu educațional predictibil, non-punitiv și susținător, în care relația profesor-elev/student funcționează ca un spațiu psihopedagogic de reflecție și reconstrucție a identității. Profesorul, ca facilitator al schimbării, transmite deopotrivă cunoștințe și unități de apreciere care autorizează elevul sau studentul „să greșescă”, să exploreze și să își afirme unicitatea. McNeel propune o cartografiere a mesajelor injoncționale în raport cu cinci dimensiuni esențiale ale existenței umane: supraviețuire, atașament, identitate, competență și siguranță. Aceste dimensiuni se corelează cu următoarele injoncțiuni identificate de Mary și Robert Goulding: „Nu exista”, „Nu fi apropiat”, „Nu fi tu însuși”, „Nu fi adult”, „Nu fi copil”, reflectând „biotopurile” fundamentale ale experienței umane. În cadrul educațional, relația profesor-elev devine nucleul viu al transformării: mai mult decât un schimb de informații, ea funcționează ca un spațiu de siguranță psihopedagogică în care elevul primește permisiuni explicite de a gândi, simți și acționa diferit față de mesajele injoncționale interiorizate.

Partea aplicativă propune un laborator didactic structurat pe corelații între cele cinci dimensiuni existențiale, mesaje injoncționale frecvent întâlnite în mediul școlar și permisiunile sau unitățile de apreciere necesare pentru dezvoltarea autonomiei personale. Prin activități de reflecție, cooperare și feedback apreciativ, elevului sau studentului i se oferă astfel posibilitatea de a reinterpretă mesajele restrictive și de a accesa noi scenarii de viață, bazate pe valoare personală, apartenență și competență validată.

Cuvinte cheie: *noua decizie, John McNeel, mesaje injoncționale, permisiuni / unități de apreciere, cinci dimensiuni ale existenței umane, relația profesor-elev.*

Muzica ca instrument de comunicare emoțională și incluziune educațională

Ion NEGRILĂ, Universitar Dr., Facultatea de Psihologie și Științele Educației Brașov, USH

Abstract: Music functions as a fundamental medium for emotional communication and a strategic pedagogical tool within inclusive education environments. Through its capacity to convey affective states beyond the constraints of verbal language, music enhances processes of mentalizing, empathy, and emotional co-regulation, thereby mitigating communicational and relational barriers among diverse learners. Recent findings in developmental psychology, educational neuroscience, and music therapy indicate that music-based interaction activates neural networks associated with emotional processing, social attunement, and group cohesion, creating optimal preconditions for equitable participation and psychosocial inclusion. In school settings, structured musical activities — including collective singing, rhythmic entrainment, improvisation, and guided listening — support attentional synchrony, cooperative behavior, emotional self-regulation, and prosocial engagement, with significant benefits for students with varied educational needs and sociocultural backgrounds. Consequently, music emerges as a multifunctional pedagogical and affective resource, capable of fostering inclusive learning climates and strengthening interpersonal bonds, wherein diversity becomes a catalyst for socio-emotional development and communal belonging.

Cuvinte cheie: *emotional communication; inclusive education; socio-emotional development; social bonding; educational music; empathy; co-regulation; music-based interventions; neuroeducation; psychosocial inclusion.*

Play as a Recreational Method in the Work of the School Psychologist

Ina TELIUCOV, Clinical Psychologist, School Psychologist with Advanced Teaching Degree, Art Therapist, University Assistant, Moldova State University, ORCID: 0000-0003-0734-6752

Liudmila ANTIBOR, PhD in psychology, Moldova State University, ORCID: 0000-0003-0623-9234

Abstract: Play represents a fundamental mechanism in the emotional, cognitive, and social development of the child, while also serving as an effective tool for psychoprophylaxis and intervention in the work of the school psychologist. The article examines the historical evolution of play therapy—from the psychoanalytic models of Freud, Klein, and Anna Freud to Moreno's psychodrama and the modern concepts formulated by Elkonin and Zakharov. The methodological aspects of play as a recreational method are analyzed, highlighting its role in reducing school anxiety, restoring emotional balance, and correcting maladaptive behaviors. The paper emphasizes the importance of play as a multidimensional, ecological, and scientifically validated instrument that supports the psycho-emotional development of students.

Keywords: *play, recreation, psychological support, school psychologist, mental health, emotional development, corrective and developmental work, play therapy, stress prevention, child psychology.*

Jocul ca metodă recreațională în activitatea psihologului școlar

Rezumat: Jocul reprezintă un mecanism fundamental al dezvoltării emoționale, cognitive și sociale a copilului, fiind totodată un instrument eficient de psihoprofilaxie și intervenție în activitatea psihologului școlar. Articolul examinează evoluția istorică a terapiei prin joc - de la modelele psihanalitice ale lui Freud, Klein și Anna Freud până la psihodrama lui Moreno și conceptele moderne formulate de Elkonin și Zakharov. Sunt analizate aspectele metodologice ale jocului ca metodă recreațională menită să reducă anxietatea școlară, să restabilească echilibrul emoțional și să corecteze comportamentele dezadaptative. Lucrarea subliniază importanța jocului ca instrument multidimensional, ecologic și validat științific în sprijinul dezvoltării psihoemoționale a elevilor.

Cuvinte-cheie: *joc, recreație, suport psihologic, psiholog școlar, sănătate mintală, dezvoltare emoțională, activitate corectiv-dezvoltată, terapie prin joc, prevenirea stresului, psihologia copilului.*

Comunicare, suport și reziliență în educația incluzivă: Perspective sociologice contemporane

Petronela Daniela FERARU, PhD, Liceul “Ion Neculce” Târgu Frumos; Colegiul Național Iași

Rezumat: Acest studiu sociologic investighează rolul comunicării psihosociale, al suportului educațional și al proceselor de reziliență în consolidarea educației incluzive, în contextul transformărilor sociale accelerate care modelează dinamica interacțiunilor educaționale. Prin analizarea documentelor sociale, a politicilor educaționale și a materialelor instituționale, cercetarea evidențiază modul în care practicile de comunicare, discursurile organizaționale și reprezentările colective influențează percepțiile actorilor educaționali față de incluziune. Rezultatele arată că eficiența educației incluzive este determinată de capacitatea instituțiilor de a facilita relații de suport, de a răspunde diversității și de a integra strategii orientate spre dezvoltarea rezilienței individuale și comunitare. Studiul subliniază importanța cadrului psihosocial în reducerea inegalităților, promovarea participării active și construirea unui mediu educațional echitabil, adaptativ și sustenabil.

Cuvinte cheie: *educație incluzivă, comunicare psihosocială, suport educațional, reziliență, schimbare socială*

Abstract: This sociological study investigates the role of psychosocial communication, educational support, and resilience processes in strengthening inclusive education within the context of accelerated social transformations shaping contemporary educational interactions. By examining social documents, educational policies, and institutional materials, the research highlights how communication practices, organizational discourses, and collective representations influence the perceptions of educational actors toward inclusion. The findings indicate that the effectiveness of inclusive education is determined by the capacity of institutions to provide supportive relationships, respond to diversity, and implement strategies that foster individual and community resilience. The study emphasizes the importance of the psychosocial framework in reducing inequalities, promoting active participation, and building an equitable, adaptive, and sustainable educational environment.

Keywords: *inclusive education, psychosocial communication, educational support, resilience, social change*

JobDirect: abordare europeană în facilitarea incluziunii pe piața muncii

Ștefana POCNEȚ, Asistent social principal, Fundația „Alături de Voi”, România

Rezumat: JobDirect, întreprindere socială din grupul ADV România, este prima agenție din țară dedicată exclusiv sprijinirii persoanelor cu dizabilități și altor grupuri vulnerabile în accesarea unui loc de muncă. Bazându-se pe o experiență solidă în domeniul incluziunii, agenția oferă un portofoliu complet de servicii – recrutare, testare, matching candidat–post și job-coaching – care susțin atât procesul de selecție al angajatorilor, cât și parcursul profesional și adaptarea candidaților.

În prezent, expertiza JobDirect este valorificată în dezvoltarea unor modele inovative de integrare profesională în cadrul a două proiecte europene – SUPPORT și ALL.D – finanțate prin Social Innovation Plus Initiative și implementate în consorții internaționale ce reunesc parteneri din mai multe țări europene. Aceste inițiative promovează angajarea asistată și introduc instrumente moderne menite să îmbunătățească accesul persoanelor cu dizabilități pe piața muncii. Prin această contribuție, JobDirect consolidează practici sustenabile, cu impact real în comunitate, promovând o cultură a incluziunii, a rezultatelor măsurabile și a transformării sociale.

Cuvinte cheie: *JobDirect, incluziune, piața muncii.*

Intervenția timpurie – premisă pentru dezvoltarea comunicării și incluziunii copiilor cu întârziere în dezvoltarea limbajului

Diana BALMUȘ, doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Valentina OLĂRESCU, dr., prof. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Intervenția timpurie este o condiție esențială pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor copiilor cu anumite dificultăți, dar mai ales celor cu întârziere în dezvoltarea limbajului. Identificarea și abordarea timpurie a dificultăților de comunicare ajută la prevenirea problemelor ulterioare de învățare, adaptare

socială și integrare educațională. Suportul familiei și echipei multidisciplinare determină o evoluție semnificativă în dezvoltarea limbajului expresiv și receptiv, contribuind la formarea unei comunicări funcționale și la facilitarea incluziunii sociale a copiilor cu întârziere în dezvoltarea limbajului atât de necesare pentru adaptarea lor psihosocială.

Cuvinte cheie: *intervenție timpurie, dezvoltarea limbajului, comunicare, educație incluzivă, dezvoltare psihosocială.*

Competența socio-emoțională ca factor de adaptare și reziliență la copiii cu nevoi educaționale speciale

Ramona BUDIHALLA, Doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău.
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Sf. Vasile”, Craiova, România

Rezumat: Lucrarea explorează, din perspectivă practică și reflexivă, rolul competenței socio-emoționale în procesul de adaptare și reziliență al copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES). Pornind de la experiența profesională desfășurată la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Sf. Vasile” Craiova, sunt analizate condițiile pedagogice care favorizează dezvoltarea emoțională și socială a elevilor cu tulburări din spectrul autist, ADHD și deficiențe intelectuale ușoare. Lucrarea pune accent pe abordarea educațională multisenzorială, colaborarea interdisciplinară și implicarea emoțională a cadrului didactic ca factori determinanți ai incluziunii. Analiza se bazează pe observații, exemple din practica școlară și corelări cu literatura de specialitate, integrând perspectiva educației incluzive promovate la nivel european și național. Articolul se înscrie în Secțiunea 6 a conferinței – Psihologie, pedagogie și asistență socială în sprijinul incluziunii educaționale și sociale a copiilor cu CES – oferind un model de reflecție aplicată asupra educației emoționale în contextul școlii incluzive.

Cuvinte cheie: *competență socio-emoțională, adaptare, reziliență, incluziune educațională, copii cu CES.*

Importanța cooperării între sectorul social, educațional și de sănătate pentru incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități

Tatiana CERNOMORIȚ, Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

Rezumat: Dreptul la educație este un drept care împuternicește, fiind unul dintre cele mai importante mijloace pentru realizarea altor drepturi, dar și pentru facilitarea procesului de incluziune socială. Ținând cont de diversitatea necesităților copiilor cu dizabilități, este necesară cooperarea intersectorială pentru a asigura un proces de incluziune socio-educatională veritabil. Autoarea examinează practicile pozitive existente la nivel internațional privind cooperarea intersectorială în domeniul incluziunii socio-educatională a copiilor cu dizabilități. De asemenea, prezintă viziunea experților în domeniul educației incluzive, privind provocările și necesitățile de facilitare a cooperării intersectoriale pentru facilitarea incluziunii copiilor cu dizabilități. Aceasta a permis formularea recomandărilor care ar facilita procesul de incluziune socio-educatională și cooperarea intersectorială în Republica Moldova.

Cuvinte cheie: *cooperare intersectorială, copii cu dizabilități, educație incluzivă, incluziunea socială.*

Consilierea psihopedagogică în rândul vârstnicilor: provocări și soluții practice

Veronica DIWO, Școala Doctorală Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Republica Moldova

Rezumat: Consilierea psihopedagogică adresată persoanelor vârstnice devine tot mai relevantă în contextul schimbărilor demografice și al creșterii nevoilor socio-emoționale ale acestei categorii de populație. Vârsta a treia este marcată de transformări complexe – biologice, cognitive, afective și relaționale – care pot influența capacitatea de adaptare și calitatea vieții. Acest articol analizează principalele provocări întâlnite în procesul de consiliere a seniorilor, precum declinul funcțiilor cognitive, rezistența la schimbare, dificultățile de comunicare, izolarea socială și impactul pierderilor emoționale. Lucrarea subliniază importanța abordării empatice, adaptării intervențiilor la ritmul și particularitățile vârstnicului, precum și rolul consilierii în promovarea îmbătrânirii active, a autonomiei și a stării generale de bine.

Cuvinte-cheie: *consiliere psihopedagogică, vârstnici, îmbătrânire activă, intervenții practice, suport emoțional, adaptare.*

Psychopedagogical counseling among older adults: challenges and practical solutions

Abstract: Psychopedagogical counseling for older adults is becoming increasingly relevant in the context of demographic changes and the growing socio-emotional needs of this population group. Later life is marked by complex biological, cognitive, emotional, and relational transformations that can influence adaptation capacity and overall quality of life. This article examines the main challenges encountered in counseling seniors, such as cognitive decline, resistance to change, communication difficulties, social isolation, and the emotional impact of loss. The paper highlights the importance of an empathic, individualized approach, the adaptation of interventions to the senior's pace and needs, and the essential role of counseling in promoting active aging, autonomy, and overall well-being.

Keywords: *psychopedagogical counseling, older adults, active aging, practical interventions, emotional support, adaptation.*

The use of canadian occupational performance measure as a tool for assessing daily living and social orientation skills in school-aged children with autism spectrum disorder.

Maria GURCOVA, Terapeut integrat, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: The article explores the theoretical and practical foundations of using the Canadian Occupational Performance Measure (COPM) in working with children diagnosed with Autism Spectrum Disorder (ASD) in a school setting or environment. COPM is described as an effective instrument for identifying meaningful activities and evaluating performance and satisfaction in areas related to self-care, school participation, and social adaptation. The study demonstrates that applying COPM supports individualized educational planning, family involvement, and evidence-based monitoring of progress in social and daily living skills. The results confirm that COPM enhances the objectivity and personalization of interventions aimed at fostering independence and social inclusion of children with ASD.

Keywords: *Canadian Occupational Performance Measure, daily living skills, social orientation, autism spectrum disorder, school adaptation, client-centered approach, sensory integration, child rehabilitation.*

Language and self-regulation: the role of verbalized self-talk in inclusive education

SERGHEI IVANOV, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Moldova

Abstract: This paper examines the role of verbalized self-talk as a cognitive-linguistic tool for self-regulation in inclusive education. Drawing on cognitive psychology and neuroscience, it integrates findings on how spoken self-directed language engages auditory–motor feedback loops, enhances interhemispheric synchronization, and supports emotional regulation. By synthesizing research from educational and psychosocial perspectives, the article conceptualizes self-talk as a metacognitive mechanism that fosters autonomy, attention control, and emotional stability among diverse learners. It argues that language functions not only as a medium of social communication but also as an intrinsic system of cognitive self-guidance essential for inclusive learning.

Keywords: *self-talk, verbalized speech, cognitive regulation, inclusive education, auditory–motor feedback, interhemispheric synchronization, emotional self-regulation, metacognition, psychosocial communication, cognitive inclusion.*

Construirea echipei în educația timpurie: premise pentru eficiență și cultură organizațională pozitivă

Mariana MOSCALU, Școala Doctorală Științe ale Educației
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Republica Moldova

Rezumat: Construirea unei echipe eficiente în instituțiile de educație timpurie reprezintă un element esențial pentru asigurarea calității actului educațional și pentru dezvoltarea unei culturi organizaționale pozitive. În contextul schimbărilor actuale din domeniul educației, colaborarea dintre cadrele didactice, coeziunea grupului și practicile de leadership participativ devin factori-cheie în creșterea performanței instituționale. Acest articol analizează premisele care favorizează formarea unei echipe funcționale în grădinițe, evidențiind rolul comunicării eficiente, al încrederii reciproce, al distribuției clare a responsabilităților și al sprijinului managerial. Sunt discutate, de asemenea, barierele care pot afecta dinamica unei echipe – precum suprasarcina profesională, conflictele nerezolvate sau lipsa resurselor – și sunt prezentate strategii bazate pe bune practici pentru consolidarea cooperării profesionale. Concluziile subliniază importanța unei culturi organizaționale pozitive, centrată pe valori comune, apreciere profesională și dezvoltare continuă, ca fundament al eficienței muncii în echipă în educația timpurie.

Cuvinte-cheie: *educație timpurie, echipă educațională, cooperare, cultură organizațională, eficiență profesională, leadership participativ.*

Team building in early childhood education: foundations for efficiency and a positive organizational culture

Abstract: Building an effective team in early childhood education institutions is a key component in ensuring the quality of the educational process and in fostering a positive organizational culture. In the context of current changes in the educational field, collaboration among teaching staff, group cohesion, and participatory leadership practices become essential factors in enhancing institutional performance. This article examines the premises that support the formation of a functional team in early childhood settings, highlighting the role of effective communication, mutual trust, clear distribution of responsibilities, and managerial support. The barriers that may affect team dynamics-such as professional overload, unresolved conflicts, or lack of resources-are also discussed, along with strategies based on best practices for strengthening professional cooperation. The conclusions emphasize the importance of a positive organizational culture, grounded in shared values, professional appreciation, and continuous development, as the foundation for efficient teamwork in early childhood education.

Keywords: *early childhood education, educational team, collaboration, organizational culture, professional efficiency, participatory leadership.*

Cultura populară ca resursă educațională în învățământul primar incluziv

Olga SAVVA, doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Republica Moldova, ORCID: 0009-0009-4355-4373

Rezumat: Cultura populară constituie o resursă educațională semnificativă în învățământul primar incluziv, prin potențialul său de a crea contexte de învățare accesibile, relevante și valorizante pentru toți elevii, indiferent de particularitățile lor individuale. Elementele culturii populare – povești, cântece, tradiții, meșteșuguri și simboluri identitare – facilitează dezvoltarea competențelor sociale, emoționale și cognitive, sprijinind totodată construirea unui climat de respect și acceptare. Articolul analizează modul în care valorile și expresiile culturii populare pot fi integrate în activități didactice incluzive, adaptate la stilurile de învățare și nevoile elevilor cu diversitate educațională. Sunt evidențiate beneficiile acestei abordări: stimularea participării active, promovarea colaborării, dezvoltarea sentimentului de apartenență și crearea unor oportunități de învățare diferențiate și autentice. Concluziile subliniază rolul culturii populare ca instrument pedagogic valoros în construirea unui mediu educațional incluziv, capabil să unească diversitatea și tradiția într-un proces de învățare semnificativ și echitabil pentru toți elevii.

Cuvinte-cheie: *cultură populară, educație incluzivă, învățământ primar, tradiții, diversitate, participare, adaptare curriculară.*

Popular culture as an educational resource in inclusive primary education

Abstract: Popular culture represents a valuable educational resource in inclusive primary education, due to its potential to create accessible, meaningful, and culturally relevant learning experiences for all students, regardless of their individual characteristics. Elements of popular culture—stories, songs, traditions, crafts, and cultural symbols—support the development of social, emotional, and cognitive skills while fostering a climate of respect and acceptance. This article examines how popular cultural values and expressions can be integrated into inclusive teaching activities, adapted to diverse learning styles and the educational needs of students. The benefits of this approach are highlighted, including increased active participation, enhanced collaboration, a strengthened sense of belonging, and the creation of differentiated and authentic learning opportunities. The conclusions emphasize the role of popular culture as a valuable pedagogical tool in building an inclusive educational environment that harmonizes diversity and tradition in a meaningful and equitable learning process for all learners.

Keywords: *popular culture, inclusive education, primary education, traditions, diversity, participation, curricular adaptation.*

Competența Conflictuală ca resursă în profilaxia comportamentului deviant la adolescenți.

Pavel SERAFIMCIUC, doctorand Universitate de Stat din Moldova,
Pedagog de sprijin cu grad didactic 1, IPLT Nicolae Milescu Spătarul

Rezumat: în articol va fi sublinia necesitatea trecerii de la strategii de corecție reactive la strategii proactive pentru prevenirea comportamentului deviant în adolescență. Vom demonstra prin cercetare științifică că dezvoltarea competenței de gestionare a conflictelor, definită ca un sistem structural și funcțional complex, oferă adolescenților un repertoriu adaptiv de strategii de coping necesare pentru depășirea frustrării și a dezacordurilor fără a recurge la comportamente distructive sau agresive. Componentele și eficacitatea metodelor bazate pe jocuri în dezvoltarea acestei competențe vor fi examinate în detaliu.

Cuvinte cheie: *competența conflictuală, adolescenți cu predispoziție la comportament deviant, tehnologie de joc, rezolvarea conflictelor, inteligență emoțională.*

Rolul reglării emoționale în dependențele de substanțe: direcții pentru intervenția psihoterapeutică

Libi UBUIOC, studentă ciclul II, Facultatea de Psihologie și Asistență Socială,
Universitatea de Studii Europene din Moldova, Specializare: Psihologie Clinică

Aurelia COJOCARU, Doctor în psihologie, lector universitar, Universitatea de Studii Europene din
Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-7001-1907>

Rezumat: Dependența de substanțe reprezintă o problemă complexă, influențată de factori biologici, psihologici și sociali. Dificultățile în reglarea emoțională contribuie semnificativ la dezvoltarea și menținerea comportamentelor adictive, indivizii utilizând substanțele ca mecanisme maladaptative de coping pentru a gestiona emoțiile negative. Această lucrare oferă o analiză teoretică a literaturii recente privind rolul reglării emoționale în tulburările de consum de substanțe și evidențiază direcțiile psihoterapeutice eficiente.

Cuvinte-cheie: *dependență de substanțe, reglare emoțională, coping maladaptativ, psihoterapie, intervenții clinice.*

The role of emotion regulation in substance dependence: directions for psychotherapeutic intervention

Abstract: Substance dependence represents a complex issue influenced by biological, psychological, and social factors. Difficulties in emotion regulation significantly contribute to the development and maintenance of addictive behaviors, as individuals often use substances as maladaptive coping mechanisms to manage negative emotions. This paper provides a theoretical analysis of recent literature regarding the role of emotion regulation in substance use disorders and highlights effective psychotherapeutic intervention directions.

Keywords: *substance dependence, emotion regulation, maladaptive coping, psychotherapy, clinical interventions.*

Gândirea critică în clasele primare: fundamente, importanță și direcții de dezvoltare în mediul incluziv

Sorina VETRILĂ, Școala Doctorală Științe ale Educației
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Republica Moldova

Rezumat: Gândirea critică este o competență esențială în formarea elevilor, cu un rol semnificativ în dezvoltarea gândirii autonome, analitice și reflexive. În contextul educației incluzive, promovarea gândirii critice încă din clasele primare contribuie la participarea activă, exprimarea ideilor proprii și înțelegerea diversității. Articolul explorează bazele teoretice ale gândirii critice, provocările întâlnite în mediul incluziv și metodele prin care cadrele didactice pot stimula această abilitate la toți copiii, indiferent de particularitățile lor individuale. Sunt prezentate exemple de activități diferențiate, strategii de predare adaptate și rutine de gândire accesibile. Se subliniază rolul profesorului ca facilitator al dialogului și al reflecției, precum și necesitatea unui climat de învățare securizant și echitabil.

Cuvinte-cheie: gândire critică, educație incluzivă, învățământ primar, diferențiere, reflecție, participare activă.
Critical thinking in primary school: foundations, importance, and developmental directions in an inclusive environment

Abstract: Critical thinking is an essential skill in student development, with a key role in shaping autonomous, analytical, and reflective thinking. In the context of inclusive education, promoting critical thinking from early primary years fosters active participation, personal expression, and understanding of diversity. This article explores the theoretical foundations of critical thinking, the specific challenges in inclusive classrooms, and the strategies teachers can use to nurture this ability among all students, regardless of their individual characteristics. Differentiated activities, adapted teaching methods, and accessible thinking routines are presented as effective tools. The teacher's role as a facilitator of dialogue and reflection is emphasized, along with the importance of a safe and equitable learning environment.

Keywords: *critical thinking, inclusive education, primary school, differentiation, reflection, active participation.*

Rolul orientărilor valorice în formarea individuală și integrarea socială a adolescenților

Marius ZAMFIRA, Doctorand, Școala doctorală Psihologie și Asistență Socială - Psihologia dezvoltării și Psihologia educațională, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Societatea contemporană se caracterizează printr-o dinamică accelerată, o suprasaturare informațională și o pluralitate de sisteme valorice : globalizare, digitalizare, schimbări economice etc. Aceste fenomene creează un mediu complex și adesea contradictoriu, în special pentru adolescenți - grup vulnerabil aflat în plin proces de construcție identitară și de criză valorică. În acest context, înțelegerea modului în care adolescenții își structurează prioritățile și își găsesc sensul în viață devine o problemă de primă importanță pentru psihologia dezvoltării. Orientările valorice reprezintă nucleul personalității mature și servesc drept mecanism superior de autoreglare a comportamentului.

Cuvinte cheie: *orientări valorice, formare, dezvoltare, structura personalității, sensul vieții, adolescenți.*

PRESENTATIONS SESSION II

Family and child social protection in the context of current challenges/ Assistance to drug users and addicts - European and national perspectives

Sesion Chair:

Adina Iulia ȘANDRU, Lecturer, Ph.D. "Petre Andrei" University from Iasi

Victor Ionel NICOLAESCU, Ph.D. "Petre Andrei" University from Iasi

Diana CÂRSTOIU, Counselor, General Directorate of Social Work and Child Protection Iasi

Perspectivile digitalizării în asistența dependenților de droguri

Victor NICOLAESCU, Profesor universitar doctor, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: În societățile moderne, digitalizarea a devenit un pilon central al dezvoltării economice, sociale și culturale. Majoritatea serviciilor – de la sănătate și educație la comerț, administrație și comunicare - sunt integrate în ecosisteme digitale interconectate. Totodată, digitalizarea aduce provocări legate de securitatea cibernetică, protecția datelor, inegalitățile digitale și adaptarea forței de muncă la noile realități tehnologice. În acest context, se evidențiază inovații prin dezvoltarea de platforme digitale și tele-consiliere prin adoptarea extinsă a ședințelor de consiliere online sau prin aplicații mobile pentru probleme de consum/dependență. Se testează și aplicații inteligente pentru prevenție, monitorizare și intervenție timpurie pentru persoanele afectate de diferite adicții, precum și integrarea unor sisteme de monitorizare prin dispozitive digitale pentru creșterea implicării persoanei afectat de adicție și personalizării tratamentului. În cadrul prezentării se expun beneficiile acestor inovații ce permit scalabilitatea intervențiilor prin folosirea tehnologiei sau a modelelor integrate permite extinderea celor mai bune practici în zone cu resurse limitate, precum și implementarea unor intervenții bazate pe dovezi și adaptare la realități complexe (consum de mai multe substanțe, comorbidități, context social). Prin aplicarea unor sisteme digitale inovatoare în tratarea adicțiilor se creează perspective de a se contribui la echitate în accesul la servicii - prin tele-consiliere, formare, sprijin pentru comunități cu resurse reduse, precum și susținerea eficientă a procesului de reintegrare socială și abordarea pe termen lung a aspectelor incluzive (locuire de tranziție, muncă, familie, comunitate).

Cuvinte cheie: *dependență de droguri, adicții, tratament consiliere, digitalizare.*

Complex evaluation and care in cleaves of the labio-maxillo-palate

Valentina OLĂRESCU,

PhD prof univ, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău

Daniela CUCOȘ, doctorandă

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău

Abstract: Cleft Lip-Maxillo-Palatine (CLMP) are the most common congenital craniofacial malformations and represent the most common cause of rhinolalic disorders: pathological modification of the deformation of sound emission and voice timbre. The article presents the importance of identifying methods for improving rhinolalic disorders in children with Cleft Lip-Maxillo-Palatine, by assessing the form of the language disorder and implementing a complex speech therapy program, aimed at early overcoming of language disorders and counseling parents. The aim was to evaluate the characteristics, forms of language disorders in children with Cleft Lip-Maxillo-Palatine and to develop, implement a complex speech therapy intervention program in order to improve language disorders in children with Cleft Lip-Maxillo-Palatine. The above objectives helped us to direct the research towards achieving the set goal. The research methods applied to parents and children provided us with information on how to better adjust the intervention program. The complex speech therapy intervention program, which aims at both psycho-speech therapy with children with Cleft Lip-Maxillo-Palatine and

counseling activity for their parents, is structured depending on the diagnosis presented, the level of development of the subject with Cleft Lip-Maxillo-Palatine. The impact of the intervention confirmed the hypothesis launched.

Keywords: *rhinolalic disorders, cleft lip-maxillo-palatine, complex speech therapy program, improvement, counseling, complex assistance.*

Eliberarea conștientă a emoțiilor – un model psihologic de sprijin pentru adaptarea și reziliența în contextul social actual

Valentina OLĂRESCU, PhD prof univ, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău
Iulian ZONENSTAIN, doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău

Rezumat: Într-o societate caracterizată de schimbări rapide, incertitudine și stres crescând, capacitatea individului de a se adapta și de a-și menține echilibrul emoțional devine o resursă esențială. Studiul de față propune o analiză teoretică asupra conceptului de eliberare conștientă a emoțiilor, înțeleasă ca proces experiențial de recunoaștere, acceptare și transformare a trăirilor interioare, cu scopul restabilirii stării de echilibru psihologic. Pornind de la modelele contemporane de reglare emoțională, mindfulness, acceptare și angajament (ACT) și de la metode experiențiale precum Metoda Sedona sau abordările compasionale, lucrarea explorează mecanismele prin care eliberarea conștientă poate susține reziliența psihologică, adaptarea la schimbare și starea generală de bine.

Printr-o revizuire a literaturii de specialitate din ultimele două decenii, sunt evidențiate convergențele dintre diverse paradigme terapeutice (experiențiale, cognitive, somatice și transpersonale) care pun accent pe autocunoaștere, flexibilitate psihologică și compasiune de sine. Articolul argumentează că eliberarea conștientă a emoțiilor reprezintă nu doar o strategie individuală de reglare, ci și o resursă de sănătate mintală comunitară, relevantă pentru domeniile psihologiei aplicate și ale asistenței sociale contemporane. Concluziile subliniază importanța integrării acestor practici în programe de educație emoțională și prevenție psihosocială, în vederea consolidării rezilienței personale și colective.

Cuvinte cheie: *eliberare conștientă a emoțiilor; reglare emoțională; reziliență; adaptare psiho-socială; sănătate mintală; Metoda Sedona; compasiune de sine; educație emoțională.*

În căutarea unei versiuni actuale de AI neoliberalism

Tudor PITULAC, Prof. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: În ultimele decenii, ideea venitului universal garantat este tot mai des vizitată, mai ales în contextul transformărilor tehnologice și al insecurității economice. În Uniunea Europeană, formele de venit minim garantat sunt deja realități instituționale, adresându-se celor aflați în nevoie și tentându-i și pe alții. Totuși, odată cu dezvoltarea accelerată a inteligenței artificiale (AI) și a ceea ce numim „AI-robots”, se conturează o nouă etapă în care robotizarea ultrainteligentă va afecta masiv piața muncii, lăsând tot mai mulți indivizi fără surse tradiționale de venit. În scenariul optimist, munca realizată de AI ar putea genera o nouă formă de bogăție colectivă, redistribuită prin mecanisme publice – inclusiv sub forma unui venit universal. Aceasta viziune este compatibilă cu ideologiile de stânga, care pot integra ușor aceste schimbări. Însă ne preocupă următoarea interogație: cum se va adapta liberalismul la această lume nouă? Poate supraviețui ideea de libertate economică într-un context în care statul devine principalul distribuitor al resurselor create de AI-robots? Lucrarea propune o reflecție asupra emergenței unui posibil „AI neoliberalism” – o versiune actualizată a liberalismului, capabilă să reconcilieze principiile pieței libere cu realitatea unei asistențe sociale universalizate, transformate în instrument de stabilitate publică și coeziune socială în era inteligenței artificiale.

Cuvinte cheie: *venit universal garantat, AI-robots, AI neoliberalism.*

Dezvoltarea capitalismului autohton prin prisma doctrinelor economice specifice: statului asistențial, minimal și „Prin noi înșine”

Ioana DRĂGULIN, dr, muzeograf, Muzeul Național Cotroceni din București

Rezumat: Dezvoltarea societății umane a avut ca principale „motoare” în istorie mai multe elemente precum: demografia, marile pandemii, războaiele și relațiile comerciale. În toate perioadele istorice, până la cea modernă, individul nu a fost un actor „activ” ci „pasiv”. Societatea de status creată pe conceptul de inegalități a reprezentat principala sursă a „dispariției” individului din relația sa cu „puterea” exercitată în cadrul unui regim politic. Revoluția industrială, care a avut loc la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea a reprezentat momentul de „ruptură” în plan economic al societății de status. Dezvoltarea capitalismului a fost consecința firească a modului în care, în diferite perioade istorice, individul a început să devină un actor activ și nu pasiv. Aceasta a impus o schimbare radicală, în etape a vechiului mod de relaționare între deținătorii puterii și individ în interiorul statului. Odată cu depășirea momentului istoric, s-a evidențiat o nouă problemă fundamentală: importanța și rolul pe care statului trebuie să-l aibă în economie. În acest context au apărut și s-au dezvoltat două viziuni fundamentale, aflate în opoziție între ele: statul asistențial și statul minimal. Așa cum transpare din propriile titulaturi, rolul statului se schimbă în funcție de rolul pe care îl deține și exprimă. Însă una din legăturile cele mai importante între cele două doctrine economice a fost neluarea în considerare a elementului etnic al deținătorilor de capital. La începutul secolului XX, în spațiul de gândire economică autohton, a apărut și a fost aplicată o nouă viziune asupra economiei capitaliste, și anume doctrina „Prin noi înșine”. Această doctrină era puternic influențată de spațiul ideilor în care s-au născut conceptele de națiune și stat național. Din analizele prezentate pe parcursul contribuției, autoarea va arăta modul în care capitalul, în funcție de modul în care se află în relație cu statul, creează tipuri de societate diferite.

Cuvinte cheie: *protecție socială, piață liberă, stat, cetățean, capital autohton.*

The development of local capitalism through the prism of specific economic doctrines: the welfare state, minimal state and "By ourselves".

Abstract: The development of human society has had as its main "engines" in history several elements such as: demography, major pandemics, wars and trade relations. In all historical periods, up to the modern one, the individual was not an "active" but a "passive" actor. The status society created on the concept of inequalities represented the main source of the "disappearance" of the individual from his relationship with the "power" exercised within a political regime. The industrial revolution, which took place at the end of the 18th century and the beginning of the 19th century, represented the moment of "break" in the economic plan of the status society. The development of capitalism was the natural consequence of the way in which, in different historical periods, the individual began to become an active and not passive actor. This imposed a radical change, in stages, of the old way of relating between the holders of power and the individual within the state.

With the passing of the historical moment, a new fundamental problem was highlighted: the importance and role that the state should have in the economy. In this context, two fundamental visions emerged and developed, in opposition to each other: the welfare state and the minimal state. As is clear from their own titles, the role of the state changes depending on the role it holds and expresses. However, one of the most important links between the two economic doctrines was the failure to take into account the ethnic element of the capital holders. At the beginning of the 20th century, in the space of local economic thought, a new vision of the capitalist economy emerged and was applied, namely the doctrine "By ourselves". This doctrine was strongly influenced by the space of ideas in which the concepts of nation and national state were born. From the analyses presented throughout the contribution, the author will show how capital, depending on how it is in relation to the state, creates different types of society.

Keywords: *social protection, free market, state, citizen, domestic capital.*

Condiționările impuse de realitățile de tip istoric, geografic, religios și social în adoptarea modelului economic la nivel național

Sabin DRĂGULIN, prof. univ. dr, Facultatea de Științe Politice, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: Din analizele comparate ale diferitelor sisteme economice care au fost adoptate de diferite națiuni și state în perioadele modernă și contemporană a rezultat că decizia politică a fost influențată de realitățile de tip istoric, geografic, religios și social. Societatea europeană, care a creat condițiile apariției capitalismului nu a fost și nu este omogenă din punct de vedere etnic, religios, geografic sau istoric. Cu toate că apariția capitalismului s-a datorat existenței unor condiții specifice, acestea nu s-au regăsit pe întreg continentul european. Lipsa acestora s-a datorat unor realități geopolitice diferite: existența factorului expansionist al Imperiului Otoman în Marea Mediterană și în Europa centrală și de est, blocarea fluxurilor economice cu Orientul și dezvoltarea unor

noi rute comerciale prin Oceanele Pacific și Atlantic, diferențele conceptuale în interiorul creștinismului, între catolicism, protestantism și ortodoxie, influența acestor elemente în apariția, consolidarea și desăvârșirea națiunilor și a statului național, dar și între creștinism și spațiul islamic. Toate aceste elemente au creat un statut diferit între diferite spații geografice, în care popoarele s-au dezvoltat în etape diferite și au avut posibilitatea să-și dezvolte propriile state. Cu toate acestea, chiar și în cazul statelor europene, adoptarea modelului economic la nivel național, indiferent de aceste diferențe geografice, motivațiile adoptării unui model economic au avut un caracter profund politic. Modul în care s-au creat națiunile au impus mai degrabă adoptarea modelului statului asistențial și mai puțin cel minimal, pornind de la o realitate evidentă: caracterul monarhic al tuturor statelor europene, până la apariția regimurilor republicane. Adoptarea modelului statului minimal în spații politice enorme, precum SUA, a fost influențată de inexistența unui „balast” istoric, pe care noile colonii, care ulterior s-au dezvoltat în state, nu au mai „beneficiat”.

Cuvinte cheie: *stat, realități geopolitice, religie, fluxuri comerciale, modele economice.*

The conditions imposed by historical, geographical, religious and social realities in the adoption of the economic model at the national level

Abstract: From the comparative analyses of the different economic systems that were adopted by different nations and states in the modern and contemporary periods, it emerged that the political decision was influenced by historical, geographical, religious and social realities. European society, which created the conditions for the emergence of capitalism, was not and is not homogeneous from an ethnic, religious, geographical or historical point of view. Although the emergence of capitalism was due to the existence of specific conditions, these were not found throughout the European continent. Their absence was due to different geopolitical realities: the existence of the expansionist factor of the Ottoman Empire in the Mediterranean Sea and in Central and Eastern Europe, the blocking of economic flows with the East and the development of new trade routes through the Pacific and Atlantic Oceans, the conceptual differences within Christianity, between Catholicism, Protestantism and Orthodoxy, the influence of these elements in the emergence, consolidation and perfection of nations and the national state, but also between Christianity and the Islamic space. All these elements created a different status between different geographical spaces, in which peoples developed at different stages and had the opportunity to develop their own states. However, even in the case of European states, the motivation for adopting the economic model at the national level, regardless of these geographical differences, had a deeply political nature. The way in which nations were created imposed the adoption of the welfare state model rather than the minimal one, starting from an obvious reality: the monarchical character of all European states, until the emergence of republican regimes. The adoption of the minimal state model in enormous political spaces, such as the USA, was influenced by the non-existence of a historical "ballast", from which the new colonies, which later developed into states, no longer "benefited".

Keywords: *state, geopolitical realities, religion, trade flows, economic models.*

The importance of social conditions for civilians in overcoming PTSD resulting from military conflict

Volodymyr PUNDIEV, PhD, teaching degree: docent, Associate professor (docent) of the Department of Language, Psychological and Pedagogical Training, Odesa National Economic University, Ukraine

Abstract: The importance of social conditions, in particular the factor of social support, in overcoming PTSD is reflected in psychosocial models. In them the importance such environmental factors as social support parameters, religious beliefs, demographic characteristics, cultural characteristics, the presence or absence of additional stressors, etc. are noted. Some conditions that contribute to the intensification of PTSD include the degree of subjectivity of the perception of the situation as threatening, the objectivity of the real threat to life, proximity to the place of tragic events, and the degree of suffering of the subject's loved ones. Another important stage in working with people with PTSD is social assistance - a wide range of measures aimed at the successful integration of such people into social life and interaction with society. It includes the following: psychosocial support; training and psychoeducation; professional rehabilitation; social integration; basic life support. Recently, there has been considerable interest in the resource approach. The central element of this approach is the analysis of how people overcome difficult life situations, which personal qualities and resources they use to overcome stress and negative events in their own lives. Personal resources are viewed as a wide range of phenomena related to sustainable development and psychological well-being. These are all the opportunities, means and sources that are available to a person and help to satisfy basic needs: health, psychological well-

being, safety, inclusion in society, respect of society and self-realization. Thus, the presence of the population in conditions of military conflicts is considered by experts as an acute stressful event, which is of an exceptional nature. The real impact of war surpasses any analogies with natural disasters or man-made disasters. This is mediated not only by the scale and destructive power of military conflicts, but also by their psychological complexity in the context of causing human suffering. The most significant factor in the psychotraumatic impact of war, which subsequently entails the development of PTSD, is determined by the duration of people's stay in conditions of prolonged stress, the intensity of the individual's experiences caused by military actions correlates with negative changes in mental well-being, emotional states and physical health. The delayed consequences of war are especially dangerous. These consequences affect psychological stability, worldview, stability of values, etc. For example, among those who have been involved in combat events, there is a desire for quick and easy solutions, and there is also an increase in the level of aggressiveness, sometimes with the possible resolution of conflicts by illegitimate methods, including the use of force and weapons.

Key words: *military conflict, PTSD, psychosocial model, resource approach, civilian.*

Programe de reabilitare și consiliere pentru agresorii familiari: între necesitate socială și provocări instituționale

Oxana ISAC, dr. în sociologie, conf. univ., Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

Rezumat: Violența în familie reprezintă o amenințare majoră pentru integritatea și bunăstarea femeilor, copiilor și familiilor în ansamblu. În Republica Moldova, protecția socială a familiei și copilului implică nu doar asistența victimelor, ci și intervenții asupra agresorilor, prin programe de reabilitare și consiliere menite să reducă riscul recidivei și să prevină deteriorarea relațiilor familiale. Conform Convenției de la Istanbul, statele părți, inclusiv Republica Moldova, sunt obligate să dezvolte programe specializate pentru agresorii familiari, cu accent pe prevenție și responsabilizare. Studiile și evaluările recente (UNFPA, GREVIO) indică faptul că, deși legislația națională și standardele metodologice există, implementarea practică rămâne fragmentată, iar colaborarea între autoritățile statului și organizațiile societății civile este limitată. În perspectiva protecției sociale, reabilitarea agresorilor este esențială pentru asigurarea unui mediu familial sigur și pentru prevenirea efectelor negative asupra copiilor și femeilor. Consolidarea programelor necesită coordonare intersectorială, monitorizare a rezultatelor, instruirea specialiștilor și integrarea intervențiilor în sistemul național de protecție socială, astfel încât să se asigure atât siguranța victimelor, cât și reinserția responsabilă a agresorilor în familie și societate.

Cuvinte cheie: *reabilitare, consiliere, agresori familiari, violență, asistența victimelor.*

„Integrarea refugiaților și managementul de caz pentru copiii neînsoțiți: perspective sociale și intervenții specializate”

Carmen Gabriela LĂZĂREANU, Conf.univ.dr. habil, Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Filosofie și Științe Social- Politice, Școala Doctorală de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, Departamentul de Asistență Socială

Cecilia Andreea CORODESCU, Doctorand, Universitatea de Vest din Timișoara

Rezumat: Lucrarea analizează vulnerabilitatea persoanelor refugiate în contextul migrației forțate și evidențiază rolul esențial al serviciilor sociale în procesul de integrare, cu accent pe managementul de caz destinat copiilor neînsoțiți. Fenomenul strămutării este prezentat ca un proces profund destabilizator, care afectează nivelurile fizic, emoțional, social și economic ale vieții persoanei. În acest cadru, refugiatul este privit nu doar ca un beneficiar al protecției umanitare, ci ca un individ angajat într-un proces complex de reconstrucție identitară și adaptare culturală. Integrarea socială este tratată ca un proces dinamic și multidimensional, definit de etape succesive - acomodare, asimilare și participare -care presupun transformări reciproce între persoană și societatea gazdă. Lucrarea subliniază faptul că gradul de integrare este influențat atât de resursele interne ale refugiaților (reziliență, competențe, educație), cât și de disponibilitatea instituțiilor de a asigura un cadru non-discriminatoriu și incluziv.

În ceea ce privește copiii refugiați, vulnerabilitatea este amplificată în absența familiei, expunându-i la riscuri majore precum exploatarea, abuzul și traumele psihologice. Principiul „interesului superior al copilului”, consacrat în legislația națională și internațională, este prezentat ca fundament al tuturor intervențiilor sociale. Rolul serviciilor sociale

și al asistentului social este descris într-o manieră comprehensivă, incluzând evaluarea nevoilor, consilierea psihosocială, medierea culturală, facilitarea accesului la servicii publice și promovarea drepturilor refugiaților. În cazul copiilor neînsoțiți, managementul de caz devine mecanismul central care asigură coordonarea intervențiilor, monitorizarea situației minorului și adecvarea constantă a planului de sprijin.

Lucrarea descrie procesul de management de caz în cinci etape interdependente—identificare, evaluare, planificare, implementare/monitorizare și închidere—subliniind importanța colaborării multidisciplinare și a participării active a copilului la luarea deciziilor. În acest context, studiul de caz prezentat ilustrează aplicarea practică a acestor principii, evidențiind evoluția unui copil refugiat ucrainean în cadrul sistemului de protecție din România. Intervențiile coordonate, stabilitatea mediului și relația cu un adult de referință au contribuit semnificativ la progresul său socio-emoțional și educațional.

Concluzia generală subliniază faptul că sprijinirea copiilor refugiați reprezintă nu doar o responsabilitate juridică, ci și o expresie a solidarității sociale. Printr-un management de caz profesionist și prin colaborare interinstituțională, este posibilă crearea unor trasee de integrare durabile, care favorizează reconstrucția identității și a sentimentului de apartenență. **Cuvinte cheie:** *refugiați, vulnerabilitate, management de caz, interesul superior al copilului, integrare socială.*

Caritate - mâna întinsă către sine...

Mihaela GÂRLEA, Conferențiar univ. dr., Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, Iași

Rezumat: Într-o lume aproape acaparată de egocentrism, când omul a devenit mai mult un individ, un număr, o statistică și mai puțin acea entitate vie, afectivă, empatică, generoasă și iubitoare, un act caritabil este adesea văzut ca o formă de laudă, de preamărire de sine, mai ales, când, cu cele mai bune intenții, un asemenea gest este promovat în social media. Secolul XXI stă sub semnul comunicării indirecte, prin mijloace media, rețele de socializare, anunțuri digitale, în lipsa viului grai. Tema CARITATE - MÂNA ÎNTINSĂ CĂTRE SINE... propune definirea carității din perspectiva conștientizării nevoii lăuntrice a omului de a face bine, prin modele de bună practică, cu largă adresabilitate, într-un dialog viu, cu exemple din infinitul univers la BINELUI.

Cuvinte cheie: *caritate, sine, egocentrism, conștientizare, bine.*

Dinamica riscurilor de violență bazată pe gen în rândul femeilor și fetelor refugiate din Ucraina: răspunsuri instituționale și servicii de suport în Republica Moldova

Aliona ONOFREI, Doctor în științe filosofice, conferențiar universitar, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

Rezumat: Conflictul din Ucraina a generat cel mai amplu exod de populație din Europa ultimelor decenii, plasând Republica Moldova în fața unei presiuni fără precedent asupra sistemului național de protecție socială. Femeile și copiii, care reprezintă majoritatea persoanelor refugiate, se confruntă cu vulnerabilități accentuate rezultate din instabilitatea socio-economică, separarea familială, statutul juridic incert și expunerea sporită la violență bazată pe gen. Prezentul articol analizează principalele riscuri la care sunt supuse femeile și fetele refugiate din Ucraina, precum eforturile instituționale și comunitare orientate spre consolidarea mecanismelor de protecție.

Analiza pornește de la examinarea documentară a rapoartelor elaborate de autoritățile și instituțiile de profil, de organizațiile neguvernamentale naționale și de principalele agenții umanitare internaționale, fiind completată de un studiu calitativ realizat prin interviuri aprofundate cu membre ale rețelei liderelor comunitare, femei refugiate din Ucraina stabilite în Republica Moldova. Constatările evidențiază că, în pofida existenței unui cadru instituțional și operațional relativ consolidat și a intervențiilor numeroase ale actorilor naționali și internaționali, persistă lacune semnificative în capacitatea de răspuns, în special în ceea ce privește accesul prompt la servicii specializate, coerența mecanismelor de referire și coordonarea intersectorială. Articolul subliniază necesitatea consolidării serviciilor de suport adaptate dimensiunii de gen, a îmbunătățirii coordonării instituționale și a promovării unor politici publice incluzive, sensibile la vulnerabilitățile specifice femeilor și fetelor refugiate.

Cuvinte cheie: *refugiați, violență bazată pe gen, vulnerabilitate, protecție socială, capacitate de răspuns, coordonare intersectorială.*

Beyond the Medical Model: Understanding Health through the Community Wellness Model

Vadim MOLDOVAN, PhD, Universitatea Libera Internațională din Moldova, Professor of Social Work, York College of the City University of New York

Abstract: Human health is in the state of crisis throughout the world. Dysfunctions in every health metric are on the rise. The dominant medical model is responsible for the current health crisis. Yet, the solutions to the crises are often coming from the same medical model paradigm.

Human health is impacted by the opposing forces – those sustaining and those compromising wellness. Individual mental and physical health dysfunctions are mere representations of toxic impacts on global and local community scales. At the same time, the nourishing impacts of authentic life through the communion with nature and genuine human relations are declining. We recognize the culprits, responsible for the undermining of community wellness, yet apparently lack the capacity to resist.

The Community Wellness Model (CWM) systemically interconnects the six domains of human health (spiritual, intellectual, emotional, cultural, economic, and physical) with four existential ecologies (nature, tradition, technocracy, and bureaucracy) through the two vectors of impact (nourishing and toxic). The CWM explains human dysfunction through the dialectic juxtaposition of the nourishing and toxic impacts and provides the epistemological space for the alternative approach to human health, that is alternative to the medical model.

Whereas naturopathy is also euphemistically known as “complimentary” medicine, these two approaches exist in dialectic opposition. Human health is the battleground. The Community Wellness Model represents a paradigm for understanding the sources and manifestations of ecological impacts, and opens venues for alternative methodologies of prophylaxis, diagnosis, and treatment. The CWM is a result of the decade-long ongoing collaborative effort by faculty and students at the Universitatea Libera Internațională din Moldova, City University of New York, and the National Association of Social Workers in Moldova. The Community Wellness Model is constantly evolving through the dialogue, experimentation, and praxis in Eastern Europe.

Importanța prevenirii consumului de droguri în comunitate- modele de bune practici

Marius Cristian OPRIȘAN, Col.(r.), Specialist în domeniul adicțiilor, Președinte ACIPTA
Mihaela-Veronica MIRON, Asistent Social Principal, Institutul de Psihiatrie “Socola” Iași,
Membru fondator ACIPTA

Rezumat: Pe parcursul acestei lucrări, vom prezenta Asociația Comunitară Integrată Pentru Prevenirea Și Tratarea Adicțiilor Constanța, vom prezenta cele mai importante date din studiile naționale privind consumul de droguri (Studiul în populația generală- GPS 2024, Studiul în populația școlară de 16 ani- ESPAD 2024, Studiul privind consumul de droguri în rândul tinerilor care frecventează mediile recreative 2021), vom reliefa cele mai importante rezultate din cadrul Studiului local privind prevalența consumului de tutun, alcool și droguri ilicite în rândul elevilor din învățământul liceal și profesional din județul Iași 2017. De asemenea, vom supune atenției auditoriului Raportul European privind situația drogurilor 2024, realizat de Agenția Uniunii Europene Pentru Droguri și Raportul mondial privind situația drogurilor 2024, realizat de Oficiul Națiunilor Unite Pentru Droguri Și Criminalitate. Va fi detaliată Declarația de la OVIEDO. Metodele de bune practici în prevenirea consumului de droguri în comunitate vor face referire la anul 2022, la festivalul Neversea și nu numai. La final, va fi prezentat testul DUDIT de evaluare a riscurilor consumului de droguri.

Cuvinte cheie: *prevenire, comunitate, studii, rezultate, modele.*

România la raport- consumatorii de droguri încotro? Schimbări și dificultăți importante după desființarea Agenției Naționale Antidrog

Mihaela- Veronica MIRON, Asistent Social Principal, Institutul de Psihiatrie “Socola” Iași,
Membru fondator ACIPTA
Marius Cristian OPRIȘAN, Col.(r.), Specialist în domeniul adicțiilor, Președinte ACIPTA

Rezumat: În această lucrare, vom prezenta ce a însemnat pentru societatea românească decizia politică de desființare a Agenției Naționale Antidrog, ce schimbări și dificultăți majore a adus această mișcare politică, ce

se întâmplă la momentul actual cu serviciile sociale destinate consumatorilor dependenți de droguri, care sunt blocajele actuale și spre ce ne îndreptăm, având în vedere cadrul legislativ lacunar și mereu în schimbare (vom prezenta actele normative care stau la baza serviciilor sociale destinate consumatorilor dependenți de droguri).

Cuvinte cheie: instituții, legislație, servicii sociale, dependenți de droguri, construcție viitoare.

Prevenția în consumul de droguri la adolescenți - adicții și hobbyuri

Carmen MATEI, asistent social principal dr., Asociația Libertatea de a Alege

Rezumat: *Motivație* – Informațiile oficiale despre consumul de droguri indică creșterea numărului consumatorilor și scăderea vârstei de la care începe consumul. Dacă mediul rural părea unul mai sigur, aceleași surse aduc în atenție prezența consumului și la sate.

Solicitările pentru intervenții specializate cresc, soluția fiind construcția de noi clinici sau centre de asistență. Demersuri care necesită timp și resurse. Intensificarea activității de prevenire ar putea susține luarea deciziilor în baza informațiilor obiective și ar orienta către alternative.

Răspuns la o problemă – Efectele secundare ale consumului de droguri sunt resimțite la nivel individual sau de grup. Ele pot constitui una din cauzele acțiunilor de bullying în școli sau de manifestări agresive în familie.

Lucrări de referință – Cele mai relevante date sunt oferite de Agenția Națională Antidrog și instituțiile de presă.

Lucrarea teoretică de bază - Agenția Națională Antidrog, 2007, *Ghid de prevenire a consumului de droguri în rândul adolescenților și tinerilor*, <https://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2022/07/Ghid-de-prevenire.pdf>

Concluzii – În medicină se spune că este mai facil să previi decât să tratezi. În fapt, în orice domeniu este de dorit să se evite apariția evenimentelor cu încărcătură negativă. Și asta nu se poate realiza în lipsa unor acțiuni de prevenire.

Cuvinte cheie: drog, adolescenți, adicție, hobby, prevenire.

Psihologul voluntar în situații de criză: Între responsabilitate psihosocială și intervenție specializată

Daria CONSTANTIN, psiholog

Rezumat: Lucrarea investighează rolul psihologului voluntar în intervențiile de urgență, analizând atât responsabilitatea socială implicată, cât și competențele specializate necesare pentru gestionarea eficientă a situațiilor de criză. Sunt prezentate cadre teoretice privind intervenția psihosocială în contexte critice, metode de evaluare a nevoilor beneficiarilor și strategii de prevenire a epuizării profesionale a voluntarilor. Studiul integrează exemple practice și studii de caz din experiențe internaționale, evidențiind bune practici în coordonarea interdisciplinară între psihologi, asistenți sociali și alte echipe de urgență. Rezultatele subliniază importanța voluntariatului specializat în sprijinirea comunităților afectate de dezastre și în consolidarea rezilienței individuale și colective.

Cuvinte cheie: psiholog voluntar; intervenții de urgență; situații de criză; responsabilitate socială; suport psihosocial; reziliență profesională; colaborare interdisciplinară.

Transformarea serviciilor sociale prin digitalizare

Maria Roxana ATEȘOAE, lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Abstract: The paper highlights we outline that public social services have been investing in digitalisation during the Covid-19 crisis, especially in warehousing, predictive analytics for future demand forecasting and remote monitoring. Many public authorities are looking further at the integration of health and social care data, with case management providing the opportunity for integrated services across health and social care.

Key words: social services, digitalization, Digital Compass 2030.

Echilibrul dintre muncă și viața de familie din perspectiva influenței factorilor socioeconomi și politicilor sociale

Inga CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, Lector universitar, doctor în sociologie, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova,
Valeria ARSENI, Sudentă anul III, specialitatea Sociologie, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova,

Rezumat: Munca și cariera sunt aspecte importante dincolo de nevoile financiare, în condițiile accentuării importanței identității profesionale. Totodată, locul de muncă oferă împlinire la nivel personal și reprezintă o arenă socială pentru dezvoltarea relațiilor și a primului sprijin. Concomitent și participarea la îngrijirea și educația copiilor este esențială. Echilibrul dintre muncă și viața de familie reprezintă un fenomen complex, influențat în mod semnificativ de factori socioeconomi și politicile sociale implementate la nivel național și internațional. Acest studiu își propune să analizeze modul în care acești factori contribuie la configurarea și menținerea unui echilibru între responsabilitățile profesionale și cele familiale, într-un context de schimbări sociale rapide.

În cadrul cercetării sunt utilizate datele provenite din Studiul Generației și Sănătății (GGS), pentru a evalua impactul variabilelor socioeconomice precum nivelul de venit, stabilitatea locului de muncă și condițiile de trai asupra echilibrului între muncă și familie. De asemenea, va fi analizată influența politicilor sociale, precum sprijinul pentru părinți, serviciile de îngrijire a copiilor și măsurile de flexibilizare a programului de muncă, asupra nivelului de satisfacție și bunăstare a indivizilor. Rezultatele contribuie la înțelegerea aprofundată a modului în care mediul socio-economic și strategiile politicii sociale pot fi adaptate pentru a susține un echilibru sănătos între viața profesională și cea familială în contextul provocărilor actuale.

Cuvinte cheie: *muncă, familie, copil, echilibru dintre muncă și viața de familie, politici sociale și familiale.*

Rolul politicilor de protecție a drepturilor omului în sprijinul reintegrării persoanelor eliberate din detenție din Republica Moldova

Tatiana FOCȘA, Șef Catedra Asistență Socială „Nicolae Sali”, doctor în științe juridice, lector universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Rezumat: În contextul tranziției Republicii Moldova spre un model de stat social european, protecția drepturilor omului și reintegrarea persoanelor eliberate din detenție reprezintă indicatori esențiali ai maturității sistemului social. În cadrul studiului, vom reflecta rolul statului în garantarea dreptului la demnitate, asistență socială și incluziune, evidențiind politicile sociale și de garantarea a respectării drepturilor omului în domeniul sprijinului post-detenție. Analiza evidențiază provocările de coordonare interinstituțională și necesitatea serviciilor de reintegrare, subliniind nevoia unei politici coerente, în opoziție cu tendințele de minimalizare a intervenției publice.

În loc de concluzii, propunem consolidarea cadrului strategic și instituțional al statului în garantarea drepturilor persoanelor eliberate din detenție, ca parte a unei viziuni bazate pe justiție socială și solidaritate umană.

Cuvinte cheie: *drepturile omului, reintegrare post-detenție, politici publice, protecție socială, justiție socială.*

Construcția funcțională a mesajului în comunicarea și educația cu personalitatea de tip borderline

Nadejda GOGU, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, ORCID:0009-0007-7605-2893

Rezumat: Fiecare teorie despre modul în care funcționează personalitatea și despre tulburările ei se bazează pe o anumită perspectivă asupra lumii. Adeseori, această perspectivă nu este menționată explicit, trebuind să citim printre rânduri pentru a o identifica. Tulburarea de personalitate de tip borderline rămâne o boală care continuă să deruteze publicul larg și să îngrozească mulți specialiști. După cum remarca Marsha Linehan, expert de vârf în Tulburarea de personalitate de tip borderline (TPB), „persoanele borderline sunt echivalentul psihologic al pacienților cu arsuri de piele de gradul trei. Ei pur și simplu nu au piele emoțională, ca să zicem așa. Chiar cea mai mică atingere sau mișcare le poate produce o suferință imensă. Totuși, este posibil ca o persoană din anturajul fiecăruia să poată suferi de această tulburare. Se înțelege că comunicarea și abordarea personalității de tip borderline este una anevoioasă. Întrucât mesajul este unitatea de bază a comunicării, situat la intersecția dintre comunicarea și reprezentarea realității. El poate fi alcătuit din cuvinte scrise sau

rostite, imagini vizuale, muzică, zgomote, semne, simboluri, culori, gesturi etc. Efectele comunicării pot fi de natură cognitivă, afectivă sau comportamentală și nu trebuie confundate cu *răspunsurile* receptorului mesajului.

Mesajul este o componentă complexă a procesului de comunicare, datorită faptului că presupune etape precum codificarea și decodificarea, presupune existența unor canale de transmitere, este influențat de dependența modului de recepționare a mesajului, de deprinderile de comunicare ale emițătorului și receptorului, de contextul fizic și psihosocial în care are loc comunicarea. În general, oamenii sănătoși din punct de vedere emoțional își bazează emoțiile pe realitate. Dar cei ce suferă de tulburare borderline fac adeseori opusul. Când emoțiile lor nu se potrivesc cu realitatea, uneori ei modifică realitatea pentru a o adapta la emoțiile lor. Acesta este unul dintre motivele pentru care ei percep evenimentele altfel persoanele sănătoase. Efectele comunicării pot fi de natură cognitivă, afectivă sau comportamentală și nu trebuie confundate cu *răspunsurile* receptorului mesajului. Ori, oamenii afectați de tulburarea borderline își pot modifica în mod inconștient imaginea despre realitate, așa încât aceasta să vină în acord cu sentimentele pe care le au despre o anumită situație din cauza unor distorsiuni ale gândirii și percepției (criteriul 9) din cele 4 arii de diagnostic. Este important ca în comunicare cu persoana cu tulburare de tip borderline, interlocutorul să rămână consecvent în realitatea proprie iar afirmațiile despre realitatea proprie vor facilita descoperirea nuanței de gri dintre negrul și albul, „adevărului” tău și al ei. Natura interconectată, ireductibilă și conținând opoziții a realității duce la un întreg aflat într-un continuu proces de schimbare, astfel este încurajată comunicarea dialectică. Tensiunea dintre forțele tezei și antitezei din fiecare sistem produc schimbarea. Prin opoziția pozițiilor contradictorii se poate ajunge la noi înțelesuri, ceea ce facilitează apropierea și esența chestiunii în discuție iar mesajul este decodificat în manieră funcțională pentru ambele părți angajate în interacțiune sau comunicare.

Cuvinte-cheie: *personalitate instabilă emoțional, tulburare, comunicare dialectică, mesaj, realitate.*

Functional construction of message in communication and education with borderline personality disorder

Borderline personality disorder remains an illness and continues to confuse the general public and terrify many specialists. However, it is possible that someone in everyone's circle could suffer from this disorder. It is understood that communicating and approaching borderline personality disorder is difficult. Or, people affected by borderline disorder may unconsciously alter their image of reality so that it aligns with the feelings they have about a certain situation due to distortions of thinking and perception (criterion 9) in the 4 diagnostic areas. Since the message is the basic unit of communication located at the intersection of communication and the representation of reality. It is important, that when communicating with a person borderline personality disorder, the interlocutor remains consistent in their own reality, and statements about their reality will facilitate the discovery of the shades of gray between the black and white of your „truth” and theirs. The interconnected, irreducible, and opposing nature of reality leads to a whole in a continuous process of change, thus encouraging dialectical communications. By opposing contradictory positions, new meanings can be reached, which facilitates the approach and essence of the issue under discussion and the message is decoded in a functional manner for both parties engaged in interaction or communication.

Keywords: *borderline personality, disorder, dialectical communication, message, reality.*

Comunicarea empatică în cazurile de violență bazată pe gen

Haraz Svetlana, dr., lector univ., Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău

Rezumat: Violența bazată pe gen rămâne una dintre cele mai grave forme de încălcare a drepturilor omului, cu efecte profunde asupra sănătății fizice, emoționale și sociale ale supraviețuitoarelor. Deși în ultimii ani au fost dezvoltate protocoale, mecanisme de referire și echipe multidisciplinare (poliție, servicii sociale, sănătate, 112, ONG-uri), calitatea intervenției depinde decisiv de modul în care profesioniștii comunică cu persoana afectată. Articolul propus își propune să evidențieze rolul comunicării empatică în toate etapele răspunsului instituțional – de la primul contact și până la sprijinul pe termen lung.

Lucrarea se bazează pe experiența practică și didactică acumulată în formarea studenților și specialiștilor din domeniul asistenței sociale și sănătății, precum și pe analiza situațiilor reale discutate în cadrul atelierelor de lucru cu echipe multidisciplinare. Sunt descrise tipuri frecvente de comunicare inadecvată (minimizarea experienței, culpabilizarea victimei, limbaj tehnic, ton distant), care pot reactiva trauma și descuraja raportarea, în contrast cu principiile comunicării centrate pe persoană: ascultare activă, validarea emoțiilor, respectarea ritmului victimei, limbaj clar și non-judicativ.

Sunt propuse câteva axe de intervenție: (1) integrarea competențelor de comunicare empatică în curricula programelor de formare inițială și continuă; (2) exerciții de reflecție ghidată și jocuri de rol în echipe mixte (poliție–asistență socială–sănătate–112); (3) includerea dimensiunii emoționale în procedurile standard de lucru, alături de pașii juridici și administrativi; (4) supervizarea de caz orientată spre îngrijirea de sine a profesioniștilor și prevenirea burnout-ului.

Concluzia centrală este că răspunsul la violența bazată pe gen nu poate fi redus la aplicarea unui protocol; fără o comunicare empatică, coerentă și coordonată, mecanismele formale riscă să reproducă experiențe de neputință și umilință. Comunicarea devine, astfel, atât instrument de intervenție, cât și spațiu de reconstrucție a demnității și încrederii supraviețuitoarei.

Cuvinte cheie: *acces la servicii specializate, comunicare empatică, intervenție multidisciplinară, trauma și prevenirea retraumatizării, violență bazată pe gen.*

Empathic communication in gender-based violence cases

Abstract: Gender-based violence remains one of the most severe violations of human rights, with profound consequences for the physical, emotional and social wellbeing of survivors. Although in recent years protocols, referral mechanisms and multidisciplinary teams (police, social services, health sector, emergency services, NGOs) have been developed, the quality of the institutional response depends crucially on how professionals communicate with the affected person. This paper aims to highlight the role of empathic communication across all stages of intervention – from first contact to long-term support. The article draws on practical and teaching experience in training students and professionals in social work and health, as well as on the analysis of real cases discussed in workshops with multidisciplinary teams. It contrasts recurrent patterns of inadequate communication (minimising the experience, victim-blaming, over-technical language, distant tone) that may retraumatise and discourage disclosure, with the principles of person-centred communication: active listening, emotional validation, respect for the survivor's pace, clear and non-judgmental language.

Several axes of intervention are proposed: (1) integrating empathic communication skills into initial and continuous training curricula; (2) using guided reflection and role-play exercises in mixed teams (police–social work–health–emergency services); (3) embedding the emotional dimension into standard operating procedures alongside legal and administrative steps; and (4) case supervision focused on self-care and burnout prevention among practitioners.

The central conclusion is that responses to gender-based violence cannot be reduced to the mechanical application of a protocol. Without empathic, coherent and coordinated communication, formal mechanisms risk reproducing experiences of powerlessness and humiliation. Communication thus becomes both a key tool of intervention and a relational space where survivors' dignity and trust can begin to be restored.

Keywords: *access to specialized services, empathic communication, gender-based violence, multidisciplinary intervention, trauma and retraumatization prevention.*

Digitalizarea serviciilor sociale în România – pași, provocări și oportunități

Adina Iulia ȘANDRU, Lector. univ. dr., Universitatea Petre Andrei din Iași

Rezumat: Procesul de digitalizare a serviciilor sociale în România reprezintă una dintre cele mai importante direcții de transformare administrativă și profesională din ultimii ani. Lucrarea își propune să analizeze modul în care tehnologiile digitale și, treptat, soluțiile bazate pe inteligență artificială pot contribui la eficientizarea activităților de asistență socială, fără a compromite principiile etice și relaționale specifice profesiei.

Pornind de la cadrul strategic actual – *Ghidul Digitalizării* (MCID, 2024) și *Strategia Națională în domeniul Inteligenței Artificiale* (ADR, 2024) – cercetarea explorează nivelul de implementare a instrumentelor digitale la nivelul instituțiilor publice de profil (primării, DGASPC, ANPIS), precum și percepția specialiștilor privind utilitatea și limitele acestora. Analiza documentară este completată de o sinteză a literaturii de specialitate românești și a rapoartelor privind protecția socială. Rezultatele indică o creștere semnificativă a gradului de digitalizare administrativă, dar și provocări legate de infrastructură, formarea competențelor digitale și protecția datelor personale. În concluzie, digitalizarea poate fi un catalizator pentru modernizarea asistenței sociale, cu condiția unei abordări echilibrate între inovație tehnologică și dimensiunea umană a practicii profesionale.

Cuvinte cheie: *asistență socială, digitalizare, servicii sociale, transformare digitală, competențe digitale, administrație publică.*

Reconstrucția solidarității sociale între stat și comunitate în contextul transformărilor sociale accelerate

Alexandru Iulian BODNARIU, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași,

Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Transformările sociale accelerate ale ultimului deceniu – generate de crize sanitare, economice, climatice și geopolitice – au amplificat tensiunea dintre modelul statului asistențial și cel al statului minimal, orientat spre responsabilizarea individuală. În acest context, reconstrucția solidarității sociale devine esențială pentru funcționarea sistemelor de protecție socială și pentru adaptarea comunităților la noi forme de vulnerabilitate. Lucrarea analizează modul

în care solidaritatea este reconfigurată în relația dintre stat, comunitate și societatea civilă, evidențiind trecerea de la un model centrat pe intervenția instituțională la unul bazat pe co-producția bunăstării. Presiunea asupra serviciilor publice a favorizat transferul unor responsabilități către comunități, ONG-uri și rețele informale de suport, generând atât riscuri de inegalitate, cât și oportunități pentru dezvoltarea unor mecanisme locale de reziliență. Conceptul de „solidaritate adaptivă” este explorat ca formă emergentă de mobilizare comunitară în fața incertitudinii.

Lucrarea subliniază rolul asistenței sociale în facilitarea colaborării instituțional-comunitare, în coordonarea resurselor și în sprijinirea grupurilor vulnerabile. În concluzie, viitorul statului social necesită un model hibrid, în care statul, comunitatea și societatea civilă acționează complementar pentru a reconstrui solidaritatea și pentru a răspunde dinamicii sociale accelerate.

Cuvinte-cheie: *solidaritate socială, stat providențial, stat minimal, politici sociale, co-producția bunăstării, reziliență comunitară.*

Determinantele rezilienței în contextul diabetului pediatric: o analiză a factorilor de risc și a factorilor de protecție

Corina CUCUI, PhD(c), Psiholog clinician/Psihoterapeut,
Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Lucrarea își propune investigarea determinantelor rezilienței în contextul diabetului zaharat pediatric, prin analiza factorilor de risc și de protecție implicați în adaptarea psiho-emoțională a copiilor diagnosticați cu diabet zaharat tip 1. Cercetarea a avut la bază ipoteza existenței unui profil psihologic distinct al copiilor diabetici comparativ cu cei non-diabetici, determinat de interacțiunea complexă dintre vulnerabilitățile emoționale și resursele adaptative. Studiul a inclus 200 de copii (100 cu diabet și 100 fără afecțiuni cronice), evaluați prin instrumente psihologice standardizate. Analiza statistică (t-test, ANOVA, regresie logistică) a evidențiat o serie de factori de protecție specifici copiilor cu diabet zaharat tip 1, precum autoreglarea emoțională, inteligența emoțională, suportul familial democratic și utilizarea copingului religios. Factorii de risc principali includ perfecționismul rigid, distresul emoțional, hipersensibilitatea la riscurile fizice, copingul pasiv și dificultățile relaționale moderate. Rezultatele susțin ideea că, în condițiile unui context familial și educațional suportiv, diabetul poate funcționa paradoxal ca o experiență formativă, facilitând dezvoltarea rezilienței și a competențelor de autoreglare. Lucrarea propune un model integrativ al rezilienței la copiii cu DZ1, în care adaptarea pozitivă rezultă din interacțiunea sinergică dintre resursele interne, mecanismele de coping și suportul familial.

Cuvinte cheie: *copii, diabet zaharat tip 1, factori de risc, factori de protecție.*

Reintegrarea socială a delincventului minor în România contemporană

Cătălin Paul POPESCU, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” Din Iași

Rezumat: În contextul democratizării societății românești care a atras după sine facilitarea accesului la noile tehnologii și, pe cale de consecință, la informații ce pot fi dobândite instant, procesul de instrucție și educație al minorului a cunoscut un parcurs anevoios ca urmare a potențării influențelor negative capabile să îl deturneze de la scopurile asimilării și internalizării unui comportament prosocial, în conformitate cu regulile comunității de apartenență. Pe acest fond, în cazul minorului aflat în perioada de formare în România contemporană, constatăm cu regret o evoluție alarmantă a conduitelor deviante. Din această rațiune, activitățile specifice recuperării comportamentale și a reintegrării sociale a minorului ce prezintă manifestări asociate delincvenței, au dobândit o importanță deosebită în eficientizarea și rata de succes a demersului de reinsertie comunitară.

Cuvinte cheie: *reintegrare, reinsertie, recuperare, devianta, delincventa, minor.*

Social Vulnerability, Gendered Violence, and Empowerment: Psychosocial Insights for Contemporary Social Work

Magdalena Roxana SIRITIAN (NECULA), PhD. Student, University of Bucharest, Faculty of Sociology and Social Work, Doctoral School of Social Work; „Alexandru Ioan Cuza” University of Iași, Faculty of Roman Catholic Theology, Social Work and Faculty of Philosophy and Social-Political Sciences, Department of Sociology, Social Work and Human Resources

Abstract: Gendered violence remains one of the most persistent and multidimensional forms of social vulnerability, shaped by complex psychosocial, cultural, and structural mechanisms. In the context of accelerated social changes, contemporary social work is confronted with the dual challenge of understanding these mechanisms while also developing effective interventions that restore agency and resilience among victims. This paper explores the intersection between gendered violence, social prejudices, and empowerment, offering an integrative perspective grounded in current theoretical frameworks and empirical evidence from the Romanian context.

The analysis begins by examining how entrenched social norms, gender stereotypes, and cultural expectations contribute to the perpetuation and normalization of violence against women. These prejudices not only influence public attitudes but also affect the behavior of institutions responsible for victim protection, contributing to systemic limitations in service provision. The psychosocial impact of victimization—manifested through trauma symptoms, learned helplessness, identity fragmentation, and diminished self-efficacy—highlights the necessity for multidimensional and context-sensitive interventions.

Empowerment is discussed as a central paradigm in social work practice, conceptualized as both a psychological process and a structural objective. The paper emphasizes how empowerment strategies can counteract internalized prejudices, strengthen decision-making capacity, and support victims in reclaiming autonomy. However, empowerment is achievable only when complemented by systemic reforms, such as adequate legal frameworks, accessible multidisciplinary services, and coordinated community responses. By integrating insights from victimology, social psychology, and family intervention models, this presentation argues that effective support must simultaneously target individual recovery and the transformation of societal attitudes that fuel gendered violence.

Ultimately, the paper proposes a psychosocial model of intervention tailored to current social dynamics, highlighting the need for adaptive, resilience-oriented practices within contemporary social work. This model underscores the importance of a holistic approach that combines education, institutional responsiveness, and empowerment-based methodologies to reduce vulnerability and promote long-term social reintegration.

Keywords: *gendered violence; social vulnerability; empowerment; psychosocial intervention; prejudices.*

Voluntariatul seniorilor în Republica Moldova: între tradiționalitate și modernitate

Liliana SALCUȚAN, Lector Departamentul Sociologie și Asistență socială
Universitatea de Stat din Moldova

Rezumat: Implicarea vârstnicilor în activitățile de voluntariat constituie un proces de relansare oscilând între modelele tradiționale și forme moderne de voluntariat inspirate din practicile europene. În mod tradițional, vârstnicii din mediile urbane și rurale s-au implicat în activități de sprijin reciproc, ajutor comunitar, organizarea și desfășurarea evenimentelor culturale în localitate, dar și menținerea solidarității dintre generații. Aceste modele informale, bazate pe valorile precum, reciprocitatea vecinătății, grija pentru cei vulnerabili și implicarea în viața comunității, se transmit încă generațiilor tinere, reflectând o cultură a solidarității caracteristică societății moldovenești.

Odată cu diversificarea societății civile, s-a modernizat și voluntariatul seniorilor. Promovarea lui printr-o diversitate de instituții sociale precum: ONG-uri, centre sociale, biblioteci proiecte europene etc., ce implică seniorii în activități structurate: mentorat pentru tineri, instruire digitale, incluziune în proiecte intergeneraționale, acțiuni de advocacy și evenimente culturale comunitare. Astfel, apariția practicilor noi precum voluntariatul digital, formarea grupurilor de inițiativă civică, campanii sociale sau proiecte comunitare finanțate din fonduri externe.

Deși, interesul și potențialul seniorilor față de voluntariat este în creștere, această evoluție întâmpină dificultăți majore: lipsa infrastructurii în localități, mobilitate redusă a seniorilor, acces limitat la tehnologii, insuficiența valorificării competențelor vârstnicilor, dar și a stereotipurilor de vârstă. Totuși organizațiile civile în parteneriat cu administrațiile locale și programele internaționale, au început să dezvolte modele adaptate, recunoscând seniorii – sursă importantă pentru dezvoltarea comunitară.

Cuvinte cheie: *dezvoltare comunitară, senior, voluntariat, societate tradițională, societate modernă, activități de voluntariat, modele și programe de voluntariat.*

Senior volunteering in the republic of moldova: between tradition and modernity

Abstract: The involvement of older people in volunteer activities is a process of revitalization that oscillates between traditional models and modern forms of volunteering inspired by European practices. Traditionally, older people in urban and rural areas have been involved in mutual support activities, community assistance, organizing and running cultural events in the locality, but also maintaining solidarity between generations. These informal models, based on values such as reciprocity, neighborliness, care for the vulnerable, and involvement in community life, are still being passed on to younger generations, reflecting a culture of solidarity characteristic of Moldovan society.

With the diversification of civil society, senior volunteering has also been modernized. It is promoted through a variety of social institutions such as NGOs, social centers, libraries, European projects, etc., which involve seniors in structured activities: mentoring young people, digital training, inclusion in intergenerational projects, advocacy actions,

and community cultural events. This has led to the emergence of new practices such as digital volunteering, the formation of civic initiative groups, social campaigns, and community projects financed by external funds.

Although seniors' interest and potential for volunteering is growing, this development faces major difficulties: lack of infrastructure in localities, reduced mobility of seniors, limited access to technology, insufficient use of seniors' skills, and age stereotypes. However, civil society organizations, in partnership with local administrations and international programs, have begun to develop adapted models, recognizing seniors as an important resource for community development.

Keywords: *community development, seniors, volunteering, traditional society, modern society, volunteering activities, volunteering models and programs.*

Rolul Bisericii în prevenirea traficului de persoane

Elisabeta Liliana ORZA, Phd. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social Politice, Departamentul Asistență Socială

Rezumat: Respectarea drepturilor și libertăților omului constituie baza dezvoltării unei societăți democratice dar și a statului de drept. Fenomenul traficului de persoane pune în pericol orice formă de organizare statală atât prin formele de manifestare cât și prin consecințele dezastruoase pe care le produce la nivel uman, social, economic, legislativ etc. Abordarea traficului de persoane din perspectivă legislativă (forțe de ordine, parchete, instanțe de judecată) este completată și de abordarea fenomenului din perspectivă socială (organizații nonguvernamentale și furnizori de servicii sociale). Succesul în contracararea acestui fenomen este dat de răspunsul concertat al instituțiilor antitrafic, atât cel din plan judiciar cât și cel din planul protecției și asistenței victimelor traficului de persoane. Între aceste resurse se află Biserica, ea având impact major atât în prevenirea și stoparea traficului de persoane, cât și în recuperarea victimelor. În acest articol vom prezenta importanța acestei instituții în prevenirea acestui fenomen la nivelul țării noastre.

Cuvinte cheie: *trafic de persoane, exploatare, victime, Instituția Bisericii, antitrafic.*

Perspective europene privind problematica consumului de droguri

Ramona CIOBANU, Asistent universitar drd. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Facultatea de Teologie Romano-Catolică și Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice,

Rezumat: Problematika drogurilor, care are în vedere consumul, producerea, comercializarea și traficul cu substanțe psihotrope generează dificultăți la nivelul societăților europene, instituțiile de la nivel guvernamental având atât obligația impusă de legislație precum și datoria morală de a propune măsuri de prevenire și intervenție adaptate care să răspundă nevoilor indivizilor, familiilor și comunităților afectate. Articolul de față propune o analiză teoretică a măsurilor de prevenție și intervenție stabilite de autorități pentru a fi implementate în Germania, Italia, Marea Britanie și România, care să genereze efecte în special din punctul de vedere al reducerii numărului de consumatori și al limitării zonelor folosite de traficanți pentru distribuirea drogurilor. În același timp se vor contura și efectele sociale și culturale apărute ca o consecință a măsurilor aplicate în fiecare din cele patru țări europene, evidențiind tendințe și riscuri din perspectiva relației cost-beneficiu.

Prin acest articol dorim să arătăm că în practică fiecare stat își adaptează măsurile în funcție de specificul psiho-social al consumatorilor, de resursele de care dispune și de capacitatea instituțională de a genera proiecte legislative și de politică publică în acord cu directiva europeană comună. Vom considera că sistemul legislativ este perfectibil ideea conducând spre concluzia că instituțiile publice trebuie colaboreze cu societatea civilă și împreună să propună direcții de acțiune eficiente, cu impact asupra celor aflați în nevoie, în acest caz vorbind despre consumatorii de droguri, membrii familiilor și comunităților din care fac parte aceștia.

Cuvinte cheie: *drog, consumatori, autorități, țări europene, sistem legislativ, prevenție, intervenție.*

Modelul psihosocial integrativ ca instrument pentru angajarea asistată a persoanelor cu dizabilități

Natalia POPOV, MA, Doctorandă., Asistent Universitar Faculty of Social and Educational Sciences, Free International University of Moldova, ORCID ID: [0009-0008-2257-6971](https://orcid.org/0009-0008-2257-6971)

Rezumat. Articolul va explora un model psihosocial integrativ pentru angajarea asistată a persoanelor cu dizabilități, pe palierul a trei dimensiuni majore: normativ-instituțional, organizațional și individual-relațional. Angajarea asistată a persoanelor cu dizabilități rămâne a fi o sarcină complexă și urgentă, având în vedere Agenda Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă. Deasemenea, articolul va aduce în discuții implicațiile psihosociale cheie, cum ar fi: suport social, autoeficacitatea, identitatea ocupațională, motivație și reducerea stigmei, care sunt importante pentru angajarea cu succes a persoanelor cu dizabilități. Modelul integrativ presupune suport de coaching, acomodarea rezonabilă și un climat organizațional incluziv. Articolul subliniază faptul că persoanele cu dizabilități nu formează un grup omogen, iar intervențiile de angajare asistată trebuie adaptate la complexitatea identităților lor (vârstă, gen, mediu rural/urban, nivel de educație, tipul dizabilității). Această abordare interjecțională permite dezvoltarea unor strategii personalizate, care cresc șansele de integrare profesională sustenabilă. Iar procesul de angajare asistată funcționează optim doar atunci când există cooperare reală între instituții publice, angajatori, ONG-uri, servicii sociale, educaționale și de sănătate. Acest ecosistem colaborativ facilitează tranziția de la formare la angajare și menținerea pe termen lung în câmpul muncii, prin intervenții coordonate și resurse partajate.

Cuvinte cheie: angajare asistată, acomodare rezonabilă, intersecționalitate, stigmatizare, incluziune pe piața muncii.

Rolul parteneriatelor comunitare în susținerea bunăstării copiilor afectați de migrația părinților

Inga BACIU, psiholog,

Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Bălți, Republica Moldova

Rezumat: Migrația părinților la muncă în străinătate reprezintă un fenomen complex, cu impact profund asupra bunăstării copiilor rămași acasă. Lucrarea de față analizează multidimensional acest fenomen, pornind de la literatura de specialitate privind consecințele psihologice, afective și sociale ale separării parentale, precum și rolul instituțiilor comunitare în protecția copilului. Pe lângă dimensiunea teoretică, studiul include o cercetare empirică realizată pe un eșantion de 51 participanți: copii de vârstă școlară mică, cadre didactice, psihologi, reprezentanți ai Administrației Publice Locale și ai Direcției de Asistență Socială și Protecție a Familiei. Metodologia a integrat interviuri individuale, focus-grupuri, observație și studii de caz, pentru a surprinde complexitatea experiențelor trăite de copii și modul în care instituțiile le răspund nevoilor.

Rezultatele evidențiază un tablou cu multiple vulnerabilități: copii care trăiesc stări de tristețe, anxietate, sentiment de abandon, scăderea motivației școlare, fragilizare emoțională și maturizare prematură. Relațiile afective inconsistente menținute cu părintele plecat, lipsa rutinei, dificultățile de disciplină și responsabilitățile excesive asumate de copil afectează în mod semnificativ dezvoltarea acestuia. Cercetarea scoate în evidență și caracterul adesea formal al parteneriatelor dintre instituții: colaborări limitate, programe insuficiente, comunicare fragmentată și lipsa intervențiilor integrate orientate pe nevoile copilului. Totuși, analiza subliniază potențialul major al rețelei comunitare de a contribui la prevenirea riscurilor și la susținerea bunăstării copilului. Lucrarea argumentează necesitatea dezvoltării unor mecanisme de colaborare interinstituțională eficiente, programe de suport adaptate copiilor și tutorilor, întărirea comunicării cu părinții plecați și formarea specialiștilor pentru recunoașterea timpurie a semnelor de vulnerabilitate emoțională.

Concluziile confirmă rolul esențial al parteneriatelor comunitare în diminuarea efectelor migrației parentale și recomandă consolidarea intervențiilor multidisciplinare pentru a asigura o bunăstare emoțională, educațională și socială a copiilor rămași acasă.

Cuvinte-cheie: bunăstarea copilului, copii, intervenții intersectoriale, migrație parentală, parteneriate comunitare, protecția copilului, vulnerabilitate emoțională.

The role of community partnerships in supporting the well-being of children affected by parental migration

Abstract: Parental migration for work abroad has become one of the most significant social challenges in Romania and the Republic of Moldova, generating profound effects on the emotional, social, and educational well-being of children left behind. This paper explores the multidimensional impact of parental separation, combining a comprehensive theoretical analysis with an empirical study involving 51 participants, including young school-aged children, teachers, psychologists,

local public administration representatives, and social assistance professionals. The research methodology integrated individual interviews, focus groups, observation, and case studies, allowing for an in-depth understanding of children's lived experiences and institutional responses to their needs.

The findings reveal a broad spectrum of vulnerabilities: sadness, anxiety, abandonment feelings, decreased school motivation, emotional fragility, and premature maturity. Inconsistent contact with the absent parent, lack of stable routines, weakened discipline, and excessive responsibilities placed on children significantly affect their development. Moreover, the study highlights that institutional partnerships are often formal and insufficiently operationalized, with limited collaboration, fragmented communication, and a lack of integrated interventions tailored to children's needs. Nevertheless, the analysis demonstrates the crucial potential of community networks in protecting and promoting children's well-being. The paper emphasizes the importance of strengthening interinstitutional cooperation, developing targeted support programs for children and caregivers, enhancing communication with migrant parents, and equipping professionals to identify early signs of emotional vulnerability.

The conclusions underscore the essential role of community partnerships in mitigating the negative effects of parental migration and advocate for coordinated, multidisciplinary interventions to ensure the emotional, educational, and social well-being of children left behind.

Keywords: *child well-being; children; intersectoral interventions; parental migration; community partnerships; child protection; emotional vulnerability.*

Imaginile beneficiarilor serviciilor de asistență socială și cerințele GDPR în relația cu donatorii

Daniela SIMIONOVICI, Vicepreședinte Asociația specialiștilor în confidențialitate și protecția datelor – ASCPD, Consultant GDPR, NIS, SCIM

Rezumat: Furnizorii de servicii sociale se confruntă frecvent cu solicitări din partea donatorilor sau finanțatorilor de a furniza „dovezi vizuale” privind impactul intervențiilor derulate. Imaginile cu beneficiari - fotografii din timpul activităților, portrete, momente de distribuire a sprijinului - ajung astfel să fie utilizate în raportări, comunicare publică sau materiale de promovare. Deși intenția este de a demonstra eficiența proiectelor, această practică poate ridica probleme serioase de protecție a datelor cu caracter personal, mai ales atunci când sunt implicați copii, vârstnici, persoane cu dizabilități sau aflate în situații de vulnerabilitate accentuată. Lucrarea de față analizează aceste situații din perspectiva aplicării Regulamentului (UE) 2016/679, cu accent pe prelucrarea imaginilor ca date personale, cerințele pentru obținerea unui consimțământ valid și responsabilitatea operatorului în relația cu terții, inclusiv cu donatorii. Fără a înlocui rolul consultanței specializate sau al responsabilului cu protecția datelor, se propun repere clare de conformitate și reflecții aplicate asupra practicilor curente din sectorul serviciilor sociale. Lucrarea noastră pleacă de la premisa că respectarea cerințelor GDPR nu contrazice nevoia de transparență, ci contribuie la consolidarea unei relații responsabile între furnizor și beneficiar. Într-un domeniu în care demnitatea persoanei asistate este esențială, utilizarea imaginilor trebuie să reflecte nu doar „impactul” unui proiect, ci și limitele etice ale expunerii persoanelor vizate.

Cuvinte-cheie: *GDPR, servicii sociale, beneficiari, date cu caracter personal, consimțământ, donatori, utilizarea imaginilor, transparență.*

Abstract: Social service providers frequently face requests from donors or funders to supply “visual evidence” of the impact of their interventions. Images of beneficiaries - photographs taken during activities, portraits, or moments when aid is distributed - are thus used in reports, public communications, or promotional materials. Although the intention is to demonstrate the effectiveness of projects, this practice may raise serious concerns regarding the protection of personal data, particularly when children, elderly persons, individuals with disabilities, or those in situations of heightened vulnerability are involved. The present paper analyzes such situations through the lens of Regulation (EU) 2016/679, with a focus on the processing of images as personal data, the requirements for obtaining valid consent, and the data controller's responsibility in relation to third parties, including donors. Without substituting for specialized legal advice or the role of the data protection officer, the paper proposes clear compliance benchmarks and offers practical reflections on current practices in the social services sector. Our analysis is based on the premise that compliance with GDPR requirements does not contradict the need for transparency but contributes to building a responsible relationship between provider and beneficiary. In a field where the dignity of assisted persons is fundamental, the use of images must reflect not only the “impact” of a project, but also the ethical boundaries of exposing data subjects.

Keywords: *GDPR, social services, beneficiaries, personal data, consent, donors, image use, transparency.*

De la manipulare la afectare permanentă: ce înseamnă cu adevărat alienarea parentală

Veaceslav BOTEA, Cadru didactic, director adjunct Colegiul „Alexei Mateevici” Din Chișinău

Rezumat: Alienarea parentală constituie o formă de violență psihologică subtilă, manifestată prin influența părintelui custode asupra copilului pentru a diminua legătura afectivă cu celălalt părinte. În situațiile în care copilul se află în custodia tatălui, acesta poate exercita presiuni emoționale și comportamentale care determină respingerea nejustificată a mamei, afectând echilibrul psihic al copilului și relațiile familiale. Fenomenul nu se bazează pe experiențe obiective de abuz sau neglijare, ci pe strategiile de manipulare și control emoțional aplicate de părinte. Mecanismele alienării includ mesajele negative repetate despre mamă, restricționarea contactului direct și inducerea unui sentiment de loialitate exclusivă față de tată. Aceste practici conduc la internalizarea unui conflict de loialitate în rândul copilului, ceea ce poate genera anxietate, tulburări de atașament, dificultăți în relațiile interpersonale și probleme de încredere pe termen lung. În acest context, copilul devine un vector al conflictului parental, iar figura maternă este marginalizată emoțional. Impactul alienării parentale se extinde și asupra mamei, care experimentează pierderea relației cu copilul și traume emoționale semnificative. La nivel social și juridic, astfel de situații conduc adesea la litigi prelungite, procese complexe și afectarea coeziunii familiale, subliniind necesitatea unei abordări multidisciplinare. Astfel, alienarea parentală, chiar în custodia tatălui, trebuie tratată ca o problemă serioasă de violență psihologică, necesitând intervenții specializate, consiliere psihologică și măsuri legale adaptate pentru protecția interesului superior al copilului.

Cuvinte cheie: *alienare parentală, violență psihologică, copil, litigii.*

Serviciile sociale integrate – instrument de incluziune și dezvoltare socio-emoțională pentru copiii din centrele de plasament

Cristina COROBAN, University assistant, Department of Sociology and Social Work, Moldova State University, Republic of Moldova, Chișinău, ORCID: 0000-0001-8040-0909

Rezumat: Serviciile sociale integrate reprezintă un mecanism esențial pentru sprijinirea copiilor din centrele de plasament, oferind intervenții coordonate în plan social, educațional, psihologic și de sănătate. Abordarea integrată, centrată pe copil, permite dezvoltarea competențelor socio-emoționale, reducerea vulnerabilităților și facilitarea incluziunii în comunitate. Prin colaborarea interdisciplinară a specialiștilor, copiii beneficiază de un cadru stabil care le dezvoltă abilități precum comunicarea, cooperarea, gestionarea conflictelor și empatia — elemente fundamentale pentru adaptarea socială și pregătirea pentru viața independentă.

Competențele socio-emoționale sunt recunoscute în literatura de specialitate (Argyle, Bernard, Semrud-Clikeman) ca factori protectivi majori pentru copiii vulnerabili. În contextul Republicii Moldova, unde mulți copii trăiesc experiențe de risc, aceste competențe devin vitale pentru combaterea marginalizării și consolidarea rezilienței. Studiul longitudinal desfășurat în opt centre de plasament (2021–2024) evidențiază îmbunătățiri constante în relaționarea dintre copii, reflectate atât prin date cantitative, cât și prin narative calitative. Copiii descriu relații mai armonioase, mai mult sprijin reciproc și un climat de tip „familiar”, aspecte care confirmă eficiența programelor socio-educative implementate.

Rezultatele indică o scădere semnificativă a comportamentelor dezadaptative și o creștere a competențelor sociale din categoriile „Funcțional” și „Optim”. Totuși, persistă subgrupuri de copii care necesită intervenții personalizate și suport psihologic continuu. Studiul confirmă că serviciile sociale integrate constituie un instrument strategic de incluziune socială, dezvoltare socio-emoțională și prevenire a riscurilor, contribuind la formarea unor tineri autonomi, responsabili și pregătiți pentru integrarea socială pe termen lung.

Cuvinte cheie: *serviciile sociale integrate, copii din centrele de plasament, competențe sociale, abilități sociale, incluziune socială.*

Forme ale fricii care pot afecta viața și activitatea unui asistent social și modalități eficiente de gestionare a acestora

Oana-Andreea NEAGU, Asist. univ. drd., Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: În activitatea pe care o desfășoară, asistenții sociali se confruntă cu situații generatoare de o gamă variată de emoții. Ele asigură luarea deciziilor, stabilirea limitelor, comunicarea eficientă și chiar supraviețuirea. Emoțiile negative afectează specialistul sub mai multe aspecte: mental, fizic, emoțional și spiritual.

Întâlnirea dintre beneficiarii serviciilor și asistenții sociali este, inevitabil, emoționantă, deoarece este centrată pe provocări majore și schimbări semnificative în viața lor. Emoțiile sunt mereu „în joc” în asistența socială, dar sunt gestionate în diferite moduri de către profesioniști.

Această lucrare analizează principalele surse ale fricii profesionale, detaliază impactul emoțiilor asupra performanței asistenților sociali și formarea competenței de comunicare socială stimulată de emoții și evidențiază strategiile prin care ei pot gestiona eficient aceste stări. Scopul este acela de a promova practici sustenabile care să protejeze sănătatea emoțională a profesioniștilor și să crească eficiența intervenției sociale.

Credința joacă un rol important în preschimbarea profundă a emoțiilor acestora și redirecționarea gândurilor spre îmbunătățirea reacției personale, iar orientarea gândului către Dumnezeu și solicitarea ajutorului prin rugăciune, devine proces de adaptare la o situație cu impact psiho-emoțional negativ, precum emoțiile provocate de beneficiari, în timp ce starea de bine generată de acest proces devine rezultat al efortului de adaptare.

Cuvinte cheie: *asistent social, frică, adaptare, credință.*

Adaptarea psihosocială și funcționalitatea socială a tinerilor cu diabet zaharat – O analiză de sinteză interdisciplinară

Mircea Tudor MAIORESCU, psiholog clinician, doctorand,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, ORCID ID: 0009-0005-7034-6095

Rezumat: Diabetul zaharat reprezintă una dintre cele mai frecvente boli cronice tot mai des întâlnită la tineri, având implicații semnificative nu doar asupra stării fiziologice, ci și asupra dezvoltării psihoemoționale și sociale. Funcționalitatea socială a tinerilor cu diabet se referă la capacitatea acestora de a participa activ și adaptativ la viața socială, educațională și profesională, în ciuda constrângerilor impuse de boală. Funcționalitatea socială este influențată de o serie de factori: psihologici, sociali, educaționali și medicali. Studiile arată că suportul psihologic, participarea la grupuri de sprijin și educația diabetologică integrată pot îmbunătăți semnificativ calitatea vieții și integrarea socială a tinerilor. Abordarea integrată, care îmbină suportul medical cu cel psihosocial și de asistență socială, este esențială pentru o bună calitate a vieții și o integrare socială eficientă.

Studiul de față își propune să analizeze impactul diabetului asupra funcționalității sociale a tinerilor și să identifice factorii psihologici și sociali care pot facilita adaptarea. O bună funcționalitate socială a tinerilor cu diabet zaharat se obține printr-o abordare multidimensională, care îmbină managementul medical cu sprijinul psihologic și social. Intervențiile timpurii, empatia și asistența socială, precum și parteneriatul între pacient, echipa medicală și echipa multidisciplinară de reabilitare psihosocială, sunt elemente cheie pentru o integrare reușită a tinerilor cu diabet zaharat și o calitate optimă a vieții.

Cuvinte cheie: *diabet zaharat, tineri, funcționalitate socială, adaptare, integrare, suport psihologic, calitatea vieții.*

Adolescența vârstă vulnerabilă în fața adicțiilor de substanțe psihoactive: o abordare teoretică

Alin Ionuț Cornel MOISE, doctorand, Doctoral School of Psychology, State Pedagogical University,
”Ion Creanga” from Chișinău, ORCID: 0009-0004-7948-9466

Abstract: In this article it was sought to be brought to the fore the possible causes of adolescence that can lead to addictive behavior of psychoactive substances. It aimed to describe age-specific vulnerabilities described by moldovan, romanian and foreign authors, and including a classification of possible causes. The problems that teenagers facing today and the possible reasons for addiction. Emphasis was also placed on the accentuation of character within this age period. All this

was approached from a theoretical and conceptual point of view in order to be able to build a map that aims to guide through the specific vulnerabilities of this age period, and also be a starting point for future prevention or intervention programs among adolescents with addictive behavior specific to psychoactive substances.

Keywords: *the problem of adolescence, characterization, classification, accentuation of character.*

Protecția antistres în asistență socială, prin antioxidanții alimentari

Ramona-Niculina JURCĂU, Fiziopatologie, Departamentul 1, Științe Morfo-funcționale, Facultatea de Medicină, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca
Laura HADÎRCĂ, Medic Rezident, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca
Ioana-Marieta JURCĂU, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii, Cluj-Napoca, România
Nicolae-Alexandru COLCERIU, Facultatea de Horticultură și Afaceri în Dezvoltare Rurală, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca
Dong Hun KWAK, Departamentul de limbi și literaturi asiatice, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca,
Aurelia GLAVAN, Ion Creangă" State Pedagogical University, Chisinau, Republic of Moldova

Rezumat: Asistența socială presupune și activități solicitante care pot conduce la situații de stres, atât psihologic cât și oxidativ.

Antioxidanții alimentari joacă un rol crucial în menținerea echilibrului redox și în protejarea organismului împotriva daunelor oxidative. Aceștia sunt compuși naturali prezenți în diverse alimente și au capacitatea de a neutraliza speciile reactive de oxigen (ROS), prevenind astfel deteriorarea celulelor și țesuturilor. Antioxidanții inhibă procesul de oxidare, chiar și la concentrații relativ scăzute, și protejează celulele împotriva daunelor produse de radicali liberi prin prevenirea sau încetinirea oxidării proteinelor, carbohidraților, lipidelor și ADN-ului. Dintre alimente bogate în antioxidanți fac parte și: fructele de pădure, căpsunii, citricele, leguminoasele, nucile, diverse semințe, ceaiul verde, cafeaua, ciocolată neagră. Consumul de alimente bogate în antioxidanți este esențial pentru menținerea sănătății și prevenirea diferitelor suferințe, iar încorporarea acestor alimente în dieta zilnică poate contribui semnificativ la reducerea stresului oxidativ și psihologic.

Cuvinte cheie: *protecție, antistres, asistență socială, antioxidanții alimentari.*

Hidrogenul molecular, o posibilă resursă benefică în susținerea asistenței sociale

Ramona-Niculina JURCĂU, Fiziopatologie, Departamentul 1, Științe Morfo-funcționale, Facultatea de Medicină, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca
Diana-Ioana CÎRLAN, Medic Rezident, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca
Ioana-Marieta JURCĂU, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii, Cluj-Napoca, România
Nicolae-Alexandru COLCERIU, Facultatea de Horticultură și Afaceri în Dezvoltare Rurală, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca
Dong Hun KWAK, Departamentul de limbi și literaturi asiatice, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca,
Aurelia GLAVAN, „Ion Creangă” State Pedagogical University, Chisinau, Republic of Moldova

Rezumat: Asistența socială reprezintă un domeniu de activități care poate fi susținut și prin metode alternative. Propunem prin această lucrare o resursă naturală de suport, anume hidrogenul molecular (H₂). Radical liber este orice moleculă care diferă de moleculele convenționale prin aceea că posedă un electron liber, proprietate care îi permite să reacționeze cu alte molecule într-un mod distructiv. Substanțele care previn efectele negative ale radicalilor liberi sunt cunoscute sub numele de antioxidanți. Suplimentarea rezervei de compuși antioxidanți de la nivelul organismului cu compuși antioxidanți exogeni este asigurată în cadrul dietei, dar se pot administra și suplimente antioxidante obținute prin extracție din alimente naturale sau pe calea sintezei chimice.

Rolurile antioxidanților alimentari esențiali, cum ar fi vitamina E, vitamina C și carotenoizii, este dovedit în protecția celulară împotriva radicalilor și a speciilor reactive de oxigen (ROS). Vitamina E, cuprinzând diverși tocoferoli și

tocotrienoli, este recunoscută în special ca un antioxidant primar de rupere a catenelor în membranele celulare. Carotenoizii, precum β -carotenul, acționează ca antioxidanți liposolubili, localizați în principal în membranele tisulare. H2 acționează ca un puternic antioxidant selectiv, având capacitatea de a neutraliza radicalii liberi, fără a afecta alte ROS necesare pentru semnalizarea celulară normală. H2 acționează ca un puternic antioxidant selectiv, având capacitatea de a neutraliza radicalii liberi, fără a afecta alte ROS necesare pentru semnalizarea celulară normală.

Cuvinte cheie: *hidrogenul molecular, o posibilă resursă benefică în susținerea asistenței sociale.*

A doua șansă la o familie – perspective asupra plasamentului la un asistent maternal

Maria MIHALCIUC (BUTNARIUC), studentă anul III, specializarea Asistență Socială,

Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Profesor coordonator: **Cristina Maria Stoica**, prof. univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: Lucrarea de față își propune să analizeze aspecte sociale și psihologice ale sistemului de plasament din România, concentrându-se asupra experienței unei familii de plasament și asupra copilului aflat în plasament. Lucrarea evidențiază implicațiile plasamentului asupra copilului și familiei care îl primește, dificultățile întâmpinate în procesul de îngrijire și integrare, dar și perspectivele pozitive pe care le poate aduce o îngrijire atentă și sprijin constant. Analiza subliniază importanța relațiilor afective și a mediului stabil pentru dezvoltarea armonioasă a copilului și contribuie la înțelegerea rolului esențial pe care îl are familia de plasament în modelarea viitorului copilului.

Cuvinte-cheie: *plasament familial, copii, adolescenți, psihosocial.*

Vârstnicii din județul Tulcea rămași singuri acasă, în contextul migrației copiilor la muncă, în străinătate

Iulia GUTU, student anul III, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, specializarea Asistență Socială

Profesor coordonator: **Ana Maria LĂZĂRESCU**, lector univ. dr., Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, specializarea Asistență Socială

Rezumat: Lucrarea analizează situația profund emoționantă și tot mai prezentă a vârstnicilor din județul Tulcea, care rămân singuri acasă după plecarea copiilor la muncă, în străinătate. În activitatea mea de asistent social în această zonă, am întâlnit numeroase persoane în vârstă, pentru care migrația copiilor a lăsat în urmă nu doar o casă goală, ci și un gol interior greu de umplut.

Cercetarea evidențiază riscurile cu care acești părinți, se confruntă în fiecare zi: singurătate, izolare, dificultatea de a-și gestiona problemele de sănătate, lipsa unui sprijin constant și teama de a nu deveni o povară pentru cei dragi. Mulți dintre ei nu cer ajutor, deși au nevoie de sprijin atât practic, cât și emoțional. Studiile de caz incluse, sunt inspirate din situații reale întâlnite în comunitățile tulcene: părinți care trăiesc cu speranța unui apel de câteva minute, mame care privesc zilnic spre poartă, tați care își ascund durerile ca să nu îngrijoreze copiii plecați. Dar, în același timp, am văzut și gesturi frumoase – vecini care bat la ușă, voluntari care oferă sprijin, asistenți sociali care devin punctul lor de echilibru. Lucrarea subliniază nevoia unor măsuri clare: dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu în comunitățile din Tulcea, monitorizarea vârstnicilor aflați singuri, colaborarea între instituții și sprijinirea menținerii legăturilor dintre părinți și copiii aflați departe, inclusiv prin tehnologie.

Concluzia este una profund umană: vârstnicii singuri din județul Tulcea nu cer mult. Ei au nevoie de prezență, de atenție și de sentimentul că nu au fost uitați. Lucrarea reprezintă un apel la responsabilitate comună – familială, comunitară și instituțională – pentru a le oferi acestor oameni demnitatea și liniștea pe care o merită.

Cuvinte cheie: *vârstnici, copii, abandon, migrație, riscuri.*

„Bătaia nu e ruptă din Rai”! O înțelegere mai profundă a fenomenului violenței domestice

Paula-Emilia GĂBORICI, Studentă, anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Profesori coordonatori: Lect. univ. dr. **Petronela Polixenia NISTOR**; Asist. univ. drd. **Oana-Andreea NEAGU**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Rezumat: Abuzul domestic nu este doar o problemă socială; este o rană adâncă în viețile femeilor, o încălcare dureroasă a demnității și libertății lor. În România, realitatea confirmă faptul că din 2021 până în 2023 numărul cazurilor de abuz s-a triplat, majoritatea fiind femei din mediul rural, care trăiesc zi de zi cu frică, rușine și neputință. Violența fizică, emoțională, economică sau sexuală le răpește treptat pacea, încrederea în sine și chiar bucuria de a trăi. Cauzele sunt multiple: sărăcia, lipsa educației emoționale, gelozia, dorința de control, problemele psihice, dar și acea mentalitate veche care le spune femeilor că trebuie să tacă și să îndure “pentru familie”. Rănila lăsate de abuz sunt profunde. Femeile trăiesc cu traume, cu teamă, cu o imagine a propriei valori distrusă, se izolează de ceilalți, iar copiii care asistă la violență duc cu ei aceste amintiri toată viața.

Din punct de vedere spiritual, violența nu are nicio legătură cu iubirea. Credința creștină vorbește despre respect, despre grijă și despre o unire bazată pe înțelegere. După cum Sfântul Ioan Gură de Aur amintea, femeia nu este inferioară bărbatului, ci parte din el. Pentru ca lucrurile să se schimbe, este nevoie de curaj, de educație și de solidaritate. Femeile au nevoie să știe că nu sunt singure, că pot vorbi, că există ajutor, iar societatea trebuie să le întindă mâna cu adevărat, nu doar teoretic. Ideea e simplă: Iubirea nu lovește și nu umilește. Iubirea înseamnă respect, siguranță, demnitate și dreptul de a trăi fără frică.

Cuvinte cheie: *abuz domestic, violență, frică, perspectivă teologică.*

Fața nevăzută a sărăciei. O radiografie socială în județul Vaslui

Popa Ștefania- Denisa, studentă, anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială;
Profesor coordonator: Asist. univ. drd. **Oana-Andreea NEAGU**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Rezumat: Fenomenul sărăciei a fost și este prezent în toate tipurile de comunități umane și în toate timpurile. Diversele metode utilizate pentru măsurarea sărăciei pornesc de la definirea unei linii de demarcație între cei considerați în mod convențional săraci și restul populației. Această temă are ca scop identificarea gradului de sărăcie la nivel local, cât și evidențierea unor măsuri de combatere a acestei problematice sociale. Tipul cercetării este unul calitativ, bazat pe un interviu semi-structurat cu asistentul social al Comunei Vișoara, ce conține 13 întrebări, dar și pe documentele furnizate de Primăria Comunei. Mai mult, observația personală a completat cercetarea cu opinii și experiențe dobândite în ceea ce privește gradul de sărăcie de la nivel local, cu măsuri de combatere, dar și cu obiective propuse pentru a remedia această problemă.

Teme importante regăsite în această cercetare au fost variate, însă cele mai frecvente au fost conturate în jurul ideilor: absenței locurilor de muncă, lipsa unui buget local dedicat acestor categorii de persoane vulnerabile, efectele sărăciei, cât și comportamentul pe care l-au preluat cetățenii în urma acestui fapt, informațiile fiind obținute prin intermediul interviului și din documentele oficiale. Concluzionând, această cercetare a demonstrat și a atins obiectivele generale propuse: identificarea problemei sărăciei la nivel de comună, măsurile de prevenire a acestui fenomen, cât și efectele resimțite la nivel de populație.

Cuvinte cheie: *sărăcie, comuna Vișoara, Vaslui, interviu.*

Sindromul Down din perspectivă socială, medicală și spirituală. Dinamica actuală prin studiu de caz

Alexandra DRESTARU, studentă, anul III, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: Lucrarea abordează sindromul Down dintr-o perspectivă interdisciplinară – medicală, socială și spirituală – pentru a surprinde dinamica actuală a înțelegerii și integrării persoanelor cu Trisomia 21. Sindromul Down este o anomalie genetică produsă de prezența cromozomului 21 suplimentar, manifestându-se prin particularități fizice specifice, întârziere în dezvoltarea neurocognitivă și o serie de riscuri medicale asociate, precum malformații cardiace, probleme endocrine sau dificultăți de vedere și auz. Totuși, progresele medicinei moderne și intervențiile timpurii contribuie semnificativ la creșterea calității vieții și la dezvoltarea abilităților de viață. Pe plan social, lucrarea evidențiază o schimbare importantă de paradigmă: trecerea de la o abordare protectivă și segregativă la una incluzivă. Educația integrată, participarea în comunitate, programele de terapie și activitățile sportive sau artistice oferă persoanelor cu sindrom Down oportunități reale de dezvoltare și autonomie. Familia rămâne elementul central al procesului de susținere.

Componenta spirituală completează această perspectivă prin faptul că oferă un cadru de sens, acceptare și reziliență atât persoanei cu dizabilitate, cât și familiei. Comunitățile religioase, prin promovarea demnității fiecărui om, devin adesea spații de integrare și sprijin emoțional.

Cuvinte cheie: *sindrom Down, abordare incluzivă, familia, reziliență, sprijin emoțional.*

Impactul adopției asupra dezvoltării psiho-sociale a copilului

Maria Luminița FERARIU, studentă, anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași
Profesor coordonator: Asist. univ. drd. **Oana-Andreea NEAGU**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Rezumat: Lucrarea explorează impactul adopției asupra dezvoltării copilului prin intermediul unei cercetări calitative, cu accent pe dimensiunile emoționale, comportamentale și sociale ale acestui proces complex. Tema este una sensibilă și cu profunde implicații asupra vieții copiilor și a dinamicii familiale, întrucât adopția presupune o ruptură de mediul inițial și integrarea într-un context nou, în care încrederea și sentimentul de apartenență se construiesc treptat. Deși este considerată o formă nobilă de protecție socială, adopția ridică numeroase întrebări legate de identitate, acceptare și reconstrucția legăturilor afective. Justificarea alegerii temei pornește din nevoia de a da voce copiilor adoptați, ale căror experiențe rămân adesea insuficient documentate. În spatele fiecărei adopții există o poveste de viață, marcată uneori de traumă, alteori de speranță, iar înțelegerea acestor trăiri poate contribui la dezvoltarea unor intervenții mai eficiente în asistența socială, precum și la sprijinirea viitorilor părinți adoptivi. Cercetarea s-a desfășurat prin utilizarea metodei calitative, pe baza interviurilor semi-structurate realizate cu părinți adoptivi, un psiholog, un medic de familie și un preot. Analiza datelor a vizat modul în care copiii și adulții implicați trăiesc procesul adoptiv, evidențiind provocările și resursele acestora.

Demersul teoretic integrează teoria atașamentului și teoria stresului la copil, oferind un cadru explicativ pentru dinamica relațiilor afective și pentru dificultățile de adaptare. Lucrarea își propune astfel să contribuie la o înțelegere mai profundă a experienței adopției și la îmbunătățirea practicilor în domeniul asistenței sociale.

Cuvinte cheie: *adopție, identitate, dinamica familiei, interviuri, provocări, resurse.*

Din coasta bărbatului către sufletul societății: identitatea și misiunea femeii creștine

Georgiana COSTEA, studentă, anul II, Specializarea Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Profesor coordonator: Asist. univ. drd. **Oana-Andreea NEAGU**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Rezumat: Lucrarea își propune să valorifice frumusețea, demnitatea și forța interioară care definesc chipul feminin, privit nu ca o ființă ce trebuie să se justifice sau să demonstreze ceva, ci ca purtătoare a darului vieții. Fără a diminua în vreun fel

valoarea bărbatului, împreună cu care femeia împărtășește aceeași chemare și aceeași demnitate ontologică, se subliniază unicitatea expresiei și vocației feminine, evidențiată atât în istorie, cât și în scrierile Sfinților Părinți.

De-a lungul timpului, femeia a fost adesea marginalizată și considerată inferioară, fiind supusă abuzurilor și prejudecăților culturale care au redus-o la roluri subordonate. De la concepția aristotelică ca „bărbat incomplet” până la modelul roman al supunerii, istoria a pus adesea poveri nemeritate asupra condiției feminine. Cu toate acestea, primele mișcări feministe ale secolului al XIX-lea au reprezentat nu un protest violent, ci o revendicare firească a demnității și vizibilității femeii, în acord cu vorbele Sfântului Ioan Gură de Aur, care sublinia că: „Dumnezeu n-a luat femeia din capul bărbatului, ca să-i fie stăpână, nici din picioare, ca să fie roabă, ci din coasta lui, ca să fie apropiată și iubită”. Sfinții Părinți așezau femeia la loc de cinste, numindu-o „împărăteasă dăruitoare” (Părintele Arsenie Papacioc), luminați fiind să ne transmită că „diferențele de gen sunt daruri ale înțelepciunii divine, nu motive de separare”(Sfântul Grigorie de Nyssa). Din perspectiva asistenței sociale, lucrarea evidențiază rolul fundamental al unor femei în apariția și dezvoltarea acestui domeniu, prin devotamentul și iubirea lor față de comunitate. În fața provocărilor contemporane, se afirmă că adevărata putere a femeii rămâne iubirea, care, atunci când este orientată spre Dumnezeu, devine loc de odihnă și izvor de lumină pentru lume.

Cuvinte cheie: *femeia, darul lui Dumnezeu, valoare, bazele asistenței sociale.*

PRESENTATIONS SESSION III

Premises and values of psychology in social work

Session Chair:

Alice PRUTEANU, Lecturer, Ph.D. “Petre Andrei” University from Iasi, Romania

Constantin NECHIFOR, Lecturer, Ph.D. “Petre Andrei” University from Iasi

Scopul în viață și satisfacția de viață a tinerilor și adulților

Elena LOSÎI, profesor universitar, doctor în psihologie,
Facultatea Psihologie și Psihopedagogie Specială, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău, [ORCID:/0000-0002-5032-9993](https://orcid.org/0000-0002-5032-9993)

Larisa CHIREV, asistent universitar, Facultatea Psihologie și Psihopedagogie Specială,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, [ORCID:0000-0002-6400-8517](https://orcid.org/0000-0002-6400-8517)

Rezumat: În contextul actual marcat de incertitudine, accelerarea schimbărilor socio-culturale și creșterea exigențelor privind adaptarea individuală, tinerii și adulții se confruntă cu o varietate de provocări identitare, existențiale și relaționale. Crizele existențiale – momente de dezechilibru interior asociate cu întrebări profunde despre sensul vieții, identitate, libertate, moarte sau responsabilitate – tind să apară cu o frecvență și intensitate crescute în această etapă a dezvoltării umane. Tinerii și adulții sunt tot mai expuși unui număr de factori geo-politici și culturali care favorizează incertitudinea, comparația socială excesivă și dezorientarea valorică, elemente ce pot amplifica crizele existențiale și pot fi procesate în moduri disfuncționale. Pentru a verifica experimental intensitatea trăirii crizei existențiale de către tineri și adulții de vârstă mijlocie am realizat un studiu asupra 115 subiecți, cu vârsta cuprinsă între 19 și 61 de ani, studiind manifestarea scopului în viață și satisfacția de viață resimțită de către tineri și adulții de vârstă mijlocie.

Rezultatele obținute conduc spre următoarele concluzii: chiar dacă sarcinile de dezvoltare diferă în cele 2 subetape ale tinereții, intensitatea resimțirii schemelor cognitive și intensitatea crizei existențiale trăite în aceste etape nu diferă semnificativ, cu excepția satisfacției de viață – aceasta este trăită mai intens în a doua subetapă. Confrunțați cu decizii importante legate de carieră, relații și viitor, tinerii pot experimenta criza existențială ca o consecință a incertitudinii și a sentimentului de responsabilitate. Din datele obținute, constatăm că adulții de vârstă mijlocie trăiesc mai intens sentimentul prezenței unei misiuni / unui scop în viață, fiind mai ancurați existențial, mai stabili în ceea ce privește valorile și obiectivele personale (tinerii se află într-o perioadă mai activă de căutare și formare a sensului); au trăirea subiectivă a libertății mai crescută fiind favorizată de experiența de viață acumulată și statutul social (tinerii sesizează o mai mare presiune din exterior în procesul de luare a deciziilor); în mare parte nu gândesc la sinucidere, posibil pentru că au un mai mare grad de conștientizare a propriei finitudini, fapt ce i-ar putea motiva în depășirea dificultăților (tinerii trăiesc mai intens incertitudinea și sunt mai vulnerabili la dificultățile cu care se confruntă); nutresc mai puternic credința că sunt speciali sau superiori și că merită tratament deosebit, dorind să facă lucrurile doar după bunul lor plac (tinerii mai slab pretind aceste lucruri); totodată sunt mai preocupați pentru binele celorlalți, defavorizându-și propriile nevoi și neglijându-se pe sine din dorința de a nu-i face pe cei apropiați să sufere (doar 1/3 dintre tineri sunt „împovărați” de asemenea preocupări); mai pregnant își blochează exprimarea emoțiilor și a comportamentului spontan din teama de a nu fi judecați sau de a nu pierde controlul (tinerii sunt mai spontani și autentici în exprimarea gândurilor și emoțiilor); sunt mai dominați de convingerea că trebuie să atingă obiective foarte înalte pentru a fi valoroși și pentru a evita critica, deseori conducându-se de reguli rigide de tipul „trebuie”. Adaptabilitatea social-psihologică devine o condiție esențială pentru depășirea acestor crize, fiind necesară remodelarea comportamentelor, obiceiurilor și atitudinilor pentru a face față schimbărilor și provocărilor vieții.

Cuvinte cheie: tineri, adulți, criză existențială, scop în viață, satisfacție de viață.

Starea de bine a cadrelor didactice – determinant strategic al calității educației în contextul ritmului accelerat al schimbărilor

Viorelia LUNGU, dr. habilitat, conferențiar univ.

Universitatea de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova

Diana CALUȚCHI, doctorandă,

Universitatea de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova

Rezumat: Starea de bine a cadrelor didactice reprezintă un determinant esențial al calității educației, mai ales în condițiile transformărilor sociale, culturale și tehnologice rapide. Analiza teoretică realizată, fundamentată pe modele contemporane precum PERMA și distincția dintre bunăstarea hedonică și eudaimonică, evidențiază rolul factorilor individuali, organizaționali și sociali în modelarea echilibrului emoțional și profesional al profesorilor. În lucrare se evidențiază, totodată, modul în care diferitele modele de construcție socială - de la statul asistențial la statul minimal - influențează bunăstarea profesională a cadrelor didactice. Evaluarea stării de bine a cadrelor didactice prin aplicarea chestionarului a evidențiat un nivel scăzut, confirmând îngrijorările privind calitatea educației. Concluziile demonstrează că bunăstarea cadrelor didactice constituie un indicator strategic al calității educației și un element central în dezvoltarea unei societăți reziliente și sustenabile. În acest context, sunt formulate recomandări practice la nivel individual, instituțional, comunitar și sistemic, orientate spre prevenirea burnout-ului și consolidarea rezilienței profesorilor.

Cuvinte-cheie: *Starea de bine a cadrelor didactice, calitatea educației, motivație profesională, performanța elevilor, echilibru emoțional, burnout, intervenții instituționale.*

Modele de intervenție pentru crearea stării de bine¹

Angela CUCER, dr., conferențiar, cercetător,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, ORCID iD: 0000-0001-9304-9791

Rezumat: în ultimele decenii conceptul *starea de bine* este perceput ca un concept multidimensional care se referă atât la aspecte subiective, emoții și experiențe, cât și la aspecte obiective, precum condițiile optime de dezvoltare ale copilului/elevului; este o stare dinamică, care poate fi îmbunătățită prin adoptarea unor comportamente și deprinderi pozitive, prin construirea unor relații sănătoase între elevi/profesori/familie și de încurajare a elevilor să se „angajeze” în procesul educativ. În acest articol sunt analizate unele modele de promovare a stării de bine în diferite contexte educaționale, evidențiate importanța promovării relațiilor pozitive, autonomiei, motivației, inteligenței emoționale. Este evidențiată necesitatea implementării unor politici educaționale ce promovează starea de bine în mediul școlar.

Cuvinte cheie: *stare de bine, modele, educație, elev, context educațional.*

Abstract: in recent decades, the concept of well-being has been perceived as a multidimensional concept that refers to both subjective aspects, emotions and experiences, and objective aspects, such as the optimal conditions for the child/student's development; it is a dynamic state, which can be improved by adopting positive behaviors and skills, by building healthy relationships between students/teachers/family and by encouraging students to "engage" in the educational process. This article analyzes some models of promoting well-being in different educational contexts, highlighting the importance of promoting positive relationships, autonomy, motivation, emotional intelligence. The need to implement educational policies that promote well-being in the school environment is highlighted.

Keywords: *well-being, models, education, student, educational context.*

Criza de sarcină: impactul schimbărilor psihologice și somatice asupra dinamicii relațiilor familiale

Natalia DANILIUC, dr în psihologie, conferențiar univ.,

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, din Republica Moldova

Nadejda USATÎI, psiholog

Rezumat: Sarcina poate fi asociată cu apariția unei crize de sarcină, datorită transformărilor psihologice complexe și modificărilor somatice semnificative care însoțesc această perioadă. Aceste schimbări pot avea un impact considerabil asupra dinamicii relațiilor de cuplu și familiale. Criza de sarcină este descrisă în literatură ca o perioadă temporară în care femeia poate experimenta incertitudine cu privire la continuarea sarcinii, percepend întreruperea acesteia ca o opțiune

¹ Notă: articolul este elaborat în cadrul subprogramului de cercetare științifică „Mecanisme psihologice de asigurare a stării de bine în sistemul educațional”, cod 040112.

posibilă față de evoluția naturală a sarcinii și nașterea copilului. Astfel, acest fenomen poate influența profund nu doar starea emoțională și psihologică a femeii, ci și relațiile interpersonale, iar în unele cazuri, poate duce la reconsiderarea valorilor și a alegerilor familiale.

Cuvinte-cheie: *criză de sarcină, femeie însărcinată, relații familiale, sprijin în sarcină.*

Dimensiuni psihologice ale rezilienței emoționale și a adaptării la tineri

Maria PLEȘCA, dr., conferențiar univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Cristina CEBAN, doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Reziliența reprezintă un proces complex și dinamic prin care tinerii reușesc să se adapteze în mod constant la cerințele schimbătoare ale mediului social, educațional și emoțional. În contextul actual, caracterizat de incertitudine, presiuni academice și transformări socio-culturale, capacitatea de a menține echilibrul intern și de a transforma dificultățile în oportunități devine esențială pentru dezvoltarea pozitivă a tinerilor. În acest context, reziliența devine o resursă fundamentală pentru menținerea echilibrului psihologic și pentru dezvoltarea adaptativă. Conceptul de reziliență este privit nu doar ca trăsătură individuală, ci ca un proces continuu de adaptare, influențat de interacțiunea dintre factorii personali și cei contextuali. Articolul explorează reziliența nu doar ca trăsătură stabilă de personalitate, ci ca proces de adaptare continuă, susținut de factori personali (autoeficacitatea, reglarea emoțională, gândirea pozitivă) și contextuali (sprijinul social, relațiile semnificative, climatul educațional suportiv). Se evidențiază rolul autoreglării și al flexibilității cognitive în consolidarea rezilienței, precum și importanța intervențiilor educaționale care promovează competențe socio-emoționale. Concluziile subliniază că reziliența facilitează o adaptare durabilă, contribuind la formarea unei identități sănătoase și la prevenirea vulnerabilităților psihosociale.

Cuvinte cheie: *reziliență, adaptare continuă, tineri, autoreglare, dezvoltare pozitivă, flexibilitate psihologică.*

Relația dintre stima de sine a persoanei și stilul de comportament în conflict la soți

Maria PLEȘCA, conf.univ., dr. în psihologie,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Valentina OANȚA, doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: Studiul confirmă importanța stimei de sine și a conștiinței de sine în alegerea strategiei de comportament în situațiile de conflict la cuplurile căsătorite. A fost dovedit că stima de sine influențează încrederea, agresivitatea, pasivitatea și înclinația de a evita conflictele. Este dovedit că stima de sine ridicată și abilitatea de a rezolva conflictele în mod constructiv contribuie la consolidarea căsniciei. Una dintre cauzele conflictelor între soți este neconcordanța așteptărilor reciproce, ceea ce influențează formarea unei stime de sine pozitive și a unei autoevaluări personale adecvate. Prin urmare, este important să fie dezvoltate abilitățile de rezolvare constructivă a conflictelor și să se optimizeze stima de sine pentru menținerea unor relații de familie solide și sănătoase. Astfel, se confirmă ipoteza privind existența unei legături între stima de sine a soților și stilul de comportament în situațiile de conflict. Cercetarea arată că stima de sine și stima de sine joacă un rol semnificativ în alegerea strategiei de comportament în conflictele cuplurilor căsătorite.

Rezultatele indică faptul că stima de sine ridicată poate fi asociată cu anumite strategii de comportament în situațiile de conflict, cum ar fi compromisul, acomodarea sau competiția. Datele obținute subliniază importanța intervenției psihologice asupra stimei de sine și respectului de sine pentru construirea unor relații sănătoase și armonioase în familie. Se subliniază importanța construirii unor interese comune, dezvoltării unei conexiuni emoționale și a abilității de ascultare reciprocă fără prejudecăți. Metodele constructive de rezolvare a conflictelor sunt ca o cheie către fericirea familială, iar studierea experienței de succes a altor cupluri și abilitatea de a controla emoțiile pot deveni o „barieră” suplimentară în fața situațiilor negative. Unele conflicte pot deveni un impuls pentru creșterea și consolidarea relației, ajutând la găsirea unui limbaj comun în problemele controversate.

Cuvinte cheie: *stima de sine, persoană, conflict, comportament, familie, soți, relații de cuplu.*

Reziliența la stres a studenților din anii de finalizare a studiilor de licență și masterat

Maria PLEȘCA, conferențiar univ., dr. în psihologie

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat: În cadrul acestui studiu, a fost stabilit obiectivul de a determina reziliența la stres a studenților din anii terminali de licență și masterat și de a identifica legătura acesteia cu indicatorii de viabilitate, toleranță la incertitudine și anxietate. Reziliența la stres este considerată o caracteristică integrală a personalității, care asigură capacitatea de a face față eficient situațiilor stresante, de a menține sănătatea psihică și fizică, precum și productivitatea activității. Cercetarea efectuată a confirmat ipoteza privind existența unei legături între reziliența la stres și particularitățile personale ale studenților.

Rezultatele cercetării au arătat că, cu cât reziliența la stres este mai mare, cu atât sunt mai mari indicatorii de viabilitate, toleranță la incertitudine și mai scăzut nivelul de anxietate. Analiza comparativă a permis identificarea unei serii de diferențe în indicatorii studenților de licență și masterat: reziliența la stres la studenții de masterat este semnificativ statistic mai mare decât la studenții de licență; la studenții de masterat, indicatorii de implicare, control și reziliență sunt semnificativ mai mari decât la studenții de licență; studenții de masterat demonstrează o toleranță mai mare la incertitudine și o intoleranță interpersonală mai scăzută la incertitudine în comparație cu studenții de licență; la studenții de masterat, indicatorii de anxietate personală și situațională sunt semnificativ statistic mai mici decât la studenții de licență.

Analiza corelațională a permis identificarea interconexiunilor între variabilele studiate: s-a identificat o legătură semnificativă statistic între reziliența la stres și viabilitate: cu cât rezistența la stres este mai mare, cu atât este mai mare viabilitatea; s-a stabilit o legătură între reziliența la stres și toleranța la incertitudine: cu cât reziliența la stres este mai mică, cu atât este mai mică toleranța la incertitudine; s-a descoperit o relație inversă între reziliența la stres și anxietate: cu cât anxietatea este mai mică, cu atât este mai mare rezistența la stres. Studiul corelațional a relevat interconexiuni semnificative statistic între nivelul de reziliență la stres și indicatorii psihologici analizați. Cu cât sunt mai mari indicatorii de implicare, control, asumare a riscului, viabilitate și toleranță la incertitudine și cu cât este mai mic nivelul de anxietate, cu atât este mai mare reziliența la stres.

Cuvinte cheie: reziliență, stres, toleranță, anxietate, student, licență, masterat.

Nevoile fundamentale de relaționare ale copiilor din generația Alfa

Maria POPESCU, conferențiar universitar, doctor,

Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Chișinău, ORCID 0000-0002-5383-2121

Rezumat: Generația copiilor Alfa reprezintă prima generație complet aparținând secolului XXI. Ei sunt procreați în era digitală, fiind influențați încă din perioada dezvoltării intrauterine de fenomene precum: globalizarea, tehnologii informaționale, realitate virtuală, inteligență artificială. Astfel, ei se raportează diferit la lume și la sine. În acest context este extrem de important să înțelegem care sunt nevoile fundamentale de relaționare ale copiilor din era digitală. În acest articol voi descrie nevoile bazale relaționale expuse de renumitul psihoterapeut integrativ, fondatorul și președintele al Asociației Internaționale de Psihoterapie Integrativă Richard Erskine. În viziunea mea, aceste nevoi fundamentale relaționale sunt esențiale în cunoașterea sinelui și a lumii, în adaptarea funcțională a copilului din generația Alfa – copiii care se caracterizează prin acces nelimitat la informație, adaptabilitate crescută la schimbare și la autoeducare. Ceea ce le putem oferi - noi adulții – este o bază sigură în frageda lor copilărie, noi am putea doar să le conturăm direcția prin satisfacerea acestor nevoi relaționale de bază.

Cuvinte-cheie: copii din generația Alfa, nevoi de relaționare, securitate, acceptare, iubire, validare.

Abstract: The Alpha generation of children represents the first generation completely belonging to the 21st century. They are procreated in the digital age, being influenced since the period of intrauterine development by phenomena such as: globalization, information technologies, virtual reality, artificial intelligence. Thus, they relate differently to the world and to themselves. In this context, it is extremely important to understand what are the fundamental needs of children in the digital age for relationships. In this article I will describe the basic relational needs outlined by the renowned integrative psychotherapist, founder and president of the International Association of Integrative Psychotherapy Richard Erskine. In my view, these fundamental relational needs are essential in the knowledge of self and the world, in the functional adaptation of the child from the Alpha generation – children who are characterized by unlimited access to information, increased adaptability to change and self-education. What we can offer them - we adults - is a secure foundation in their early childhood, we could only shape their direction by satisfying these basic relational needs.

Keywords: children from the Alpha generation, needs for relationships, security, acceptance, love, validation.

Potențialul resurselor personale în modelarea adaptării psihosociale contemporane

Elena PUZUR, dr., conferențiar univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0002-1406-4406

Rezumat: În societatea contemporană, caracterizată de ritmul accelerat al transformărilor culturale, tehnologice și economice, capacitatea de adaptare psihosocială a devenit un indicator esențial al funcționării armonioase a individului. Lucrarea propusă analizează rolul resurselor personale în procesul de adaptare, evidențiind modul în care acestea pot fi activate, dezvoltate și integrate în programele actuale de asistență socială. Studiul pleacă de la premisa că resursele personale - autoeficacitatea, conștiința de sine, motivația intrinsecă, creativitatea, competențele socio-emoționale - reprezintă fundamentul capacității individului de a gestiona schimbarea și de a transforma dificultățile în oportunități de creștere. Cercetarea explorează modele psihologice recente, precum psihologia pozitivă, paradigma empowerment-ului, teoriile autoreglării și abordările centrate pe sens, argumentând că acestea furnizează un cadru teoretic solid pentru înțelegerea rolului resurselor personale în adaptare. Sunt analizați, de asemenea, factorii contextuali care facilitează sau

inhibă utilizarea resurselor interne, precum relațiile de sprijin, climatul organizațional, accesul la servicii și nivelul capitalului social. În acest sens, se subliniază importanța unui demers integrativ în asistența socială, capabil să valorifice atât resursele personale, cât și suportul comunitar.

Lucrarea descrie o serie de intervenții inovative aplicabile în sprijinul individual: programe de dezvoltare personală, consiliere orientată pe soluții, ateliere de creativitate și autoreflexie, metode narative și tehnici de optimizare a autonomiei emoționale. Aceste abordări nu vizează doar diminuarea vulnerabilităților, ci mai ales potențarea capacităților care contribuie la adaptarea activă și la construirea unui sentiment autentic de competență personală. Concluziile accentuează necesitatea introducerii unor strategii formative pentru profesioniștii din domeniul social, orientate spre recunoașterea, evaluarea și stimularea resurselor personale ale beneficiarilor. Prin combinarea abordărilor psihologice cu intervențiile sociale, sprijinul acordat individului devine mai eficient și mai durabil, contribuind la formarea unei societăți incluzive, reziliente și orientate spre dezvoltare.

Cuvinte-cheie: *resurse personale, adaptare psihosocială, psihologie pozitivă, autoreglare, empowerment, competențe socio-emoționale, asistență socială.*

The potential of personal resources in shaping contemporary psychosocial adaptation

Abstract: In contemporary society, characterized by the accelerated pace of cultural, technological, and economic transformations, the capacity for psychosocial adaptation has become a crucial indicator of an individual's harmonious functioning. This paper examines the role of personal resources in the adaptation process, highlighting how they can be activated, developed, and integrated into current social work programs. The study assumes that personal resources - self-efficacy, self-awareness, intrinsic motivation, creativity, and socio-emotional competencies - form the foundation of an individual's ability to manage change and transform challenges into growth opportunities.

The research explores recent psychological models, including positive psychology, the empowerment paradigm, self-regulation theories, and meaning-centered approaches, arguing that they provide a solid theoretical framework for understanding the role of personal resources in adaptation. Contextual factors that facilitate or inhibit the use of internal resources are also analyzed, such as supportive relationships, organizational climate, access to services, and levels of social capital. In this regard, the study emphasizes the importance of an integrative approach in social work that can leverage both personal resources and community support.

The paper describes a series of innovative interventions applicable to individual support, including personal development programs, solution-focused counseling, creativity and self-reflection workshops, narrative methods, and techniques for enhancing emotional autonomy. These approaches aim not only to reduce vulnerabilities but primarily to strengthen capacities that contribute to active adaptation and the development of an authentic sense of personal competence. The conclusions underscore the necessity of introducing formative strategies for social work professionals, aimed at recognizing, assessing, and stimulating beneficiaries' personal resources. By combining psychological approaches with social interventions, the support provided to individuals becomes more effective and sustainable, contributing to the creation of an inclusive, resilient, and development-oriented society.

Keywords: *personal resources, psychosocial adaptation, positive psychology, self-regulation, empowerment, socio-emotional competencies, social work.*

Consilierea psihologică a pacienților cu boli cardiace

Luminița SECRIERU, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova

Igor BRAȘOVEANU, master în psihologie, psiholog, IMSP Spitalul Clinic Bălți

Rezumat: Cercetarea a avut ca scop investigarea rolului și eficienței intervenției psihologice în sprijinirea pacienților cu afecțiuni cardiovasculare, cu precădere în ceea ce privește reducerea anxietății și îmbunătățirea stării lor psihoemoționale. Bolile cardiovasculare nu afectează doar dimensiunea fizică a sănătății, ci declanșează o serie de reacții psihoemoționale complexe, cele mai frecvente fiind anxietatea, depresia și sentimentul de lipsă de speranță. Aceste manifestări psihice pot agrava tabloul clinic, determinând o aderență scăzută la tratament și o calitate redusă a vieții.

În cadrul cercetării au fost incluși 39 de pacienți diagnosticați cu afecțiuni cardiovasculare, cu vârsta între 40 și 80 de ani, supuși evaluării psihologice prin intermediul Scalei Hamilton (HAM-A) pentru anxietate și Scalei Beck (BHS) pentru lipsa de speranță. Analiza statistică descriptivă a relevat scoruri medii ridicate, indicând prezența unui nivel crescut de stres psihologic în rândul participanților. Rezultatele au arătat că pacienții de sex masculin sunt mai afectați emoțional de prezența bolii cardiace, manifestând niveluri crescute de anxietate și lipsă de speranță. Pacienții mai tineri (<60 ani) sunt

mai vulnerabili din punct de vedere emoțional, manifestând niveluri mai ridicate de anxietate și lipsă de speranță. În schimb, pacienții cu vârsta de peste 70 de ani par să gestioneze mai bine impactul psihologic al bolii, prezentând scoruri semnificativ mai scăzute. Rezultatele obținute au arătat că pacienții recent diagnosticați prezintă niveluri mai ridicate de anxietate (28.76) și lipsă de speranță (12.94), comparativ cu cei cu boală cronică, la care scorurile sunt mai moderate (23.05 și 9.50). Această diferență poate fi explicată prin șocul psihologic resimțit în fazele incipiente ale bolii și prin lipsa unor mecanisme de adaptare încă dezvoltate.

Rezultatele au evidențiat nevoia unei intervenții psihologice timpurii în rândul pacienților recent diagnosticați, pentru a preveni cronicizarea distresului emoțional și apariția tulburărilor de adaptare. Această intervenție a urmărit diminuarea simptomelor de anxietate și sprijinirea pacientului în dezvoltarea abilităților de coping și autoreglare emoțională, facilitând adaptarea activă la viața cu o afecțiune cardiacă și îmbunătățind calitatea vieții. Programul de consiliere psihologică aplicat a vizat dezvoltarea abilităților de autoreglare emoțională și a mecanismelor de coping prin tehnici validate, precum respirația profundă, relaxarea musculară progresivă și restructurarea cognitivă. Rezultatele obținute au indicat o scădere statistică a scorurilor atât la Scala Hamilton, cât și la Scala Beck, ceea ce reflectă o reducere reală și consistentă a nivelului de anxietate și a sentimentului de lipsă de speranță după aplicarea programului de consiliere.

Cuvinte cheie: *anxietate, bolile cardiovasculare, consiliere psihologică, depresie, izolare socială, mindfulness, reabilitare cardiovasculară, stres, terapia cognitiv-comportamentală.*

Features of professional burnout development among social sector workers under conditions of war

Yaroslava VASYLKEYCH, candidate of psychological sciences, associate professor,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Ukraine

Oksana KIKINEZHDI,

doctor of psychological sciences, professor,

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

Abstract: The article presents a theoretical analysis and an empirical investigation of the features of professional burnout development among social sector workers under the conditions of war. Burnout syndrome is considered as a personal deformation that unfolds as a result of chronically complicated or conflictual relationships within the "human-human" system in the workplace. Burnout syndrome manifests itself in three categories of experience: emotional exhaustion (feelings of emptiness, powerlessness), depersonalization (dehumanization of relationships, displays of indifference, cynicism, callousness), and reduced personal accomplishment (feelings of meaninglessness, loss of motivation to work). The empirical study identified specific features of professional burnout development in social sector workers, specifically social and medical staff of the Center for Social Services Provision and Social Integration. The average group values for social and medical workers on the subscales of emotional exhaustion, depersonalization, and reduced personal accomplishment were found to be at a moderate level. Among the studied social workers, a high level of burnout was primarily observed in terms of emotional exhaustion, while among the studied medical workers, high levels of burnout were recorded in depersonalization and reduced personal accomplishment. Factors that reduce the risk of burnout include the ability to effectively overcome life difficulties and age crises, maintaining active participation in life, an optimistic and joyful outlook, and high creative potential.

Keywords: *professional burnout, emotional exhaustion, depersonalization, reduced personal accomplishment, social sector workers.*

Riscuri psihosociale în serviciile de ambulanță și rolul comunicării incluzive în consolidarea rezilienței profesionale: o perspectivă socioclinică

Cornelia PRIOTEASA, Col (r.), Drd. Psihosociolog, Școala de Studii Avansate a Academiei Române
(SCOSAAR) Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV)

Rezumat: Serviciile de ambulanță constituie un spațiu profesional caracterizat prin expunere intensă la factori de risc psihosociali, presiunea decizională imediată și interacțiunea cu evenimente critice. Acești factori influențează sănătatea psiho-emoțională a personalului medical, cât și capacitatea acestuia de a oferi sprijin adecvat pacienților, în condițiile creșterii numărului de cazuri de violență în rândul personalului din ambulanță. Lucrarea analizează, dintr-o perspectivă socioclinică, modul în care strategiile de comunicare incluzivă pot reduce vulnerabilitățile psihosociale și susține adaptarea echipajelor la situații limită în relația cu pacienții în cadrul intervențiilor. Totodată, sunt evidențiate nevoile de formare profesională și de suport psihosocial în menținerea sănătății psihice a profesioniștilor din serviciu de ambulanță. Studiul propune un cadru conceptual integrat pentru înțelegerea raporturilor dintre riscurile psihosociale, comunicarea incluzivă și reziliența profesională în serviciile de urgență, creând fundamentul analitic necesar conturării unor direcții de cercetare și intervenție menite să ofere sprijin specializat.

Cuvinte cheie: *riscuri psihosociale, servicii de ambulanță, comunicare incluzivă, reziliență profesională, stres operațional, perspectivă socioclinică.*

Psychosocial risks in ambulance services and the role of inclusive communication in strengthening professional resilience: a socioclinical perspective

Abstract: Ambulance services represent a professional environment marked by intense exposure to psychosocial risk factors, immediate decision-making pressure, and frequent interaction with critical events. These conditions affect both the psycho-emotional health of medical personnel and their ability to provide adequate support to patients, particularly in the context of the rising incidence of violence directed at ambulance staff. From a socioclinical perspective, this paper examines how inclusive communication strategies can mitigate psychosocial vulnerabilities and support emergency teams in adapting to high-pressure situations during patient interactions in field interventions. Additionally, the analysis highlights the need for professional training and psychosocial support as essential components in maintaining the mental health of ambulance service professionals. The study advances an integrated conceptual framework for understanding the relationships among psychosocial risks, inclusive communication, and professional resilience in emergency services, laying the analytical foundation for delineating research and intervention directions aimed at providing specialized support.

Keywords: *psychosocial risks, ambulance services, inclusive communication, professional resilience, operational stress, socioclinical perspective.*

Evaluarea și înțelegerea dizabilității prin instrumentul WHODAS 2.0, OMS - implicații psihologice și sociale în contextul Republicii Moldova

Dorina COVAL-GOIA, master asistență socială,

IMSP „Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii”, Chișinău, Republica Moldova

Ana GANEA, master în psihologie clinică, IMSP „Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii”, Chișinău, Republica Moldova

Vasili RUSSU, licențiat în asistență socială, IMSP „Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii”, Chișinău, Republica Moldova

Alexandru VOLOC, doctor, Organizația Mondială a Sănătății sediul Republica Moldova

Ecaterina GÎNCOTĂ, doctor în științe medicale în reabilitare,

IMSP „Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii”, or.Chișinău, Republica Moldova

Rezumat: În ultimele decenii, abordarea dizabilității a evoluat de la o perspectivă strict medicală la una holistică, axată pe funcționalitate, participare socială și calitatea vieții. Instrumentul WHODAS 2.0 (World Health Organization Disability Assessment Schedule 2.0), oferă o metodă standardizată și validată internațional pentru evaluarea nivelului de funcționalitate al persoanelor cu dizabilități elaborat de OMS (Organizația Mondială a Sănătății). Lucrarea examinează dizabilitatea din perspectiva funcțională și psihosocială, comparând gradele de dizabilitate stabilite de CNDDCM (Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă) din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS), (grad sever, accentuat și medie de dizabilitate) cu scorurile obținute prin WHODAS - OMS. Studiul evidențiază că evaluarea WHODAS permite o înțelegere mai complexă a capacităților, limitărilor și participării persoanelor, oferind informații relevante pentru planificarea intervențiilor de reabilitare, educaționale și sociale.

Scopul cercetării. Evaluarea și înțelegerea dizabilității în rândul persoanelor cu diferite grade de dizabilitate în Republica Moldova, prin utilizarea instrumentului standardizat WHODAS, OMS pentru a evidenția implicațiile psihologice, educaționale și sociale.

Obiectivele: 1. Analiza corelației dintre scorurile obținute prin aplicarea instrumentului WHODAS și gradele de dizabilitate stabilite conform sistemului național de determinare al dizabilității (CNDDCM); 2. Evidențierea utilității instrumentului WHODAS în procesul de evaluare a dizabilității cu elucidarea implicațiilor psihologice, sociale și educaționale.

Materiale și metode. A fost utilizată metoda cantitativă, aplicând chestionarul standardizat WHODAS 2.0 unui eșantion de 218 respondenți cu diferite grade de dizabilitate (148 copii și 70 adulți), pentru a evalua funcționalitatea și participarea socială în 6 domenii ale vieții: cogniție, mobilitate, îngrijire personală, relații interpersonale, activități zilnice și participare socială. Datele au fost prelucrate în Microsoft Excel, calculându-se scorurile pe domenii și scorul total WHODAS. Perioada de efectuare a studiului este martie 2024 - octombrie 2025.

Concluzii. Deși, teoretic, un scor WHODAS mai ridicat ar trebui să corespundă unui grad mai sever de dizabilitate, rezultatele obținute contrazic această tendință: persoanele cu scoruri WHODAS „ușor” sunt uneori încadrate cu grad accentuat de dizabilitate (20% din total), în timp ce o parte dintre cei cu scoruri „moderat” sau „sever” sunt incluși în grade inferioare. Această discrepanță dintre evaluarea funcțională realizată prin instrumentul WHODAS și gradele de dizabilitate stabilite conform sistemului național de determinare a dizabilității din Republica Moldova poate fi explicată prin criteriile diferite de evaluare: WHODAS evaluează limitările funcționale și gradul de participare în activitățile cotidiene, în timp ce

gradul de dizabilitate este determinat de o comisie medicală, de regulă fără examinarea directă a persoanei, pe baza criteriilor strict medicale. Totodată, se pot elucida și diferențe subiective în aplicarea instrumentelor: scorurile WHODAS pot fi influențate de percepția persoanei asupra propriei funcționalități, de sprijinul familial sau de factori contextuali.

Astfel, rezultatele arată că evaluarea funcțională completează și îmbunătățește clasificarea bazată exclusiv pe criterii medicale, subliniind importanța adoptării unei perspective integrate pentru promovarea incluziunii și ameliorarea calității vieții persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova. Drept urmare, studiul evidențiază că instrumentul WHODAS este un instrument relevant și eficient pentru evaluarea funcționalității și participării persoanelor cu dizabilități, oferind o imagine mai complexă decât sistemului național de determinare a dizabilității din Republica Moldova existent. Aplicarea WHODAS permite identificarea limitărilor reale, a nevoilor și barierelor bio-psiho-sociale, contribuind la fundamentarea intervențiilor de incluziune sociale și educaționale în contextul Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: *dizabilitate, WHODAS, evaluarea funcțională, incluziune socială, calitatea vieții.*

Parteneriatul psihologie-asistență socială în prevenirea și intervenția asupra tulburărilor emoționale

Narcisa Gianina CARANFIL, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Într-un context social marcat de stres, insecuritate și izolare, sănătatea mintală se impune să devină o prioritate majoră pentru politicile și practicile de protecție socială. Lucrarea propune o analiză a modului în care psihologia și asistența socială pot colabora eficient în prevenirea și gestionarea tulburărilor emoționale la nivel individual și comunitar. Prin exemple de intervenții multidisciplinare – precum consilierea psihosocială, grupurile de suport și rețelele comunitare de sprijin – sunt prezentate modalități de reducere a stigmatizării și de creștere a accesului la servicii de sănătate mintală. Se argumentează că parteneriatul dintre psihologi și asistenți sociali nu doar sporește eficiența intervenției, ci și consolidează reziliența comunitară, contribuind la promovarea unei culturi a solidarității și sănătății emoționale în societatea contemporană.

Cuvinte-cheie: *sănătate mintală, psihologie, asistență socială, colaborare interdisciplinară, prevenție, tulburări emoționale, reziliență comunitară.*

Social and psychological factors of organizational loyalty among information technology specialists

Hanna RYK, PhD Student of the Department of Psychology

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Ukraine

Mykola RYK, PhD in Philosophy, Senior Lecturer of the Department of Philosophy and Social Anthropology, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Ukraine

Abstract: The issue of organizational loyalty is of particular relevance in studies of the labor market in the field of Information Technology in Ukraine. Due to the rapid development of this sector and the high rate of employee turnover in companies, there is a need to identify the main organizational factors affecting job satisfaction. The empirical study revealed specific features of organizational loyalty among employees in the field of Information Technology. The most significant constructs for IT professionals are: lack of development opportunities (68%), financial compensation (55%), and the transition to a more interesting project (interest in work) (41%). The most significant construct of organizational loyalty in IT specialists is professional growth, as the main predictor of job change. The desire for professional development can motivate employees to change jobs in search of new opportunities. The study analyzed the manifestation of three components of loyalty according to the Organizational Commitment Scale (Meyer J. P, Allen N. J.): Affective Commitment (emotional attachment of the employee to the organization), Normative Commitment (a sense of obligation to the organization), and Continuance Commitment (the connection between the organization and the employee, based on the employee's awareness of the potential losses caused by leaving). The expression of all three components of loyalty corresponds to a moderate level. Analysis of the ratio of loyalty components showed that continuance loyalty has the least impact on IT sector employees studied. This is related to the specific characteristics of the labor market, as specialists receive many job offers and do not feel negative consequences as a result of leaving a job.

Keywords: *professional well-being, organizational loyalty, professional growth, job engagement, IT workers.*

Etica profesională în asistența socială și psihologie: dileme, responsabilitate și decizie morală în contextul transformărilor contemporane

Narcisa Gianina CARANFIL, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Accelerarea schimbărilor și transformărilor sociale, digitalizarea serviciilor și extinderea intervențiilor interdisciplinare aduc în prim-plan provocări etice majore pentru profesioniștii din domeniul asistenței sociale și psihologiei. Într-un context în care presiunile instituționale, așteptările sociale și nevoile complexe ale beneficiarilor se intersectează, menținerea integrității morale devine un act de echilibru între responsabilitate, compasiune și respectarea principiilor deontologice. Lucrarea explorează principalele dileme etice întâlnite în practica actuală - de la confidențialitate și consimțământ informat până la utilizarea datelor digitale și intervenția în situații de criză. Se discută modele de decizie etică, rolul supervizării și importanța formării continue în etică profesională. Analiza subliniază necesitatea cultivării unei culturi etice reflexive, care să sprijine profesioniștii în luarea deciziilor morale corecte, protejând în același timp demnitatea și drepturile omului în societatea contemporană.

Cuvinte-cheie: *etică profesională, dileme etice, asistență socială, psihologie, responsabilitate morală, confidențialitate, decizie etică.*

Optimizarea adaptării umane: intervenții psihologice pentru o reziliență sustenabilă

Lucia BÎTCA, Doctor în psihologie socială, grad didactic superior,
Youth Clinic Moldova

Rezumat: Articolul explorează modalitățile prin care intervențiile psihologice contribuie la dezvoltarea rezilienței individuale și comunitare într-un context social marcat de incertitudine și schimbare. Sunt analizate strategii de coping, autoreglare emoțională și promovarea solidarității sociale ca factori esențiali pentru adaptarea sustenabilă a individului. Studiul evidențiază importanța educației psihologice și a abordărilor bazate pe psihologia pozitivă în consolidarea echilibrului emoțional și a coeziunii comunitare.

Cuvinte cheie: *reziliență, adaptare, coping, psihologie pozitivă, solidaritate.*

Abstract: The article examines how psychological interventions foster individual and community resilience within an uncertain and rapidly changing social context. It analyzes coping strategies, emotional self-regulation, and social solidarity as key factors for sustainable human adaptation. The study highlights the role of psychological education and positive psychology in strengthening emotional balance and community cohesion.

Keywords: *resilience, adaptation, coping, positive psychology, solidarity.*

Analiza și interpretare de vis în depresie

Monica Lusiana MIHĂILĂ, Lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Rezumat: Analiza și interpretare de vis sunt două procese diferite. A. În analiză extragem simboluri, date, personaje, nuanțăm prin asociație liberă. B. În interpretarea de vis urmărim dinamica psihologică care se derulează și mesajul visului în planul individual al visătorului. La S Freud visul are caracter retrospectiv, prelucrează evenimentele trecute și le metabolizează. La CG Jung visul are caracter prospectiv, visătorul formează visul pe baza unor asocieri noi, existente deja la nivelul inconștientului, care se vor derula însă în realitatea obiectivă, după momentul visului. În acest caz, visul deja pregătește visătorul pentru adaptarea la viitor. Și în depresie depresie se produce în vis ceea ce Jung denumesc compensare și amplificare. Amplificarea la CG Jung. CG Jung identifică trei planuri prin care se poate face analiza și interpretarea: 1. Planul personal al visătorului (așa cum și S Freud a propus). 2. Planul cultural și mitologic (adăugat de Jung, și care presupune o eruditie a psihiatristului pentru a reuși să surprindă simbolurile). 3. Planul arhetipal (adăugat tot de Jung, și care face trimitere la inconștientul colectiv al speciei umane). Planurile mitologic, cultural și cel arhetipal realizează ceea ce Jung identifică ca fiind o amplificare. În acest fel, mesajul visului devine mult mai clar.

Conform concepției lui CH Jung există trei tipuri de vis, pe care le regăsim și în patologia depresivă: 1. Vis compensatoriu - care echivalează tendința interioară din umbra. 2. Vis de conflict - care încearcă rezolvarea unor tensiuni interioare. 3. Vis transformativ - marchează trecerea într-o altă etapă de viață și de dezvoltare psihică. Notă. Atunci când visul de conflict nu poate fi integrat, apare coșmarul. Acesta este mereu un conținut expulzat pentru că nu s-a găsit o rezolvare rezonabilă. Visul este o oglindire fidelă a inconștientului și ne oferă șansa transformării și vindecării.

Cuvinte cheie: *vis, Jung, Freud, depresie.*

Serviciile de respiro: un sprijin esențial pentru îngrijitorii familiari în îngrijirea paliativă

Alice Florentina PRUTEANU, Lector universitar, doctor,

Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași,
psiholog clinician principal, expert tehnic judiciar – Ministerul de Justiție

Rezumat: Îngrijirea paliativă a cuiva drag poate fi epuizantă fizic și emoțional, iar îngrijitorii familiari se luptă să găsească timp pentru a avea grijă și de ei înșiși. Îngrijitorul ar putea să simtă că nu poate părăsi persoana de care are grijă, dar o pauză îl poate ajuta să ofere o îngrijire mai bună și astfel, să evite epuizarea. Îngrijirea paliativă poate necesita mult timp și energie, iar îngrijitorul petrece cea mai mare parte a timpului în fiecare zi îngrijind. Mulți îngrijitori familiari petrec în medie 70 de ore pe săptămână îngrijind pe cineva în ultimele trei luni de viață. Chiar și noaptea, unii îngrijitori se descriu ca „dormind cu un ochi deschis”, mereu atenți la nevoile persoanei de care au grijă.

Îngrijitorul familial este un membru adult al familiei sau o altă persoană care are o relație semnificativă cu persoana în nevoie și care oferă o gamă largă de asistență unei persoane cu o afecțiune cronică sau de sănătate, dizabilitate sau limitare funcțională. Îngrijitorii familiari îi ajută, în general, pe beneficiarii îngrijirilor lor, fără a fi plătiți. A avea puțin timp și pentru ei, îi poate ajuta pe îngrijitori să se relaxeze și să se simtă mai bine, mai ales dacă este instalată oboseala cronică și somnul este permanent întrerupt. Pauzele de odihnă sunt, de asemenea, o oportunitate de a revedea familia și prietenii și pot ajuta enorm îngrijitorii dacă aceștia se simt izolați sau singuri în această lăptălie. O pauză de respiro (uneori numită pur și simplu „răgaz”) este o pauză temporară de la îngrijire, în care altcineva are grijă de membrul familiei aflat în suferință. Aceasta poate fi la domiciliul lor sau poate merge bolnavul la un centru de îngrijire sau la un centru de tip hospice.

Cuvinte cheie: *îngrijitor familial, îngrijire paliativă, oboseală cronică, pauză de respiro.*

Atitudinea față de dragoste și sex în rândul tinerilor

Aliona MELENTIEVA, doctor în psihologie, lector universitar, Șef Catedră Psihologie și Științe ale Educației, Facultatea Științe Sociale și Educaționale, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Rezumat: În zilele de astăzi, în contextul schimbărilor rapide și dezvoltării tehnologiilor informaționale avansate, interacțiunea, relațiile interumane suportă schimbări majore. Tinerii de astăzi au crescut și s-au dezvoltat în rând cu tehnologiile, care cu siguranță au avut un impact sesizabil în formarea personalității acestora. Dragostea și sexul sunt părți indispensabile într-o relație de cuplu armonioasă, iar manifestările și intensitatea acestora se diferențiază de la cuplu la cuplu, în funcție de mai mulți factori și circumstanțe. În orice caz, atât dragostea cât și sexul reprezintă nevoi sociale și fiziologice necesare, vitale pentru o stare psihologică de bine, o viață armonioasă a individului uman, iar atitudinea față de acestea poate determina modul în care ele se manifestă în relațiile de cuplu. În acest context, în studiu de față am cercetat atitudinea față de dragoste și sex în rândul tinerilor aplicând scala percepției dragostei și sexului (Hendrick S. S., Hendrick C.) ce indică particularitățile relației între dragoste și sex, precum și o anchetă a autorului ce măsoară atitudinea respondenților față de stereotipurile populare privind dragostea și sexul. Metodele au fost aplicate pe un eșantion de 189 de tineri, de ambele genuri (dar preponderent femei – 80%), cu vârsta cuprinsă între 18-39 ani.

Cuvinte cheie: *dragoste, sex, tineri, relația dragoste-sex.*

Utilizarea terapiilor narative în reducerea simptomelor depresive și de stres post-traumatic la victimele violenței

Letiția Ștefania ANCULETE

Doctorandă, Psiholog clinician, Psihoterapeut, Școala Doctorală de Psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, <https://orcid.org/0009-0000-4762-867X>

Rezumat: Eficacitatea terapiilor narative în depresie și în stresul post-traumatic (PTSD) a fost studiată de-a lungul timpului, atât pentru victimele violenței (în general), cât și pentru victimele violenței domestice (IPV). Articolul de față își propune să evidențieze punctele forte ale acestor tipuri de terapie care pot reduce - într-un timp mai scurt - simptomele depresive și ale PTSD la persoanele care au fost victime ale violenței. Având în vedere sensibilitatea pe care o au aceste categorii de persoane la confruntarea cu emoțiile și trăirile asociate evenimentului, este necesară utilizarea unor intervenții care să ofere persoanei sentimentul de control și de siguranță și care să încurajeze să nu se retragă din acest proces; în această direcție terapiile narative par să fie o modalitate sigură și eficientă în tratarea acestei categorii de persoane.

Cuvinte cheie: *terapii narative, depresie, stres post-traumatic, vinovăție, violență, victimă, eveniment traumatic, traumă.*

Adaptarea psihosocială în contextul bolii cronice de rinichi: abordări teoretice

Diana CECAN, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova,
psiholog clinician BB-Dializa

Rezumat: Boala cronică de rinichi reprezintă un proces fiziopatologic complex, cu etiologie multiplă, care are drept consecință alterarea ireversibilă a structurii și funcției nefronilor, cu implicații profunde asupra dimensiunilor biologice, psihologice și sociale ale vieții pacientului. Adaptarea psihosocială în acest context presupune procese dinamice prin care individul încearcă să facă față stresului asociat bolii cronice, modificărilor stilului de viață și limitărilor impuse de tratamentul de lungă durată - hemodializa. Sunt evidențiați factorii individuali și contextuali care influențează nivelul de adaptare: suportul social, mecanismele de coping, percepția bolii și resursele personale. De asemenea, am menționat rolul intervențiilor psihologice și al consilierii în facilitarea adaptării psihosociale și îmbunătățirii calității vieții pacienților cu boală cronică de rinichi aflați la tratament prin hemodializă cronică.

Cuvinte cheie: *adaptare psihosocială, boală cronică de rinichi, coping, calitatea vieții, reziliență.*

Abstract: Chronic kidney disease represents a complex physiopathological process with multiple etiologies, resulting in the irreversible alteration of nephron structure and function, and having profound implications for the biological, psychological, and social dimensions of a patient's life. Psychosocial adaptation in this context involves dynamic processes through which the individual attempts to cope with the stress associated with chronic illness, lifestyle changes, and the limitations imposed by long-term treatment—hemodialysis. Individual and contextual factors influencing the level of adaptation are highlighted, including social support, coping mechanisms, illness perception, and personal resources. Additionally, the role of psychological interventions and counseling is emphasized in facilitating psychosocial adaptation and improving the quality of life of patients with chronic kidney disease undergoing chronic hemodialysis treatment.

Keywords: *psychosocial adaptation, chronic kidney disease, coping, quality of life, resilience.*

Rolul rezilienței psihosociale în consolidarea calității serviciilor sociale

Rodica GHIMPU, doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă
Chișinău, Republica Moldova, profesor, Școala Gimnazială Specială Constantin Pufan
Galați, România, <https://ORSID-0009-0005-1513-6669>

Rezumat: Într-un context social marcat de transformări accelerate, presiuni economice și diversificarea nevoilor comunitare, dezvoltarea rezilienței psihosociale devine o condiție esențială pentru creșterea calității serviciilor sociale. Articolul analizează rolul rezilienței atât la nivel individual, cât și instituțional ca mecanism de adaptare, protecție și eficiență în asistența socială. Se evidențiază modul în care reziliența profesioniștilor din domeniu contribuie la prevenirea epuizării emoționale, la menținerea calității relației de sprijin și la promovarea unei culturi organizaționale bazate pe empatie și responsabilitate. Totodată, sunt discutate dimensiunile psihosociale ale sprijinului oferit beneficiarilor, accentuând importanța intervențiilor centrate pe resurse și pe dezvoltarea capacității de autoreglare și adaptare. Lucrarea propune o perspectivă integrativă asupra rezilienței, ca factor de sustenabilitate a serviciilor sociale, aflate la intersecția dintre nevoile umane, competențele profesionale și politicile de suport instituțional. În concluzie, se subliniază că investiția în formarea rezilienței psihosociale reprezintă o direcție strategică pentru consolidarea calității și eficienței serviciilor sociale contemporane.

Cuvinte cheie: *reziliență psihosocială, servicii sociale, sprijin, adaptare, calitate, asistență socială.*

Anxietatea la tinerii adulți emergenți (18-25 ani)

Ana Maria MOLOCEA, Doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat, „Ion Creangă”, Chișinău
<https://orcid.org/0009-0006-0493-3918>

Rezumat: Arnett elaborează în anul 2000 o nouă teorie a dezvoltării, focusându-se pe vârstele 18-25 de ani. A argumentat că această perioadă, nu este nici adolescență, nici tinerețe adultă, ci este distinctă de ambele, atât din punct de vedere empiric, cât și teoretic. Arnett argumentează utilizarea conceptului de adult emergent făcând două mișcări rareori întâlnite în știința dezvoltării contemporane: a propus o nouă fază a duratei de viață și a formulat o nouă teorie generală prin care să înțelegem această nouă etapă. În ciuda faptului că teoria adultului emergent a fost intens celebrată, cât și puternic criticată, ea nu a fost încă examinată în profunzime. Cercetările pun accentul că ea nu este o etapă universitară a vieții, ci una care a apărut în anumite societăți industrializate, datorită reconfigurărilor sociale și economice care au avut loc în ultima jumătate a secolului. Aceste reconfigurări includ participarea sporită la educația superioară, modificări ale atitudinilor față de sexul înainte de căsătorie, creșterea drepturilor femeilor și schimbări profunde în sensul însuși al conceptului de adult. . Experiențele adverse din copilărie cresc sensibilitatea la stress și predispoziția spre anxietate, care devine veriga de legătură între tramă și stresul actual. Anxietatea la tinerii adulți emergenți este o *anxietate de tranziție*, situată între nevoia de autonomie și frica de desprindere. Este o expresie a procesului de într-un context marcat de schimbare și incertitudine.

Cuvinte cheie: *adulți emergenți, teorie, stadii ale dezvoltării, tranziția către perioada adultă.*

The impact of Neurodiversity on anxiety, sleep & tricky mornings

Iulia NICOLAE, Doctorandă, grad I didactic, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău
Adrian GHEORGHE, Doctor în Medicină Dentară, Cercetător Independent, Eastbourne, Marea Britanie

Abstract: This paper investigates the influence of neurodiversity on anxiety, sleep, and difficulties encountered in the morning. Neurodiversity includes neurological variations such as ADHD, autism, and other cognitive profiles that affect emotional regulation and daily routines (Armstrong, 2010; Samson et al., 2012). Studies show that neurodivergent individuals may experience heightened anxiety, sleep disturbances, and challenges in managing morning routines, which impact quality of life and family functioning. Through an analysis of literature and secondary data, the paper explores support strategies and psychosocial interventions applicable within the context of family and child social protection.

Key words: *neurodiversity, anxiety, sleep, morning routines, social protection, family.*

Cultura digitală contemporană și percepția frumuseții

Valeria RUSANOVSCI, drd., asistent universitar
Facultatea Biomedicină, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Rezumat: Frumusețea ocupă un rol esențial în realitățile individuale și colective ale ființei umane. Privită ca valoare de referință, ea influențează modul în care indivizii se raportează la sine, la ceilalți și la lumea materială înconjurătoare. În sens larg, frumusețea reprezintă un concept complex, asociat cu admirația, plăcerea estetică și aprecierea armoniei, fiind percepută atât în mod individual, prin experiențe subiective, cât și în mod colectiv, prin norme și modele culturale împărtășite. Percepția frumuseții este modelată continuu de mediul social, de procesul de internalizare a valorilor și de regulile estetice promovate în cadrul unei societăți.

În contextul contemporan, mediul digital a intrat în toate sferele vieții umane, manipulând percepția mediului înconjurător, precum și interacțiunea cu acesta. În acest context, ne-am propus să realizăm o cercetare cu privire la impactul culturii digitale contemporane asupra percepției frumuseții. Integrarea mediului digital în viața cotidiană, în special în rândul tinerilor, poate avea influență directă precum și transforma felul în care frumusețea este definită, mediată și evaluată. Rețelele sociale, platformele vizuale și algoritmii care prioritizează anumite tipare estetice pot contribui la standardizarea unor modele de frumusețe adesea idealizate, filtrate sau artificial construite. Astfel, considerăm că investigarea percepției frumuseții prin prisma ecranului de o importanță majoră în contextul realităților cotidiene.

Cuvinte cheie: *frumusețe, cultura digitală, rețele sociale, standarde estetice, identitate corporală.*

Competența Conflictuală ca resursă în profilaxia comportamentului deviant la adolescenți.

Pavel SERAFIMCIUC, doctorand Universitatea de Stat din Moldova,
Pedagog de sprijin cu grad didactic 1, IPLT Nicolae Milescu Spătarul

Rezumat: În articol va fi subliniată necesitatea trecerii de la strategii de corecție reactive la strategii proactive pentru prevenirea comportamentului deviant în adolescență. Vom demonstra prin cercetare științifică că dezvoltarea competenței de gestionare a conflictelor, definită ca un sistem structural și funcțional complex, oferă adolescenților un repertoriu adaptiv de strategii de coping necesare pentru depășirea frustrării și a dezacordurilor fără a recurge la comportamente distructive sau agresive. Componentele și eficacitatea metodelor bazate pe jocuri în dezvoltarea acestei competențe vor fi examinate în detaliu.

Cuvinte cheie: *competența conflictuală, adolescenți cu predispoziție la comportament deviant, tehnologie de joc, rezolvarea conflictelor, inteligență emoțională.*

Bullyingul și consecințele sale invizibile: mecanisme emoționale, alexitimie și ruminație

Maria Magda SIMION, Drd. Școala Doctorală de Filosofie și Științe Social-Politice, Specializarea Sociologie, UAIC Iași; Asistent Social, Institutul de Psihiatrie „Socola” Iași

Rezumat: Fenomenul bullyingului produce consecințe psihologice profunde, adesea invizibile, care afectează dezvoltarea emoțională și socială a copiilor și adolescenților. Lucrarea explorează două mecanisme psihologice centrale – alexitimia și ruminația – care apar frecvent în urma expunerii la agresiune relațională, verbală sau cibernetică. Alexitimia, definită ca dificultatea de identificare și exprimare a emoțiilor, limitează capacitatea victimei de a înțelege experiențele trăite și de a solicita sprijin, favorizând vulnerabilitatea și izolarea. Ruminația, procesul de retrăire repetitivă a evenimentelor negative,

amplifică anxietatea, depresia și sentimentul de neputință, menținând impactul traumatic al bullyingului. Sunt analizate legăturile dintre cele două procese și apariția fragilității emoționale, somatizării și scăderii rezilienței.

Lucrarea evidențiază importanța intervențiilor psihosociale centrate pe recunoașterea emoțiilor, restructurare cognitivă, suport empatic și consolidarea autonomiei emoționale. Rezultatele au implicații semnificative pentru practica asistenței sociale și pentru dezvoltarea unor programe de prevenție eficientă în mediile educaționale.

Cuvinte cheie: *bullying, alexitimie, ruminație, fragilitate emoțională.*

Inteligența emoțională – factor fundamental în comunicarea psihosocială din mediile incluzive eficiente

Violeta Nicoleta SIMION, Asistent universitar doctorand,
Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Dunărea de Jos, Galați

Rezumat: Inteligența emoțională reprezintă una dintre resursele psihologice centrale care susține funcționarea mediilor educaționale incluzive și eficiența comunicării psihosociale printre actorii educaționali implicați (elevi, cadre didactice, specialiști în suport educațional și familie). Articolul propune o analiză teoretică asupra rolului inteligenței emoționale, conceptualizată în principal în baza modelului abilităților (Mayer & Salovey) și a modelului competențelor emoționale (Goleman), în structurarea proceselor de comunicare, reglare emoțională și relaționare în contexte incluzive. Se argumentează faptul că perceperea, înțelegerea și managementul emoțiilor facilitează atât reducerea barierelor psihosociale generate de diversitate (statut socio-economic, apartenență culturală, etc), cât și construirea unui climat de siguranță, acceptare și sprijin. Inteligența emoțională susține competențele de comunicare empatică, medierea conflictelor, valorizarea diferențelor și colaborarea, fiind astfel un predictor al calității relațiilor interpersonale într-o clasă incluzivă și al eficienței intervențiilor educaționale orientate spre incluziune. De asemenea, se evidențiază faptul că inteligența emoțională este atât o competență individuală, cât mai ales un factor sistemic ce modelează calitatea comunicării psihosociale și eficiența proceselor de incluziune în mediile educaționale actuale.

Cuvinte cheie: *inteligență emoțională, comunicare psihosocială, educație incluzivă, competențe socio-emoționale.*

The relationship between emotion regulation and eating behavior in adolescents

Simona Elena SIMBOAN, Doctorandă, Școala Doctorală Psihologie,
Universitatea Pedagogică de Stat "I.Creangă", Chișinău, Moldova, ORCID: 0009-0006-3548-1651

Abstract: Adolescents' eating behavior can be influenced by a variety of factors, among which emotional factors occupy a central place, as emotions represent a major determinant of food consumption patterns. During this developmental stage, characterized by multiple physical, psychological, and social changes, the way adolescents manage their emotions has a significant impact on their relationship with food. Emotion regulation thus becomes essential for understanding the mechanisms underlying eating behaviors, whether emotional, restrictive, or external.

The objective of the present study was to investigate the relationship between emotion regulation capacity, defined through two major mechanisms: cognitive reappraisal (the ability to reinterpret situations from a more adaptive perspective) and emotional suppression (the inhibition of emotional expression), and the types of eating behavior in adolescents. The working hypothesis was that lower levels of emotion regulation are associated with predominantly emotional eating behavior, compared to restrictive or external forms. The results confirmed this hypothesis, demonstrating that the majority of adolescents displaying emotional eating behavior experience difficulties in emotion regulation. These adolescents have fewer resources for emotion regulation, both in terms of cognitive reappraisal and emotional suppression, compared to those with restrictive or external eating behaviors. These findings support the idea that the development of emotion regulation strategies plays a crucial role in the prevention and correction of maladaptive eating behaviors in adolescents.

Keywords: *adolescents, eating behavior, emotion regulation, cognitive reappraisal, suppression.*

Relația dintre reglarea emoțională și comportamentul alimentar la adolescenți

Rezumat: Alimentația adolescenților poate fi influențată de o varietate de factori, dintre care cei emoționali ocupă un loc central, întrucât emoțiile reprezintă un determinant major al comportamentului de consum alimentar. În această etapă de dezvoltare, caracterizată prin multiple transformări fizice, psihologice și sociale, modul în care adolescenții reușesc să își gestioneze emoțiile are un impact semnificativ asupra relației lor cu mâncarea. Reglarea emoțiilor devine astfel esențială pentru înțelegerea mecanismelor care stau la baza comportamentelor alimentare, de tip emoțional, restrictiv sau extern.

Obiectivul studiului de față a fost investigarea relației dintre capacitatea de reglare emoțională, definită prin două mecanisme majore: reevaluarea cognitivă (sau recalcularea, respectiv abilitatea de a reinterpretă situațiile dintr-o perspectivă mai adaptativă) și supresia emoțională (inhibarea exprimării emoțiilor) și tipurile de comportament alimentar la adolescenți. Ipoteza de lucru a fost că un nivel mai scăzut al reglării emoționale este asociat cu un comportament alimentar predominant emoțional, comparativ cu formele restrictive sau externe. Rezultatele obținute au confirmat această ipoteză, demonstrând că majoritatea adolescenților care prezintă un comportament alimentar emoțional au dificultăți de reglare emoțională. Acești adolescenți (cu un comportament alimentar emoțional) dispun de resurse mai reduse de reglare emoțională, atât în ceea ce privește capacitatea de recalculare, cât și în privința supresiei emoționale, în comparație cu adolescenții care manifestă comportamente alimentare restrictive sau externe. Aceste concluzii susțin ideea conform căreia dezvoltarea strategiilor de reglare emoțională joacă un rol crucial în prevenirea și corectarea comportamentelor alimentare dezadaptative la adolescenți.

Cuvinte cheie: *adolescenți, comportament alimentar, reglare emoțională, recalculare/reevaluare cognitivă, supresie.*

PRESENTATIONS SESSION IV

Legal dimensions of social work/ Entrepreneurship and social economy/ Models of Social Construction Between the Welfare State and the Minimal State”

Session Chair:

Cristina Maria STOICA, University Professor, Ph.D., “Petre Andrei” University from Iasi, Romania
Mariana Carmen CODREANU, Associate Professor, Ph.D., University Professor, Ph.D., “Petre Andrei” University

The company's impact on the social economy

Carmen Mariana CODREANU, Conferențiar univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași,
 Facultatea de Drept, Economie, Științe Politice și Administrative

Rezumat: Companies can adopt corporate social responsibility policies: environmental protection, respect for human rights, ethical working conditions. Through such measures, companies influence consumer behavior and social standards. At the same time, responsible companies can encourage social innovation - new solutions to community problems (education, health, inclusion, etc.). The impact of a company on the social economy is all the more positive when: it pursues social goals and not just profit; it respects the principles of solidarity, responsibility and sustainability; it reinvests in the community and promotes equity and participation.

Cuvinte cheie: *ethical working conditions, social standards, social innovation.*

General aspects regarding family associations and association agreements. Criteria for defining independent activities

Florin-Ioan SCORTESCU, Conferențiar univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Abstract: Family associations may be authorized to carry out economic activities in all fields, trades, and occupations, except those regulated by special laws. They may not employ persons under individual employment contracts to carry out the activities for which authorisation has been obtained. A family association is established on the initiative of a natural person and consists of members of that person's family. Within each association without legal personality, other than an association without legal personality between legal persons, the associates are required to conclude written association agreements at the start of the activity. The association agreement shall be registered with the territorial tax authority in

whose jurisdiction the association has its registered office, within 15 days of its conclusion. The exercise of an independent activity implies carrying it out on a regular basis, on one's own account and for profit. Among the criteria that predominantly define the existence of an independent activity are: free choice of the activity, working hours, and place of work; the risk assumed by the entrepreneur; the activity is carried out for several clients; the activity can be carried out not only directly, but also with personnel employed by the entrepreneur in accordance with the law.

Keywords: *family associations, contracts, association agreement, criteria, independent activity.*

Reziliența digitală ca factor de sustenabilitate în inițiativele de antreprenoriat social

Anca Liliana BUJOR, Lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Rezumat: Organizațiile de antreprenoriat social utilizează tot mai mult tehnologiile digitale pentru a livra servicii, a conecta comunități și a genera impact social. Pe de altă parte, digitalizarea aduce cu sine expuneri la riscuri și vulnerabilități care pot afecta continuitatea și credibilitatea proiectelor sociale. În acest context, reziliența digitală – capacitatea de a utiliza tehnologia în mod adaptativ, critic și sigur – se impune ca dimensiune fundamentală a sustenabilității în antreprenoriatul social. Acest articol analizează provocările mediului digital, impactul lor asupra comunităților vulnerabile și modul în care organizațiile sociale pot dezvolta reziliența digitală pentru a-și proteja misiunea, resursele și beneficiarii. Deși literatura de specialitate recunoaște importanța tehnologiilor digitale în ecosistemul antreprenorial, dimensiunea rezilienței digitale ca factor determinant al viabilității organizaționale rămâne insuficient explorată. Cercetarea subliniază faptul că reziliența digitală nu este doar o abilitate tehnică, ci un element crucial al echității și impactului pe termen lung.

Cuvinte chei: *reziliență digitală, antreprenoriat social, sustenabilitate organizațională, transformare digitală.*

Digital Resilience as a Sustainability Factor in Social Entrepreneurship Initiatives

Abstract: Social entrepreneurship organizations are increasingly utilizing digital technologies to deliver services, connect communities, and generate social impact. On the other hand, digitalization brings exposure to risks and vulnerabilities that can affect the continuity and credibility of social projects. In this context, digital resilience – the capacity to use technology in an adaptive, critical, and secure manner – emerges as a fundamental dimension of sustainability in social entrepreneurship. This article analyzes the challenges of the digital environment, their impact on vulnerable communities, and how social organizations can develop digital resilience to protect their mission, resources, and beneficiaries. Although the specialized literature acknowledges the importance of digital technologies in the entrepreneurial ecosystem, the dimension of digital resilience as a determining factor of organizational viability remains insufficiently explored. The research emphasizes that digital resilience is not merely a technical skill, but a crucial element of equity and long-term impact.

Keywords: *digital resilience, social entrepreneurship, organizational sustainability, digital transformation.*

Coordonatele juridice, psihosociale și etice ale asistenței sociale în mediul penitenciar: o analiză integrativă a cadrului teoretic și practic

Ecaterina POPA, Lector univ.dr., Universitatea Internațională „Danubius” Galați

Aura Brigitte POPA, Studentă, Universitatea Internațională „Danubius” Galați

Rezumat: Lucrarea realizează o analiză integrativă a dimensiunilor juridice, psihosociale și etice care definesc practica asistenței sociale în mediul penitenciar, un spațiu profesional situat între exigențele controlului instituțional și nevoia autentică de sprijin și reabilitare. Pornind de la observațiile empirice derulate în Penitenciarul de Maximă Siguranță Galați și de la literatura de specialitate recentă (2020–2025), studiul propune o metaanaliză asupra interacțiunii dintre normele legale, procesele psihosociale și dilemele etice ale intervenției. Rezultatele evidențiază că eficiența activității nu derivă exclusiv din conformarea la reglementări, ci din capacitatea profesioniștilor, psihologi, asistenți sociali și educatori, de a integra empatia, comunicarea autentică și discernământul moral într-un context organizațional rigid. Într-o perioadă marcată de transformări sociale și instituționale rapide, asistența socială penitenciară își reafirmă rolul umanist, devenind puntea de legătură dintre lege și compasiune, dintre sancțiune și speranță. Concluziile subliniază importanța colaborării interdisciplinare, a rezilienței profesionale și a unei etici reflexive capabile să susțină reintegrarea socială reală și respectul pentru demnitatea umană.

Cuvinte cheie: *psihosocial, juridic, etică, penitenciar, reabilitare, reziliență.*

Aspecte și noutăți în abordarea concediilor medicale în 2025

Gabriela SANDU, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Drept, Economie, Științe Politice și Administrative

Rezumat: Persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate au dreptul de a beneficia de concedii și indemnizații medicale. Dacă o persoană desfășoară activitate la mai mulți angajatori și este asigurată la fiecare dintre ei, ea beneficiază de plata indemnizației de la fiecare angajator la care a îndeplinit stagiul minim de asigurare (de regulă, 6 luni). Începând cu 1 august 2025, indemnizația pentru concediile medicale de boală obișnuită sau accident în afara muncii se va calcula aplicând procente diferențiate asupra bazei de calcul, în funcție de durata incapacității temporare de muncă, între 55% și 75%.

Cuvinte cheie: concediu medical, incapacitate temporară de muncă, stagiul de cotizare, eligibilitate multiplă

Dreptul și condiția de a beneficia de indemnizație de creștere copil în 2025

Gabriela SANDU, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Drept, Economie, Științe Politice și Administrative

Rezumat: Pentru a beneficia de indemnizația pentru creșterea copilului, părintele solicitant trebuie să fi obținut venituri imposibile timp de 12 luni în ultimii doi ani dinaintea nașterii copilului. Unul dintre părinți trebuie să îndeplinească această condiție de eligibilitate și să depună cererea la agenția teritorială. Pe durata concediului, activitatea curentă se suspendă. Totuși, legea permite obținerea anumitor venituri suplimentare, simultan cu indemnizația, fără ca dreptul la aceasta să fie pierdut.

Cuvinte cheie: indemnizație creștere copil, asistență socială, venituri, părinte solicitant.

Legal Responses to Algorithmic Harassment and Digital Coercion in Intimate Contexts

Loredana TEREC-VLAD, Asistent Univ Dr. Ștefan cel Mare University of Suceava

Edi-Marian TIMOFTE, Asistent Univ Dr. Ștefan cel Mare University of Suceava

Abstract: Intimacy has become algorithmically disrupted in the digital era. The introduction of algorithmic companion suggestions, AI-powered surveillance in social interactions, and deeper transformations to connection have changed human interactions, power, manipulation, and harm. This paper examines an emerging, yet under-explored area of law: algorithmic harassment and digital coercion in intimate situations. Existing legal mechanisms for addressing intimate harm - broadly termed as physical and psychological abuse - are not sufficient to address the complex nature of silent intrusions of algorithmic manipulation - covert surveillance, nudging of behaviours, and personalization that strips away autonomy. Using literature from multiple disciplinary sources, this paper will provide a critical evaluation of the existing international legal mechanisms for addressing intimate harm and will argue that the complex nature of the harassments discussed requires a legal re-imagining in terms of algorithmic harassment and coercion as a distinct form of intimate harm that requires regulation and platform accountability and part of a the broader legal framework of rights-based protection. By shedding light on the absence of visibility regarding algorithmic abuse, this paper contributes to the areas where law, technology, and human vulnerability intersect, at a time where legal reform is needed, due, and obviously inescapable.

Keywords - algorithmic harassment, digital coercion, intimate partner abuse, AI and law, privacy rights.

Etica intervenției sociale în lucrul cu persoanele cu dizabilități: între autonomie, protecție și reprezentare justă

Loredana TEREC-VLAD, Asist.Univ. Dr. Ștefan cel Mare University of Suceava, Facultatea de drept și științe administrative, Asistent de cercetare, Laboratorul de sociologie, Academia Română București

Rezumat: Intervenția socială în cazul persoanelor cu dizabilități presupune nu doar competență profesională, ci și o reflecție etică atentă asupra cadrului în care se desfășoară sprijinul oferit. În contextul unei vulnerabilități preexistente, acțiunea socială riscă să fie înțeleasă și aplicată exclusiv din perspectiva protecției, fără a interoga suficient dimensiunea autonomiei beneficiarului. Prezenta lucrare propune o analiză conceptuală a tensiunii dintre protecție și autodeterminare, pornind de la observația că, în absența unor repere clare, intervenția poate deveni substitutivă, decizia fiind preluată de specialist fără o autentificare morală a poziției sale. Problema nu este doar una procedurală, ci una de justificare morală: Ce înseamnă să acționezi etic într-un context în care capacitatea decizională a persoanei asistate este parțial sau complet afectată? Această reflecție se bazează pe concepte din etica relației – demnitate, alteritate, vulnerabilitate – și propune o distincție necesară între ajutorul acordat în numele binelui și sprijinul construit prin recunoașterea subiectivității celuilalt.

În situațiile în care decizia este luată pentru persoana asistată, fără participarea acesteia sau fără un efort real de înțelegere a voinței sale, asistăm la o formă discretă de dominație morală, chiar dacă învăluită în intenții generoase. Lucrarea explorează astfel limitele etice ale substituției decizionale, punând în discuție criterii precum voința prezumată, interesul superior și grija față de integritatea psihosocială a persoanei. Tensiunea dintre grija justificată și supra protecție rămâne un punct sensibil în intervenția socială, mai ales în lipsa unor standarde morale uniforme. Fără a propune soluții normative,

lucrarea urmărește să evidențieze complexitatea etică a acțiunii sociale în raport cu persoanele cu dizabilități. Sprijinul acordat unei persoane cu dizabilități poate fi considerat etic doar în măsura în care aceasta este tratată ca subiect moral, capabil – în moduri diferite – de participare la propria viață și nu ca simplu obiect al intervenției. Intervenția este justificabilă moral nu atunci când substituie complet voința persoanei, ci când respectă demnitatea acesteia și construiește o relație de încredere și cooperare, chiar și în condiții de autonomie redusă. A acționa în mod etic presupune evitarea atât a formalismului juridic, cât și a tendinței de a lua decizii „în numele altuia”, fără o reflecție asupra legitimității unei asemenea poziționări. În locul unei etici abstracte, se impune o abordare contextualizată, care să țină cont de vulnerabilitate fără a o transforma într-un pretext pentru control. O asemenea perspectivă nu elimină dilemele, dar oferă un cadru în care deciziile pot fi nu doar eficiente, ci și justificate moral.

Cuvinte-cheie: etică aplicată, autonomie, vulnerabilitate, demnitate, intervenție socială, responsabilitate morală.

Filosofia tehnologiei și reconfigurarea eticii în epoca digitală

Mariana-Alina ZISU, Consilier juridic drd., membru al Comisiei de Îndrumare Metodologică și Profesională a Asociației „Colegiul Consilierilor Juridici Suceava” și membru al Comisiei de Îndrumare Metodologică și Profesională a Federației „Ordinul Consilierilor Juridici din România”

Rodica-Raluca ȘTEFĂNOAIA, Consilier juridic la Biroul Individual Notarial „LOSTUN RĂZVAN LAURIAN”, membru al Asociației „Colegiul Consilierilor Juridici Suceava”

Rezumat: Epoca digitală marchează o mutație profundă în structura experienței umane și în modul de raportare la lume. Tehnologia nu mai este doar un instrument exterior, destinat facilitării acțiunii, ci devine un mediu existențial în care omul trăiește, comunică și se definește pe sine. Această transformare ontologică a tehnicii determină o reconfigurare a orizontului etic, întrucât formele tradiționale ale moralității – întemeiate pe intenționalitate, responsabilitate individuală și control – devin insuficiente într-un context dominat de procese automate și de interacțiuni algoritmice.

Filosofia tehnologiei oferă un cadru necesar pentru înțelegerea acestei schimbări. De la analiza heideggeriană a tehnicii ca mod de „dezvăluire” a realului, la concepțiile lui Simondon privind coevoluția dintre om și obiectul tehnic, reflecția filosofică relevă faptul că tehnologia nu este neutră, ci poartă în sine o viziune asupra lumii. În societatea digitală, această viziune se traduce printr-o formă de raționalitate algoritmică, care reconfigurează valorile morale în funcție de eficiență, performanță și predictibilitate. În fața acestei realități, etica trebuie regândită ca un proces dinamic și relațional. Responsabilitatea nu mai aparține exclusiv subiectului individual, ci se distribuie între oameni, instituții și sisteme tehnice. Se conturează astfel necesitatea unei „etici a responsabilității extinse”, inspirată de principiul precauției formulat de Hans Jonas, dar adaptată contextului digital, în care acțiunea tehnologică are efecte imprevizibile asupra mediului social și asupra demnității umane.

Reconfigurarea eticii presupune și o revalorizare a principiilor fundamentale. Transparența, dreptatea și grija devin repere esențiale pentru o moralitate adecvată lumii tehnologizate. În locul unei etici normative, rigide, se conturează o etică reflexivă, deschisă dialogului dintre om și tehnologie. Aceasta nu respinge inovația, ci o însoțește critic, orientând-o spre binele comun și spre menținerea condițiilor umane ale sensului și libertății. Astfel, filosofia tehnologiei nu se limitează la analiza mijloacelor, ci contribuie la reconstrucția unei etici capabile să răspundă provocărilor epocii digitale. Într-o lume în care tehnicul devine co-autor al acțiunii morale, adevărata problemă etică nu este doar ce poate face omul cu tehnologia, ci ce fel de umanitate dorește să păstreze și să cultive prin intermediul ei.

Cuvinte-cheie: filosofia tehnologiei, etica digitală, responsabilitate morală.

Efectele neconcordanței între politicile publice și practica serviciilor de asistență socială

Petra Ioana KARACSONY, Asistent univ. drd. Asociat, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Rezumat: În această lucrare, autorul își propune să vorbească despre aprobarea unor legi fără o evaluare cu privire la resursele necesare pentru implementare, despre atribuirea unor responsabilități serviciilor publice de asistență socială fără alocarea fondurilor și resurselor umane necesare, despre schimbări în practica instituțională fără pregătirea prealabilă și instruirea personalului de specialitate și despre lipsa de comunicare între sectoarele publice afectate de apariția noilor politici în abordarea drepturilor unor categorii de persoane vulnerabile, în vederea identificării unor soluții temporare pentru implementarea noilor politici sociale.

Cuvinte cheie: legi, politici sociale, categorii vulnerabile, practica serviciilor sociale, resurse umane.

